

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR DERS AMAÇLARININ GERÇEKLEŞMESİNDE
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
İNCELENMESİ
(ANKARA İLİ GÖLBAŞI İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Esra GÖÇMEN

Ankara

Mart, 2014

T.C.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR DERS AMAÇLARININ GERÇEKLEŞMESİNDE
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
İNCELENMESİ

(ANKARA İLİ GÖLBAŞI İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra GÖÇMEN

Tez Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. Yusuf Baytekin BALCI

Ankara

Mart, 2014

JÜRİ ONAY SAYFASI

Esra Göçmen'in "Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Ankara İli Gölbaşı İlçesi Örneği)" başlıklı tezi 31 Mart 2014 tarihinde, jürimiz tarafından ..... Ana Sanat Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

İmza

Başkan.....

Üye (Tez Danışmanı).....

Üye.....

ÖNSÖZ

Okullarımızda görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları çok sayıda sorun bulunmaktadır. Okullarda atölye ve demirbaş malzeme eksikliği, ailelerin ve çevrenin görsel sanatlar dersinin amaçlarına dair bilgisizlikleri ve olumsuz yaklaşımları, öğretim programlarından ve öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar, ders saatlerinin yetersizliği, okul idarecilerinin görsel sanatlar dersine karşı olası önyargıları ile idare kaynaklı diğer olumsuzluklar, ekonomik sebepler vb. problemlerle görsel sanatlar dersinin amaçlarının gerçekleşmesinde bazı kısıtlılıklar ve engeller ortaya çıkmaktadır.

Görsel sanat eğitimi, genel eğitimin bir parçası olmasıyla beraber, kendine has ilke, amaç ve yöntemleri bulunmaktadır. Bu sebeple araştırmada, “Görsel Sanatlar Eğitimiyle İlgili Temel Kavramlar”, “Yaratıcılık”, “Türkiye’de Görsel Sanat Eğitiminin Tarihçesi”, “Türkiye’de Görsel Sanat Eğitimi ve Sorunları” başlıkları altında konular değerlendirildi.

Tez çalışmam süresince bilgi, birikim ve deneyimleriyle bana sonsuz destek olan ve rehberlik eden tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Yusuf Baytekin BALCI ile maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

GÖRSEL SANATLAR DERS AMAÇLARININ GERÇEKLEŞMESİNDE
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ
(ANKARA İLİ GÖLBAŞI İLÇESİ ÖRNEĞİ)

GÖÇMEN, Esra

Yüksek Lisans, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yusuf Baytekin BALCI

Mart-2014, 144 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Ankara ili Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunları incelemektir. Görsel sanatlar dersinde öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri tespit ederek ortadan kaldırmak ve bu problemleri mevcut imkânlar dahilinde en aza indirgeyebilecek çözüm önerileri getirebilmektir. Araştırmada öğretmenlerin anket yöntemiyle konuyla ilgili görüşleri alınarak, olası çözüm önerileri ve oluşturulabilecek yeni stratejilere ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada 2011-2012 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili Gölbaşı ilçesinde 51 okulda bulunan 32 görsel sanatlar öğretmenine ($n = 32$) anket uygulandı. Anket içeriğinde öğretmenlere 62 adet soru soruldu. Uygulama okullara posta yolu ya da araştırmacı tarafından anketin bizzat uygulanması şeklinde gerçekleştirildi. Sonuçlar, SPSS 15.0 programı yoluyla değerlendirildi.

Araştırmamızın sonuçları değerlendirildiğinde, okullarda görsel sanatlar öğretmenlerinin çok yönlü sorunlarının bulunduğu ve yaratıcı çözüm önerilerine yönelik projelerin geliştirilmesi gereği saptandı. Bu sorunlar kaynağına göre sınıflandırılarak değerlendirildi. Sırasıyla sanat olgusunun kavram ve derinliğinin anlaşılması ile sanat eğitiminin önem ve gerekliliği konusunu bilinç düzeyinin düşük olması, okulların bölgesel konumları ile bağlantılı sosyoekonomik durum, okul yönetimi, veliler, diğer ders öğretmenleri ile müfettişlerin olumsuz tutumları, üst yönetim ya da okul

yönetiminin ders için gerekli olanakları (atölye, demirbaş malzemeler, görsel sanatlar dersi için gerekli kaynak kitaplar, slayt, projeksiyon gibi donanımlar, öğrencilerin görsel sanatlar dersinde kullanacakları malzemeler) sağlamadaki kısıtlılıklar veya sağlayamaması, eğitim fakültelerinin yetersizlikleri, görsel sanatlar dersinin müfredat programının kapsam eksikliği ya da yetersizliği, görsel sanatlar dersi içeriğine ilişkin olarak üniversiteye giriş sınavlarında soru bulunmaması dolayısıyla ilgi ve öğrenme motivasyonunda kayıplar, öğrencilerin malzeme alımındaki maddi olanaksızlıkları, ders saatinin yetersizliği, öğretmenlerin kendilerini hizmet içi eğitim ve seminerlerle geliştirmemesi, öğretmenlerin maddi olanaksızlıklarla güncel yayınları az takip edebilmeleri, görsel sanatlar dersinin yalnızca resim yarışmalarında önem arz eden ve derece beklenen kavram şeklinde değerlendirilme algısının oluşması, dolayısıyla öğrencilerin ve toplumun dersi bilim alanı ya da sanat algısı içinde değil eğlence, dinlenme, boşluk doldurma ya da boş ders olarak kullanılma, hobi ya da yarışma algısı olarak değerlendirmesi, boş ders olarak değerlendirme kapsamı içinde ise başka branş hocaları ya da yönetimin diğer derslerin sınavlarının yapılması için kullanabileceği ders saati, belirli gün ve haftalarla ilgili görsel çalışmaların yapıldığı, müfredat çalışmaları için ek zaman kazandıran boş alan olarak değerlendirme görmesi olarak saptandı. Bu sorunların görsel sanatlar dersinin amaçlarına ulaşamamasında ya da hedeflere eksik ulaşılmasında etken olabileceği öngörüldü.

Anahtar Sözcükler: Resim iş, görsel sanatlar, eğitim, sanat öğretmeni, sorunlar, yaratıcı projeler, öneriler.

ABSTRACT

EXAMINING THE PROBLEMS WHICH TEACHERS ENCOUNTER WHILE
MEETING THE GOAL OF VISUAL ARTS LESSONS
(THE EXAMPLE OF THE TOWN OF GÖLBAŞI IN THE PROVINCE OF ANKARA)

GÖÇMEN, Esra

Graduate Program, Art Of Painting Teacher

Thesis Advisor: Assistant Professor Yusuf Baytekin BALCI

March-2014, 144 pages

The identification of the problems which the visual arts teachers, who are the staff of Golbasi district in Ankara province, encounter in performing course goals is researched. In this research, it is intended to identify the problems of the visual arts teachers who encounter different kinds of problems in performing course goals, suggest solutions to these problems and solve those or let those down as far as possible.

The research was applied to 32 visual art teachers ($n = 32$) staffing 51 schools at Golbasi district in Ankara province at spring half-quarter of 2011-2012 teaching year. In this research, 62 questions were asked to the teachers via questionnaire method. The survey was sent by post to the schools or also it was handed in and gathered by the researcher oneself. The results of applied survey were analyzed by SPSS 15.0.

As a result of the performed analysis, it was seen that the visual art teachers in our country had different kinds of problems which were classified by their sources, prevented the visual arts courses to reach the goals such as: Especially that the consciousness level about the importance and the necessity of art and art education in our country was low, the negativism of the school management, surroundings, guardians, other teachers and inspectors, that school management was not or not able to provide necessary facilities (such as, workroom, fixtures, magazine needed for the visual arts course, slides, hardwares like projection, materials used by students at visual arts courses vs.), deficiency of academic faculties, deficiency of visual art course syllabus, that the students were not responsible for visual arts at the university entry examination,

impossibility of buying materials needed for the visual arts course by students, that the visual arts courses were only seen as a course that it was waited for degree on the painting competition and it made activities related to examinations of specific day and week other courses', deficiency of course hours, that the teachers did not improve themselves with in-service training and seminars, that the teachers were not able to follow the recent publications adequately because of the financial problems etc. The problems should be solved by creative projects and solutions.

Keywords: Painting, visual arts, education, art teacher, problems, creative projects, solutions

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	iii
ÖN SÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Amaç	5
Önem	6
Varsayımlar	7
Sınırlılıklar	7
Tanımlar	8
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1.Sanat	9
2.2.Yaratıcılık	12
2.3.Eğitim ve Öğretim	13
2.3.1.Sanat Eğitiminin Genel Eğitim İçindeki Yeri	16
2.3.2.Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitiminin Tarihçesi	18
2.3.3.Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğinin Durumu	24
2.4. Görsel Sanatlar Eğitimi	26
2.4.1. Görsel Sanatlar Eğitiminin Genel Amaçları	31
2.4.1.1.Bireysel ve Toplumsal Amaçlar	31
2.4.1.2.Algısal Amaçlar	32
2.4.1.3.Estetik Amaçlar	32
2.4.1.4.Teknik Amaçlar	32

2.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri	33
2.4.3.Görsel Sanatlar Eğitiminde Dört Temel Disiplin Alanı	33
2.4.3.1.Uygulamalı Çalışmalar Alanı	35
2.4.3.2.Sanat Eleştirisi Alanı	37
2.4.3.3.Sanat Tarihi Alanı	38
2.4.3.4.Estetik Alan	39
2.4.4.Görsel Sanatlar Eğitimi ve Sorunları	40
2.4.4.1.Genel Eğitim Anlayışından Kaynaklanan Sorunlar	40
2.4.4.2.Müfredat Programından Kaynaklanan Sorunlar	42
2.4.4.3.Ders Saati Süresinden Kaynaklanan Sorunlar	44
2.4.4.4.Görsel Sanatlar Eğitimcisi Yetiştiren Kurumlardan Kaynaklanan Sorunlar	45
2.4.4.5.Okullardaki Fiziki Ortam Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar	48
2.4.4.6.Sanat Eğitimcilerinin Denetlenmesi (Müfettişler) Sorunu	50
2.4.4.7.Görsel Sanatlar Eğitime Karşı Olumsuz Yaklaşımlar	51
2.4.4.8.Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi Sorunları	52
3.YÖNTEM	54
Araştırmanın Modeli	54
Evren ve Örneklem	54
Verilerin Toplanması	55
Verilerin Analizi	55
4.BULGULAR ve YORUM	56
5.SONUÇ ve ÖNERİLER	96
Sonuç	96
Öneriler	101
KAYNAKÇA	104
EKLER	113

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan 32 Öğretmene Ait Demografik Bilgiler	56
Tablo 2. Okul Özellikleri	58
Tablo 3. Görsel Sanatlar Ders Durumu	59
Tablo 4. Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Okul Ortamı Açısından Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar	60
Tablo 5. Görsel Sanatlar Derslik Durumu	63
Tablo 6. Okullarda Görsel Sanatlar Atölyesinin Ders Amaçlarının Gerçekleşmesi Üzerinde Etkisi ile İlgili Değerlendirmeleri	65
Tablo 7. Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Okullarda Araç Gereç Kullanımı Açısından Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar ile İlgili Değerlendirmeleri	69
Tablo 8. Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Aile ve Çevrenin Katılımı Açısından Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar İle İlgili Değerlendirmeleri	72
Tablo 9. Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Genel Olarak Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar İle İlgili Değerlendirmeleri	79
Tablo 10. Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Öğretmenlerin Aldığı Eğitim ile İlgili Değerlendirmeleri	83
Tablo 11. Türkiye’de Örgün Eğitim Kurumlarında Öğretmenlerin Görsel Sanat Eğitiminin Bugünkü Durumu İle İlgili Değerlendirmeleri	86
Tablo 12. Kamu veya Özelde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Okullarda Görsel Sanatlar Dersine Götme Durumunun Değerlendirilmesi	88
Tablo 13. Kamu veya Özelde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Ders Saatlerinin Yetersizliği Konusundaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi	89
Tablo 14. Kamu veya Özelde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Ders Sınıf Mevcudu İle İlgili Değerlendirmesi	90
Tablo 15. Okulda Görsel Sanatlar Atölyesi Olma Durumu ile, Görsel Sanatlar Atölyesinin Olmama Durumunun Sorun Olup Olmadığının Değerlendirilmesi	91
Tablo 16. Okul Tipine Göre, Ailelerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Bilgilerinin Olmaması Durumunun Değerlendirilmesi	92
Tablo 17. Okul Tipine Göre Öğretmenlerin Üniversitede Aldıkları Eğitimin	93

Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesine Yönelik
Değerlendirilmesi

Tablo 18. Okul Tipine Göre Öğretmenlerin Son Bir Yıl İçinde Alanı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumunun Değerlendirilmesi 94

KISALTMALAR LİSTESİ

GSE	: Görsel Sanatlar Eğitimi
DBAE	: Disiplinler Arası Sanat Eğitimi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TED	: Türkiye Eğitim Derneği
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu:

Sanat, düşüncelerin ve duyguların belirli bir teknik ve estetik kurallara göre maddeyle birlikte maddede ifade edilmesi olayı olmaktadır (Balamir, 1999). Sanat eğitimi, güzel sanatların bütün biçimlerini ve alanlarını kendine konu olarak alan, uygulamalı, kuramsal çalışmaları birlikte yürüten, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim olarak ifade edilmektedir (San, 1983).

Resim-iş kavramı ise iki ve üç boyutlu çalışmaları içermektedir. İki boyutlu çalışmaları, resimsel çalışmalar anlatırken, üç boyutlu çalışmaları ise tasarım, heykel, kabartma çalışmaları ifade etmektedir (Sezer, 2001). Çocuk, resim aracılığıyla duygu ve düşüncelerini anlatır, hayallerini çizer, kendi çözüm yollarını bulur, kendi buluşlarını, kendi bilinmezini çizer, ifade bulur. Çocukta hayal gücüyle birlikte yaratıcılıkta gelişmektedir. Görsel sanatlar dersinin en önemli amaçlarından birisi de bireylerin yaratıcılığının ortaya çıkarılmasıdır. Bilgi teknolojinin hızla geliştiği çağımızda sadece fen, matematik gibi alanlarda başarılı olmanın yanı sıra çocuk ya da ergenin bedensel ve ruhsal gelişimi için sanat konularında sosyal bilinç ve bilgi geliştirilmesinin sağlanması hatta erişkinin sanat aktivitelerine eğiliminin sağlanması ve geliştirilmesi oldukça değer taşır. Ülkelerin ve toplumların ilerlemesinde ve gelişmesinde doğaldır ki yeni buluşlar, yeni icatlar, yeni çözüm yolları gereklidir. Bunun için de bireylerin hayal gücünün olması, özgür düşünen, üreten, kalıpların dışında, “YARATICI” beyinler yetiştirilmesi önemli hedef olmalıdır.

Uluslararası yarışta sonucu etkileyecek en önemli unsur yaratıcılık olmaktadır ki, bunun da bilimsel olarak kurgulanması ve desteklenmesi gereği açıktır. Bu konuya gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından bakan Erike; gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerine incelendiğinde aileden başlayarak, okul öncesi ve temel eğitim kurumlarında yaratıcılık eğitiminin bütün okul sistemine, eğitim ve öğretim yöntemlerine ve programlarına katıldığını ve özümsemiğini görmekteyiz. Böyle bir eğitim sürecinden geçen çocuk ise erişkin çağında hayatı üretken bir dönem olarak yaşayabilmekte, estetik olarak da kavrayabilmektedir. Tartışarak, yaşayarak, düşünerek, katılarak, yapıp göstererek öğrenme oluşunca, öğrenilenler de kalıcı olabilmekte ve

gerçek hayata geçirilebilmektedir. Bu tür eğitim sisteminde, sanat tümel anlamda eğitimin temel yapısını oluşturabilmektedir (Etike, 1995).

Tarihsel süreçte irdelendiğinde patentler ve buluşlar yaratıcılığın göstergeleri olarak yer bulmaktadır. 1879 yılında II. Abdülhamit döneminde patent sayısı ortaya konulmuş, günümüze kadar yaklaşık 23.000 patent tescilinin yapılmış olduğu görülmektedir. Bu patentlerin yaklaşık 20.000'i yabancı uyruklara aittir. Dolayısıyla 110 yılı aşkın bir zaman sürecinde bu ülkenin bireyleri yalnızca 3.000 patent kaydedebilmiş durumdadır. 1987 yılı Amerikan patent bürosu verilerine göre Amerika' da senede ortalama 40.288, Almanya'da 5.687, İsviçre'de 1.274, Türkiye' de iki patent kaydı yapılmıştır (Bozkuş, 1993).

Literatür incelendiğinde görsel sanatlar dersi yer, süre, araç-gereç, bazı idareci ve öğretmenlerimizin bu alanlarla ilgili kısıtlı ya da yeterli olmayan eğitimlerinden kaynaklanan sorunları çok olan bir ders olarak değerlendirilmektedir. Bu sorunların hızla belirlenmesi ve çözümüne yönelik önlemlerin üzerinde ivedilikle ve titizlikle durulması gerekmektedir. Çünkü genel eğitimin önemli bir bölümü görsel sanatlar eğitimi dersi (Telli, 1982).

Genel eğitim sistemimiz incelendiğinde, sanat eğitiminin çok yönlü sorunları olduğu görülmektedir. Salt üniversite kazanma hedefi güdüleyen bir eğitim anlayışının ön plana geçirildiği; bu sebeple de edebiyat, matematik, fizik, gibi derslerin eğitim sistemimizde sanat alanından çok daha fazla değer kazandığı sistem uygulaması söz konusudur. Böyle bir eğitim ortamında sanat eğitimi dersleri öğrenci ve ailelerin algısında gereksiz ya da önemsiz olarak düşünülmekte ve hatta bazı çevrelerce programlardan kaldırılması önerilmektedir (Kırıçoğlu, 2002).

Sanat eğitimi, dar anlamıyla görsel sanatlar eğitimi, öğretimiyle ilgili olmaktadır. Bu öğretimin kapsamında, sanat yapıtı inceleme, pratik sanat etkinlikleri, sanat tarihi, estetik bulunmaktadır. Ayrıca sanat eğitimi, müfredat programı, araç-gereç ve işlik donanımı, değerlendirme, çalışma düzeni gibi yöntemsel konuları da kapsamaktadır. Görsel sanat eğitimi ise geniş anlamıyla, eğitim biliminin bir kolu olarak estetiğin, sanatın, sanat tarihinin, eğitim ve öğretimle ilgili tüm problemleriyle ilgilenir (Kırıçoğlu, 1991).

Gelişmiş ülkelerde devletler politika olarak sanat eğitimini desteklenmektedir. Bu sebeple günümüz bireylerinin hayat boyu eğitimde olduğunu düşünürsek sanat eğitimini de bu eğitimin temelinde olarak düşünmemiz yerinde olacaktır. Oysa ülkemize baktığımızda, sanat eğitimine karşı yaklaşımın uluslararası standartlarla uyummadığı görülmektedir (Alakuş, 2003).

Toplum içinde öğretmenlik mesleğinin yeri, mimar, doktor, mühendis vb. mesleklerden daha gerilerde tercih gördüğü bir süreç yaşanmaktadır. Öğretmenler gelir düzeylerinin düşüklüğü sebebiyle geçimlerini sağlamak için kendi mesleklerinin dışında ek işler yapmak zorunda kalmaktadır. Ayrıca bunların yanında öğretmenlere hizmet içi eğitimler kapsamında sınırlı oranlarda kendilerini geliştirme, yenileme fırsatı sağlanabilmektedir. Bütün bu sebepler nedeniyle de gençlerin üniversite seçimlerinde öğretmenlik mesleğini tercih etme istekleri azalmış durumdadır. Hatta tercih sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin ilk tercih sıralamasında diledikleri başarı seviyesine ulaşamadıkları zaman, en son çare olarak öğretmenlik mesleğini düşündükleri görülmektedir. Durum böyle olunca da, görsel sanatlar öğretmenliğini kendi isteğiyle öncelikli olarak seçen istisna öğrenciler dışında, istenilerek tercih edilen bir branş olma özelliğini giderek kaybetmektedir (Etike, 1995).

Çağdaş sanat eğitime yönelik derslerde, sadece el becerisini öğretmek yeterli olmamaktadır. Yaratıcı düşünme sanatta, ustalığın önüne geçmiştir. Sadece masanın üzerinde durmakta olan vazonun resmini çizdirmek sanat eğitimi değildir (İlhan, 1997:17).

Sanat eğitimi tarihçileri, görsel sanatlar dersine okullarda çok fazla iddiaların ya da vaatlerin yüklendiğini yazmaktadır. Sanatın, kişilik gelişimine katkıda bulunduğu, yaratıcılığı arttırdığı, öğrencilerin okula devamında etkili olduğu, okuma melekelerini zenginleştirdiğine ve beynin sağ bölümünü uyandırdığına dair bilgilerin yazılı kaynaklarda yer aldığı görülmektedir. Bu iddiaların her birinin, eğitim araştırmalarına dayanan geçerli dayanakları bulunmaktadır. Ancak bu iddiaların hiçbiri, tek başına sanat öğretimi için yeterli sebep değildir, her birine sanat dersiyile birlikte öğretim programının başka alanlarıyla da ulaşılmaktadır (Artut, 2002).

Ortaöğretimden başlayan ve yaşamımız süresince devam etmekte olan bir sınavlar silsilesi ile karşı karşıya bulunmaktayız. Ömrümüzü bu sınavlara endeksleyerek geçirmekteyiz. Hayatımızın büyük bir kısmını bu sınavlara hazırlanmakla geçirmekte ve zamanla sosyal hayattan uzaklaşarak sosyal açıdan kısıtlı bireylere dönüşmekteyiz. Eğitim sistemimizdeki zorunluluklar ve aksaklıklar sebebiyle gençler öncelikle üniversite sınavına yönelik bir çalışmaya zorunlu kalmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da gençler, çevrelerinde olup biten sosyal olaylara duysız, kültürel faaliyetlerden uzak olarak hayatlarını sürdürmek zorunda kalmaktadır (Kırışoğlu, 2002).

Geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin yaşamlarını üniversite sınavlarına adanmaları, bu gençlere kazandıracığı faydalarından çok, onlarda bulunan olumlu ve geliştirilmesi mümkün değerleri de kısıtlayıcı hatta engelleyici rol oynayabilir. Bu değerlerin en başında da sanat yer almaktadır. Çünkü bütün ilgi, enerji ve zamanlarını, sınavlara hazırlık çalışmalarına vermekte ve bu sebeple isteseler de sanata yönelik istek, yönelim ve hevesleri kalmamaktadır (Kırışoğlu, 2002).

Yüksel Öğretim Kurumu (YÖK) dersleri olarak da belirtilen, zorunlu/seçmeli sanat derslerinin aydın ve gelişmiş birey yetiştirmekten çok, boş zamanları değerlendirme adına el becerisi kazandırma niteliğinde olduğu görülmektedir. Bu durum, derslerin hedeflerinde belirtilen sergi açma zorunluluğundan da anlaşılmaktadır. Özellikle yükseköğretimde verilen sanat eğitiminin hedeflerinin ne olması gerektiği ile ilgili ülkemizde kapsamlı araştırmalar yayınlanmıştır. Bunlar ile uygulamada olanı karşılaştırmak, söz ile eylem arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilir niteliktedir. İster güzel sanatlar fakülteleri ister başka fakültelerde güzel sanatlar eğitimi veren dar veya geniş eğitim programları söz konusu olsun bağımsız, nitelikli ve donanımlı birey alt yapısı oluşturmada müfredatın yeterli olduğu söylenememektedir (Erinç, 2004).

Günümüzde sanat eğitiminin amaçlarının yeterince gerçekleşmediği görülmektedir. Görsel sanatlar dersinin amaçlarına ulaşamamasında birçok etken bulunmaktadır. Bu araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunlar araştırılmıştır. Böyle bir çalışma ile devamlı bir araştırma ve geliştirme arayışının gündemde olduğu ülkemizde ilgililere bir strateji noktası oluşturabilmek, sorunları çözebilmek, imkânlar ölçüsünde çözüm önerileri üretebilmek, mevcut durumu tespit etmek amaçlanmaktadır.

1.2.Amaç:

Bu araştırmada Ankara İli, Gölbaşı İlçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt ve çözüm önerileri aranmıştır.

İlköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin;

1. Görsel Sanatlar dersi müfredat programından kaynaklanan problemleri var mıdır?
2. Çevrenin, velilerin, diğer ders öğretmenlerinin, okul idarecilerinin olumsuz tutum ve anlayışlarından kaynaklanan problemleri var mıdır?
3. Okullarda malzeme eksikliğinden kaynaklanan problemleri var mıdır?
4. Ekonomik sebeplerden kaynaklanan problemleri var mıdır?
5. Görsel sanatlar eğitimcisi yetiştiren kurumlardan kaynaklanan problemleri var mıdır?
6. Okullarda görsel sanatlar atölyesi olmamasından kaynaklanan problemleri var mıdır?
7. Okullardaki ders saatinin yetersizliğinden kaynaklanan problemleri var mıdır?
8. Öğretmenlerin yeterli hizmet içi eğitim alamamasından kaynaklanan problemleri var mıdır?

1.3. Önem:

Türkiye’de görsel sanatlar eğitimiyle ilgili problemler çok yönlüdür. Eğitim sisteminin en önemli parçası olan öğretmenlerimizde bu problemlerle karşı karşıyadır. Eğitim ve öğretim konusunda geleceği yakalayabilmek için görsel sanatlar öğretmenlerinin problemlerini ortadan kaldırmak veya en aza indirmek gerekmektedir. Bu araştırma ile ilköğretim ve ortaöğretim okullarında (resmi ve özel) görev yapmakta olan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları problemlere yönelik görüşleri hedef kitle üzerinden belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla Ankara ili, Gölbaşı ilçesinde 51 okulda bulunan 32 görsel sanatlar öğretmenine, 62 sorudan oluşan anket uygulanarak verilerin toplanması sağlanmıştır.

Bu araştırma ile toplanan verilerin,

1. Ankara ili Gölbaşı ilçesinde, görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşebilmesi için okullarda mevcut durumun ve alt yapılarının saptanarak olan eksiklerin giderilmesine yönelik çözümler üretebilmesi öngörülmektedir.

2. Ankara ili Gölbaşı ilçesinde, görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşebilmesine katkı sağlayabilmesi öngörülmektedir.

3. Ankara ili Gölbaşı ilçesinde görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlayabilmesi öngörülmektedir.

4. Öğretmenlik mesleğinin saygınlık kazanması ve niteliklerinin geliştirilmesi hususunda tekrar bir düzenleme yoluna gidilmesi öngörülmektedir.

5. Öğretmenlerin görüş ve önerileri doğrultusunda yeni açılımların, yeni çözüm önerilerinin getirilmesi ve geliştirilmesi öngörülmektedir.

6. Türkiye’de sanat eğitiminin çok boyutlu olarak geliştirilmesi açısından yararlı olacağı öngörülmektedir.

1.4. Varsayımlar:

“Ankara İli Gölbaşı İlçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunlar vardır”, hipotezi aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Bu araştırma aşağıda sıralanan varsayımlar üzerine kurgulanmıştır.

Bu araştırma için geliştirilen anket sorularının ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi müfredat programından kaynaklanan problemlerinin olduğu varsayılmaktadır.

Öğretmenlerin okullarda malzeme eksikliğinden, çevrenin, velilerin, diğer ders öğretmenlerinin, okul idarecilerinin olumsuz tutum ve anlayışlarından kaynaklanan problemlerinin olduğu varsayılmaktadır.

Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevapların samimi ve gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.

Verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler, verilerin doğasına ve araştırmanın amacına uygundur.

1.5. Sınırlılıklar:

Araştırma, konusu, uygulama alanı ve zaman yönünden bazı sınırlılıklar içermektedir. Bunlar;

1. Araştırma Ankara ili Gölbaşı ilçesi ile sınırlıdır.

2. Araştırma konusunu oluşturan, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ankette yer alan sorularla sınırlıdır.

3. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi toplama formundan elde edilecek bilgiler ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar:

Plastik: Maddenin taşıyabileceği şekilde, kolayca üç boyutlu biçim verebilme niteliği olmaktadır (Sözen, Tanyeli, 1996).

Estetik: bireylerin çevresinde oluşan pratik etkinliği içinde yarattığı gerçeğliği yansıtan ve sanatta saptanabilen bütün estetik değerlerin zenginliğini araştıran güzellik dediğimiz değerle beraber inceleyen bilim dalıdır (Artut, 2002).

Yaratıcılık: Bilinenden yola çıkıp bilinmeyeni öğretmek ve tasarlamak, mantık, zekâ, akıl ve sanatsal etkinliğe dönüşmesi olmaktadır (San, 2004).

Değerlendirme: Öğretim hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığını belirlemeye dönük eylemleri içermektedir (Aydın, 2000).

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. Sanat:

Sanatın nasıl oluştuğu kesin olarak bilinmemekle beraber resim, heykel, mimari ve dokuma gibi faaliyetleri sanat olarak kabul ettiğimizde, tarihte sanat, sanatçının bulunmadığı cemiyet yoktur (Ersoy,1983). Sanatın işlevi, insanlığın başlangıcında tabiata, düşmana ve gerçeklere karşı kuvvet sağlamaktır. Estetik bir kaygı duyulmadan yapılan sanat, insan topluluklarının hayat mücadelesinde kullandıkları büyümlü bir araçtır (Fischer, 1995). Zamanla değişen sanattaki büyücülük işlevi, yol gösterdiği toplumsal ilişkilerle, insanların toplumsal gerçekleri bilip, bu gerçekleri değiştirmelerine etki etmek görevine dönüşmüştür (Fischer, 1995).

İnsanlığın başlangıcından günümüze kadar, sanatın insan hayatında önemli bir rolü olmuştur. İnsanların ilk çağlarda ve doğa ile sürekli savaştıkları bir zamanda bile sanatla uğraşmaları ve güzellikleriyle bugün dahi hayranlık hisleri uyandıran Altamira Mağarası'nın duvarlarındaki yabani öküz ve ren geyikleri gibi eserler yaratmış olmaları sanatın insan hayatında ne kadar önemli bir ihtiyaca cevap verdiğini bizlere göstermektedir (Yetkin, 1942). Renkli topraklarla mağara duvarlarına becerebildikleri oranda bizon resimleri çizen insanlar yeryüzündeki ilk sanatçılar olduğu bilinmektedir. Bu da sanatın neredeyse insanlıkla yaşıt olduğunu ve tarih boyunca insanların sanata ihtiyaç duyduklarını düşündürmektedir. Sanatın tarihine bakıldığında, tüm çağlarda uygarlık ve gelişmişlik göstergesi olduğu görülmektedir. Bilim, ekonomi ve diğer yaşamsal değerlerle sanatı eş değer tutan toplumların, çağdaşı olduğu toplumlara göre her alanda daha üstün toplumlar oldukları söylenebilir. Bunun en bilinen ve çarpıcı örnekleri Mısır ve Yunan medeniyetleridir (Bülbül, 2003). İnsan ve sanat kavramlarının insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte sanat eserlerinin dışında olan ve insan emeğiyle yapılan hiçbir ürün tarih öncesi dönemden günümüze kadar ulaşamamıştır (Ünver, 2002).

Sanatın bu şekilde tanımları şu şekildedir:

Sanat bir tür anlatımdır. Sanat biçimlerin anlamlı bir hale gelmesidir. Sanat bilimin duygu biçimine dönüşmüş bir türü olmaktadır . Sanat ne tamamen kişisel hayal ve zevk gücünün ne de toplumun eseridir. Fakat her ikisinin de ayrıca bu konuda payı bulunmaktadır. Eşyanın esrarlı özelliklerini duyulur hale getirme hedefini gütmekte olan sanat bir yöntemdir. Sanat gören ve dinleyende, heyecan ve estetik bir zevk yaratan, gerçekliği sembolik uyuşumlu ve karşılıksız şekilde taklit ve ifade etmekte olan eser ve eylemler olmaktadır (Buyurgan, 2001).

Kişinin olgu ve olayları, durum, yaşantıları belirli yöntem ve amaçla bir güzellik anlayışına göre işleyip anlatma şekli sanattır. Öyledir ki sanat duygu düşünce ve heyecanlarına, ruhsal deneyimlere biçim vererek diğer insanlarla paylaşma çabasını doğurur. Sanatın öğrenme ve gelişim sürecinin etkin bir yardımcısıdır. Sanat kişilerde sosyal ilişkilerinde işbirliği ve yardımlaşmayı, birlikte bir şeyler yapma çabası ve sevinci yarattığı da bir gerçektir (Uçan, 1995).

Sanatın hedefi eğitmek, estetik, zevk vermek, aydınlatmak ve coşturmaktır (Doğan, 1975). Sanatın kuramlarla tanımlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Sanatı öykünme olarak değerlendiren anlayıştan, ifade edici sanat anlayışına, sanat sanat içindir anlayışından, sanat toplum içindir anlayışı gibi oldukça fazla sayıda sanatın tanım yapılmıştır. (Pekmezci, 2001). Su dolu bir bardağın içine konan çubuk bükülmüş gibi gözükmemektedir. Aslında biz çubuğun bükülmediğini bilmekteyiz. Sanat da su gibi yanılısama aracıdır. Sanat, deyim yerindeyse, akıl yoluyla doğrusu görülebilen doğal bir yalandır (Kuspit, 2006).

Dört temel kuram, sanatı tanımlarken ele alınmıştır. Sanatın doğal gerçeği olduğu gibi iletmesi yansıtma kuramına göre esastır. Sanat eseri dış gerçekliği iletmediği oranda değerlendirilmektedir. Anlatımcı kuramda, temelde sanatçı vardır. Sanatçının coşkularını, hislerini, esere katma dersecesi, sanat eserinin niteliğini belirlemektedir. Sanat eserinin kendisinin önemli olduğunda biçimci kuram ele alınmaktadır. Duygusal etki kuramında eser, izleyene bir etki yapabildiği veya izleyene bir mesaj verebildiği oranda değerlendirilmektedir (Doğan, 1975).

Her ne kadar farklı tanımlamalara sahip olsa da sanat kavramı, insanın hayatında etkisi yadsınamaz bir gerçektir. En önemli etkisi sanatın, bizi yaşam dinamiğimizin koşuşturma ve tekdüzeliğinin ötesinde bir dünyaya kapı aralaması ve günlük hayatın zorunluluk ve zorluklarından kurtarmasıdır. Sanatın bu görevi çoğu zaman “Günlük hayatın getirdiği pis, ters, küçük şeylerden, sanat bizi kurtarır.” Ya da “Sanat, bizi duylara bağlı varlığımızı aşan bir görüntü dünyasına yükseltir.” gibi tümcelerle dile getirilmiştir. İnsanı günlük hayattan uzaklaştıran sanatın bu misyonu gerçekleştirdiği tartışılmazdır (Geiger, 1985). Bir kişi tarafından yapılan sanat eseri bir teknik olmasına rağmen, ondan etkilenen, beğeni alan, insan sayısı sonsuzdur (Boydaş, Balcı, 1997).

Genelde günümüzde sanat kavramı, görsel dediğimiz sanatlar ya da plastik sanatlar anlamında kullanılır. Görsel tüm sanatların veya plastik sanatların ortak özelliğinde, hoş giden bağlantıları oluşturmak ve doğallığın (özgünlüğün) yakalanması çabası bulunmaktadır. Doğa ve insandaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişki sanattır. Hegel ise, sanatsal bilinç dışı etkinlik olan sanatsal etkinliğin, bir ucu insana diğer ucu ise doğaya bağlıdır. Madde içindeki ruhun görünümü olarak sanatı tarif etmektedir (Aytaç, 1981).

Toplumsal, çok kapsamlı bir şekilde oluşup giden resim sanatı, toplumların dünya görüşlerini yansıtmaya imkânı verir. Resim toplumların aynı zamanda gelecek nesillere aktardıkları kültür mirasının bilinçlendirici kitlesini temsil etmektedir. Görsel biçimlerin lisanıyla, geçmişin kendisini belgelendirerek, yazılı belgelerle, gelecek nesillere aktardığı bir yöntem olmaktadır. Bireylerin bilinç verilerinin yazı biçimlerine dönüşmesine başvurması, renk ve çizgi lisanına benzemektedir (Tansuğ, 1988). Evrensel nitelikleri sanatın, örneğin yeniliği, tekliği, özgünlüğü, genel bir tanımı haklı olarak engellemekte olduğu düşünülmektedir. Bütün kültür dönemleri, alanları, tarih boyunca özgün, bir daha yinelenmeyen sanat yaratmışlardır. Sosyokültürel sınıflar veya grupların sanat anlayışları, zaman zaman birbirleriyle işin içinden çıkılamayacak boyutta sanat sorunları oluşmaktadır. Ortak bir payda da buluşmak, farklılıklardaki art niyetleri bir tarafa bıraksak bile, yine de neredeyse olanaksız gibi görünmektedir. Diğer bir durum ise güzel ile sanatı eşanlamlı tuttuğumuzda önümüze çok klasikleşmiş olan ifadelerden birisi ortaya çıkmaktadır: “Renkler ve zevkler tartışılmaz”. Bu da, “Sanat

nedir?”, sorusunun çok önemli ve çok ciddi bir darboğazını oluşturmaktadır (Erinç, 2004).

2.2. Yaratıcılık

Bir davranış biçimidir yaratıcılık (Sezer, 2001). Yaratıcılık kavramının batı dillerindeki anlamı “Kreativitaet, Creativity”dir. Sözcük latince “creare” den gelmekte olduğu bilinmektedir. Sözcük, “meydana getirmek, doğurmak, yaratmak ” anlamındadır (San, 2003). Önceden kurulmamış ilişkiler arasında ilişkiler kurabilen yaratıcılık, böylelikle yeni düşünce şeması içerisinde yeni bir yaşantı oluşturmaktadır, deneyimi fikir ve ürünler ortaya çıkarabilme veya anlam evrenimizi yeniden yapılandırarak oluşturmak, kişiler için veya kültür için gerçekliğe uygun yenilik katmaktır. Yaratıcı olabilmek için öncelikle konu hakkında temel bilgilere sahip olunması gerekmektedir. Sonrasında yeteneklerini kullanabileceği ortamın sağlanmış olması gerekmektedir. Bu ortam içerisinde, bazen kalıpları, kuralları kırabilmesi gerekli olmaktadır (San, 1983).

Tek başına bir süreç olmayan yaratıcılık, yalnız tanımlanabilecek bir etkinlik olmayıp tüm zihinsel ve duygusal etkinliklerle birçok çalışmayla mücadele içinde olmaktadır. Bireylerin gelişim ve yaşamının taraflarının esas temelini meydana getirmektedir (San, 1998). Sanatsal, bedensel, sosyal, müziksel, ahlaki, mesleki ve eğitim gibi genel eğitimin ayrılmaz bir parçası yaratıcılıktır (Rıza, 2006). Sanat eğitimi, küçük yaşlardan başlayarak alan kişiler, yaratıcılık ve yeteneklerini geliştirip estetik düzeye çıkarabileceği gibi güzeli, iyiyi, doğruyu, seçme yeteneğininide kazanmasını sağlayacaktır. Çocukların küçük yaşlardan başlayarak yaratıcılıklarını en iyi geliştirebilecekleri alan sanatsal alandır. Çocuk çevresini sanat eğitimi sayesinde daha iyi değerlendirir ve algılar. Yaratıcılık için ilk aşama olan yalnızca bakmayı değil, görmeyi, duymayı, işitmeyi, öğretmek sağlar (Ersoy, 1993).

Bireylerde bulunan yaratma gücünün uygun ve düzenli biçimde eğitilmesiyle yaratıcılık ortaya çıkmaktadır (Telli, 1980). Bireyin yaratıcı davranışlarını geliştirebilecekleri biçimde eğitim ortamları düzenlenmelidir. Öğrenci problemin farkında olmalıdır. Problemi sınırlamasına ve başka insanlarla çalışmasına olanak verecek şekilde uygun eğitim ortamı oluşturulmalıdır. Öğrencinin yeni kurallar, yeni

düşünceler, yeni sistemler üretmesine engelleyebilecek kültürel değişkenler kaldırılmalıdır. Eğitim ortamı içerisinde öğrenciler cesaretlendirilip, desteklenmelidir çünkü yaratıcılık; definsel, duyuşsal, bilişsel ve kültürel bir etkinlik sonucu oluşabilmektedir. Ceza ve korku, yaratıcılığı engel olmaktadır. Öğrenciler arada sırada ödüllendirilmelidir (Sönmez, 1993).

Bilginin kazanılabilmesi için yaratıcı düşünme, hayati öneme sahiptir. Yaratıcılığın gelişimine elverişli olan çevreler, çocukların öğrenmeye yönelik pozitif tutumlar geliştirmelerine yardımcıdır ve öğrenmeyi eğlence haline getiren etkili güdüleyiciler niteliği taşımaktadır (Davaslğıl, 1994).

Sanat eğitimi bir disiplin eğitimidir. Öğrenciden çalışmalarında disiplin istemek ama çalışma şeklinde özgür bırakmak gerekmektedir. Estetik problemlerle, düşünsel derinlik ve disiplinle yeni tasarımlar oluşturulabilir. Disiplin ve yaratıcılık örtüşmektedir. 1980' lerde E.Paul Torrance, hayatı standartlaştırmadan, yaratıcı zekânın geliştirilmesine daha çok önem verilmesi gerektiğine, artan çeşitliliğe toplumun gayret göstermesine ve bu konuda hamle yapılmasında ısrarlıdır. Torrance, konuların yaratıcı öğrenme etkinlikleri yoluyla öğrenilmesinde kolaylaştırıcı olunmasının mümkün olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca yaratıcı zekânın, akademik yetileri kullanmada, hayatı zenginleştirmenin ve geliştirmenin yanı sıra bir de gelecekle ilgili anlamlı hayaller kurmada ve gelecekle ilgili sorunları araştırmada kullanılabileceğine ışık tutar (Özsoy, 2003). Yaratıcı etkinlikler eğitimde; özgünlük, merak, güdüleyici etmenler, gibi nitelikler, olağanüstülük, değişik olma, kural dışılık, gibi yetilerin bir sentez, uyum ile çalışılması gerekmektedir. Tüm bu çalışmaların sonucunda da ürün oluşmaktadır. Yaratıcı etkinliklere yeni ilişkilerin kurulması, yeni yaşantıların ve ürünlerin oluşturulması, bilinmeyen düşüncelerin ve sonuçların ortaya konabilmesi için bireylerin bilinçaltı ve üstünün ilişkilendirilerek yeni bir çalışma oluşturma çabasıdır (Samurçay, 1981).

2.3. Eğitim ve Öğretim:

Genel tanımı eğitimin, kendi yaşantıları yoluyla kişilerde, istenen yönde davranış değişikliği oluşturma sürecidir (Erden,1998). Bireyin eğitim sürecinden

geçtikten sonra mevcut davranışlarında bir değişme olması bekleniyor olmaktadır (Varış, 1996).

Sanat gibi eğitim de insanlığın tarihi ile başlamıştır. Çünkü bireyler, doğduktan sonra fiziki ve sosyal bir çevrede yaşamaktadır, bu çevreye uyum sağlayabilmek için etkileşime girmektedir. Bu etkileşim esnasında bireyler çeşitli beceriler kazanabilmektedir. Kalıtımla getirdiği gizil güçlerini kültürlenerek geliştirebilmekte ve bilinmeyen yeni kültürel değerler yaratabileceği bilinmektedir (Selçuk, 1991).

Öğretim ve eğitim sözcükleri birbirinin yerine kullanılmakta ya da çoğu zaman birbirleriyle karıştırılmaktadır. Okulda programlı ve planlı olarak yürütülen kısım öğretimi, kişilerin ömür boyu sürecinde kazandıkları bilgi birikimi ise eğitimidir. Kişi açısından dile getirilmesiyle öğrenim olmaktadır. Eğitimde ise, mekân ve süre kadar öğrencinin, velinin, öğretmenin, beklentileri de önemlidir. Eğitimde her tür yaşantı üzerinde durulur, bilgi eğitime dâhildir ve bu yaşantılar rastlantısal olabilmektedir. Öğretim ise güdümlüdür, desteklidir, programlı ve planlıdır (Varış, 1996).

Bireyler sanatsal, ruhsal, bedensel, dinsel, çevresel, fiziksel nitelikleriyle gelişim süreci içindedir. Eğitim ortamı ile bu süreç gerçekleşir. Bütün ortam ve kurumlar, her tür yerleşim alanları, okul, iş yeri, aile, eğitim unsurlarını oluşturmaktadır. Toplum ve kişiler için bütün bu unsurların hedefine yönelik oluşturulması zorunludur (Bilhan, 1990).

Ailede temelleri atılan eğitim, okul döneminde sistemli bir hale dönüştürülmesiyle başlar. Yaşamsal temel becerilerin kazanıldığı okul döneminde, bireylerin kişiliğin çatısının olduğu düşünüldüğünde, kişilerin yaratıcılığını tetikleyen, edilgen durumdan etkin duruma getiren eğitim sistemine ihtiyaç olduğu görülmektedir (Selçuk, 1991).

Latince'de eğitim terimi yetiştirmek, geliştirmek büyütmek, anlamlarına gelmektedir. İlk kullanıldığı yer sözcüğün, çocuk eğitimiyle alakalıdır. Çocuğun geliştirilmesi ve yetiştirilmesi anlamları, çocuğun eğitimi kavramının içinde vardır. Bu ileriye dönük bir gelişmedir. Toplumsal bir olgudur eğitim ve eğitim okula gelmeden önce çevrede, ailede, okul sıralarında, okula paralel olarak da süregelmektedir. Eğitimin

okul dışı ve içi birbirini tamamlaması ve olması gerekmektedir. Bunun için ideal olan hayat ile okul arasında bir kaynaşma gerekir. Yetişkinlerin bu çerçevede okul içi eğitimden haberdar olmaları önemli olmaktadır (Varış, 1996).

Öğretim ve eğitim kavramıyla ilgili akla ilk gelen öğretmenlik mesleği olgusudur. Öğretmenlik öyle bir meslektir ki, kişilerde var olan değerlere yeni değerler ekleyerek, kişileri yüceleştirip erdeme kavuşturmaya uğraşırken, diğer bir taraftan yurdun en değerli varlığı olan bireyin, toplum yararına yetiştirip ülkeyi kalkındırmaya çalışmaktadır. Çevresindeki değişimler kişilere, bilinenler dışında yeni etkiler oluşturmaktadır ki bu yeni etkiler yeni tepkileri uyarmaktadır. Soruları çözüme ulaştıramayan birey bunalıma girer. Hedefi mutluluğa ulaşmak olan, nitelikli hayatı insana sunan, yeni eğitim sistemi bu amacına ulaşabilmek için kişilerin çevresinde olan değişimleri karşılayabilecek şekilde, kişilere yeni davranışlar kazandırması beklenmektedir (Binbaşoğlu, 1998).

Bireylerin bireysel gelişimi, toplum değerlerine ve yaşama şekline sağlıklı uyumuna yardım etmek eğitimin genel amacıdır (Gürol, 1997). Eğitim seviyesi yüksek kişiler, bir ülkenin kalkınması için gereklidir. İyi tasarlanmış eğitim politikaları ile de bu kişiler yetişir. Öğretmenler, eğitim sisteminin temel öğelerinden biridir. Öğretmenin nitelikli olarak yetiştirilmesiyle, büyük ölçüde eğitimin amaçlarının gerçekleşmesi sağlanmış olacaktır (Türkoğlu, 1992).

Temel unsur olan program, öğrenci, öğretmen, eğitimin vazgeçilmezidir. Öğrencilere istenilen yöndeki davranışlar, eğitim programları yoluyla öğretmenler tarafından kazandırılır. Öğretnene okul dışında ya da okulda planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğini eğitim programı olarak tanımlayabiliriz (Demirel, 2008).

Alman eğitimcisi J. F. Herbert ondokuzuncu yüzyılda (1778-1841), eğitim bilimi ve genel pedagoji adlı kitabı ile eğitimin temelini bilimsel bir şekle oturtmuştur. Psikolojinin eğitim bilimine uygulaması adlı yazarın yapıtı bu alanda yazılmış en önemli eser olmaktadır. Onun eğitiminde eski çağın Platon ve Aristoteles gibi filozoflarına uzanan eğitimde doğruluk, yetkinlik, iyilikseverlik, gibi ahlaki değerler önemli bir yere sahiptir. Ayrıca Pestalozzi de onun eğitiminde önemli bir yere sahiptir.

Pestalozzi gibi Herbert’de eğitim süresince sevgi yöntemi diyebileceğimiz bir yöntemle yaklaşmak gerektiğine inanmaktadır. Öyleki bu da bir sanatı gerektirmektedir. Böylelikle eğitim bir sanat ve bilim halini gelmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır (Binbaşoğlu, 1998).

Yenilikçi ve gelenekçi olarak eğitimin iki temel görevi bulunmaktadır. Toplumun biriktirdiği mirası yeni nesillere aktarmak eğitimin gelenekçi görevidir. Yaratıcı, değişen koşullara uyum sağlayabilecek özelliklere sahip kişiler yetiştirmek ise eğitimin yenilikçi görevidir (Balamir, 1996).

Eğitim, toplumdaki kişilerin, toplumdaki yerlerini almalarına yönelik bir süreçtir. Eğitim kişilerin yaşam ve kültür düzeyini yükseltmektedir. Eğitimde durağan bir yapıyı, toplumun kültürel değerlerinin tartışılmayacağı ön yargısı oluşturur ve gelişme az görülür. Oysaki yeni gelen kuşaklar, geleneksel kurum ve değerlerini eleştirerek, kültür varlıklarını öğrenerek yetiştirilmiş olurlarsa gelişme ve ilerleme imkânı bulur (Erbil, 1990).

Eğitim sistemlerinden günümüzde beklenen, sadece belirli bir beceri ve bilgilerin kazandırılması değildir, daha çok eğitimle bunların işlenmesi, analiz edilip, sentez yoluyla özgün ürünler oluşturabilme yeteneğinin geliştirilmesidir. Daha sonra kazanılanları gereken yer ve zamanda özgür olarak kullanabilmesidir. Kişiler bu amaçla genel eğitimi bütünlük içerisinde düşünülürse, genel eğitimin bir parçası sanat eğitimidir. Günümüzde insan topluluklarının düşünce ve duygularının dengeli olması, eğitim sistemimizde amaçlanmaktadır. Sanat eğitiminden beklenen günümüzde bu hedeflere toplumu ulaştırmak olmaktadır (Selçuk, 1991).

2.3.1. Sanat Eğitiminin Genel Eğitim İçindeki Yeri

Örgün eğitimde sanat eğitimi, okul öncesi eğitimle başlar, ilköğretim, ortaöğretim, üniversiteye kadar da devam etmektedir. Ayrıca yaygın eğitim ile de bireylerin eğitilmesinde katkısı büyük olmaktadır (Balcı ve Özsoy, 1996).

Ülkemizde güncel uygulamada sanat eğitimi genel eğitimin içinde yer almaktadır. Sanat eğitimi, eğitim kurumlarında genel eğitimin içindedir. Sanat eğitimi, genel olarak da sanat tarihi, sanat, sanatsal yaratma vb. konulardadır. Müzik, resim vb. alanlarda uygulama ve bilgi aktarımı bir arada olmaktadır (San,1983).

Sanatın çok yönlü düşünce yapısını, yaratıcılık birleşmekte ve yaşamla bütünleştirmektedir. Eğitim öyle olmalıdır ki, yaptığı işlerde kişiyi başarılı duruma getiren, kişiliğini geliştiren, insanı mutluluğa götüren, gizli güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkaran olmalıdır. Böylelikle, çağdaş bir toplum üyesi ve insan onuruna saygılı olarak yetişebilir. Aynı şeyler, sanat eğitimi için de geçerlidir. Yaygın uygulamada ne yazık ki öğrenciler derslerinden geçerli not alabilme gayesiyle ezbere yönelmektedir. Oysaki sanat tarihi bilgisinin amacı sadece bir hayranlık duygusu uyandırmak değildir. Dönemini ve sanatçıyı tanıyıp anlayabilecek, sanat yapıtıyla ilişki kurabilecek bilinç düzeyine erişilmesi, kazanılan birikim ve bilginin kişilik gelişimine katkısı için vardır (Erbil, 1990).

Yaygın ve örgün olmak üzere sanat eğitimi ikiye ayrılarak incelemektedir. Geniş halk kitlelerince sanatın kavranması, yaygın sanat eğitiminin amacı olmaktadır. Kültürlü zannedilsinler diye evin duvarlarını süslemeleri, izleyenlerin bir sanat eseri karşısında hoşlanma duygusu taşıyabilmesi için sanat eğitimi verilen bir eğitim değildir. Sanat eseri, seyircinin kültür yapısına göre farklı anlamlar kazanabildiği bilinmektedir. Örgün eğitim, orta öğretim seviyesinde, güzel sanatlar liseleriyle başlayarak yükseköğretimde sanatçı yetiştirmeyi amaçlayan bir süreçtir (Erbil, 1990).

Resim dersleri ülkemizde, 1908 yılından sonra eğitim kurumlarında işlenmeye başlanmıştır. Okullarımızın programlarına bakıldığında, sanat eğitimi ile ilgili derslerin çok az sayıda olduğu ve olan derslerin de seçmeli olarak verildiği görülmektedir. Örnek vermek gerekirse, liselerde müzik ve resim dersleri seçmeli olarak işlenmektedir. Okullarda yer yokluğu sebebiyle idareciler, sanat eğitimi dersleri için çoğu zaman sınıf açmamaktadır (Karayağmurlar, 1991).

2.3.2. Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitiminin Tarihçesi:

Sanat eğitiminin gelişimi Türkiye’de insanların, yaşadığı yerlere, yaşantılarına, kurmuş oldukları siyasi birliklere, inandığı dinle ilgili hayat anlayışına göre şekillenmektedir (Kılıçkan, 1998).

Zanaat eğitimi 1908 Meşrutiyet devrimine kadar büyük bir olasılıkla usta-çırak ilişkisi ile sürdürülmüştür. Meşrutiyet devrimiyle birlikte o zamana kadar pedagojik amaçla belki küçük bir zümreyi ilgilendirmiş olan sanat eğitiminin, meslek okullarından başlayarak yurdumuzda örgün eğitim alanına girmesi sağlanabilmiştir (Berk ve Gezer, 1973).

Sanayi-i Nefise Mektebi’nin kurulması, sanat eğitiminde önemli ilk gelişmedir. Batılı anlamda sanat eğitiminde gelişmeler, bu okuldan mezun olanların sayısı arttıkça hızlanmıştır. Batı’lı yöntemlerle yetiştirilen sanatçılar, eğitimci olduklarında yöntem tedirginliği ile eskiden olan kopyacılık geleneğine bağlı olmuşlardır. Sanayi-i Nefise Mektebi mezunlarının sayısının az olması nedeniyle resim eğitimi Harbiye ve Bahriye okulları mezunlarının elinde kalmıştır. Bu nedenle eski geleneğin, resim eğitiminde devam etmesinde etken olmuştur (Hakkı, 1931).

Batı tekniğine göre portre, peyzaj çalışmaları Sanayi-i Nefise Mektebi’nde yürütülürken, diğer okullarda insan resmine ve canlı yaratıklara karşı sürdürülen çekingenlik nedeniyle resim dersleri, tahtaya çizilen bitkisel ve geometrik motiflerin kopya edilmesi, taş baskı (litografya) çalışmaları, cansız modellerin peyzajların ya da renkli kartpostallardan büyütme yapılmaması biçimindeydi. Harbiye ya da Mühendis ve Sanayi Okullarında, okulların mesleksel hedeflerine yönelik, arabeskler çiziliyordu (Milli Eğitim Bakanlığı, 1982).

1908 devrimini izleyen hareketlerde Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B) teşkilatının değiştirilmesi, İstanbul’da Yüksek Öğretmen Okulunun yenileştirilmesi olmuştur, İttihat ve Terakki Cemiyeti adına okulların açılmış ve gece derslerinin okutulmuştur. Öğrencilerin Avrupa’ya gönderilmesi de bu düşüncenin bir ifadesidir. İlk olarak M.E.B ilkokulları kabul etmekte ve ilkokulları güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

İkinci olarak ise yeniliğin başlangıcının, yüksekokulların geliştirilmesi ile başarabileceğini savunmaktadır (Hakkı, 1931).

Resim-iş öğretimi konusunda 1910 yılında incelemeler yapmak amacıyla, Avrupa'ya Maarif Nazırı tarafından gönderilen İsmail Hakkı (Baltacıoğlu), İtalya ve İspanya hariç tüm Avrupa ülkelerindeki elişleri ve resim eğitimini inceleyerek ülkeye dönmüştür. Ülkeye döndükten sonra Avrupa'da edindiği elişi ve resim konusundaki belgeleri getirerek, yazılar yayınlamış ve konferanslar vermiştir (Hakkı, 1932).

Eğitim yönetimi açısından Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllarda ayrılık gösteren beş tip okul bulunmaktadır. Medreseler, Tanzimattan sonra kurulan vakıflar tarafından yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki mektepler; sanat okulları ve bakanlığa bağlı olan ilköğretim düzeyindekiler, özel okullar ve il özel idarelerin yönetiminde bulunan okullar bulunmaktaydı. Özel okullar içinde gayri müslimler; bağımsız veya kiliseye bağlı özel okullar açmışlardı. Bu okulların yanı sıra Osmanlı'larda denetim altında olmayan, öncelikle Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.) olarak, Almanya, İngiltere, Fransa, Avusturya, İtalya, gibi yabancı ülkelerinde fazla sayıda okulları bulunmaktaydı. Öğretimi denetim altına almak ve öğretimdeki dağınıklığı ortadan kaldırmak amacıyla, 3 Mart 1924 yılında 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) çıkarılmıştır. Eğitim sistemimizin niteliği ve örgütlemeyi değiştirmeye yönelik etkinlikler bu yasayla sağlanmıştır. Eğitim programları var olan okulların değiştirilmiştir. 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Evkaf ve Şeri'ye Bakanlığı'nın kaldırılmasıyla ilgili kanun önemli kanunlar olarak gösterilebilmektedir. Bu kanunların 1924 yılında kabul edilmesiyle, eğitim sistemi içindeki karmaşa düzene girmiş olmaktadır. Kanunların çıkarılmasıyla eğitim sistemi Türkiye'de, resim bale, heykel, opera, gibi sanat alanlarının çabuk ve kolay yayılmasına fırsat vermiş olmaktadır. Böylece Batı'nın her alanda uygulanmaya çalışılan bilimsel yöntemleri, sanat eğitiminde resim ve heykeli, toplum katmanlarına yayma işini kolaylaştırmaktadır. Bütün bu çalışmalara rağmen, farklı eğitimsel yapılaşmanın yanında, sanat eğitimi sistemli bir şekilde oluşturulamamıştır. Bununla beraber cumhuriyetin ilk on yıllık devresinde güzel sanatlar alanında bir gelişmenin olduğu da gerçektir (Erbay, 1992).

1925 yılında milli eğitimin sorunları üzerine girişimlerin başladığı zamandır. Okullardaki resim öğretimi ve sanat eğitimi üzerinde durulmuştur. Ülkemize o yıl gelen eğitimci John Dewey'in Milli Eğitim Bakanlığı'na verdiği raporda sanat eğitimi ile ilgili özel bir bölüm bulunmaktadır. Öğretmen okullarında, sanat dersi öğretmeni yetiştirilmesi için. Dewey özel dersler fikrini önermiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 1982). Dewey, Frey ve Stiehler, Türk resim eğitiminde etkili olan yabancı eğitimciler olmuşlardır (Etike, 1995).

Yöneticilerin en önemli sorunu cumhuriyetin ilk dönemlerinde bilim, sanat ve teknik alanlarında yetişmiş insan gücü eksikliği olmaktadır. Sanat, bilim ve teknik alanlarında gerekli insan gücünün yetiştirilebilmesi için birçok Avrupa ülkesine öğrenci gönderilmiştir. Türkiye'de ise yurt dışından eğitimci, sanat eğitiminin yerleşmesi için getirilmiştir. Cumhuriyet döneminde 1924 yılından itibaren, devlet hesabına yetiştirilmek için ve sanatçıların görsel dünyasını daha da zenginleştirmek ve hızlı bir eğitim, gelişim için, bu konularda deneyimi fazla olan Münih, Paris vb. şehirlerdeki sanat merkezlerine, burslu yetiştirilmek amacıyla öğrenciler gönderilmiştir (Renda ve Turan, 1980).

Avrupa'daki eğitimlerini tamamlayıp, ilk cumhuriyet dönemi sanatçılarının ülkeye dönüşleriyle birlikte, sanat hayatımızda çok dar bir ortamda kalan, az sayıda aydına yönelik olmasıyla birlikte, bir etkenlik ve canlılık getirmişlerdir. Özellikle ressamların oldukça aktif oldukları bilinmektedir (Renda ve Turan, 1980).

Gezici öğretmen sayılan resim öğretmenlerine, 1924'den sonra orta öğretim öğretmenleri konusunda eşit haklar verilmiştir. 1926'da Sanayi-i Nefise Talimatnamesi (güzel sanatlar yönergesi) yapılarak, güzel sanatların öğretiminin gelişmesini ve düzenlenmesini sağlamak amacıyla bir encümen (komisyon) oluşturulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı, 1982).

İsmail Hakkı Tonguç ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun çağdaş anlayışa dayalı yaptığı çalışmalar, resim dersi öğretim programını uzun zaman etkisi altına almıştır. Yaratıcı, yapıcı ve çağdaş, öğretmenler yetiştirmek için 1932 yılında kurulan Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü açılmıştır. Böylelikle resim dersinde yeni yöntemlerin kullanılmasını savunacak olan öğretmenler yetiştirilmeye başlanmıştır.

(Özsoy, 1996). Önce Avrupa’da resim eğitimi almış olan öğretmenler daha sonra bu bölümde görevlendirilmiştir. Sonrasında ise kadro, heykel ve seramik eğitimi görmüş öğretmenlerin görevlendirilmesiyle tamamlanmıştır. İlkokul, ortaöğretim ve halk eğitime yardımcı olacak şekilde resim-iş bölümü mezunları eğitilmiştir. Bu bölüm mezunlarının ayrıca bir kısmı da müfettişlik görevi yapabilmıştır (Özsoy, 1996).

Geleneksel anlayışın 1937 yılında başlamasıyla birlikte, sosyal bilimlere programlarda giderek daha fazla ağırlık verilmeye başlanmıştır. Bu nedenle resim dersinin haftalık ders saati azaltılmıştır. Resim dersleri sonrasında yeniden haftada iki saate çıkarılmıştır. 4. Milli Eğitim Şurası sonucunda resim dersi bir saate indirilmiş, sonrasında sanat tarihi ve eliş gibi dersler de programa eklenmiştir. Öğretmen okulları sanat eğitimi açısından özel bir değere sahip olmuştur. Öyleki bu kurumlarda beden eğitimi, resim-iş, müzik dersleri ile beraber programlarda ağırlıklı olarak yer bulmuştur. Genelde sanat eğitimi dersleri, dal öğretmenleri tarafından işlenmiştir. Yatılı olan öğretmen okulları sayesinde çalışmaların ders saati dışında da sürmesine olanak sağlanmıştır. Resim ve iş dersleri öğretmen okullarında, ders saatleri diğer okullara göre daha fazla olarak programlanmış ve ayrı disiplinler olarak uygulanmışlardır (Özsoy, 1996).

Ortaokullarda 1924-1927 yıllarında, resim-iş dersi haftada bir saat zorunlu olmak üzere programlanmıştır. 1949 yılına gelinceye kadar haftada bir saat olan resim-iş dersi devam ederken, atölye, eliş ve iş bilgisi gibi derslere de yer verilmiştir. Türkçe dersinin içinde yazı dersi de işlenmeye başlanmıştır (Özsoy, 1996).

Uygulamaya başlanılan 1938 yılı ortaokul programında, önce haftada bir iken, sonrasında ikiye çıkarılan resim derslerinde, her üç sınıfta da süsleme, sanayi resimlerinin yaptırılması, doğadan ve serbest resimin yanı sıra Türk mimarlığının ürünleri, nakışların ve çinilerin incelenmesi de resim derslerinin kapsamı içerisindeydi (Milli Eğitim Bakanlığı, 1982).

1949 yılında ki 6. Milli Eğitim Şurası sonucunda resim dersleri yeniden haftada bir saate indirilmiştir. Bunun sonucunda her üç sınıfa haftada ikişer saat elişleri (kızlara ev işleri), lise sınıflarına birer saat müzik ve resim, lise son sınıflara ise sanat tarihi dersleri getirilmiştir. 1949 yılından bu zamana kadar uygulanan ortaokul programında iş

bilgisi dersleri, tarım, ticaret, el ve ev işleri bölümlerine ayrılmıştır. Bu derslerdeki amaç bireyleri yaşama hazırlıktır (Akyüz, 1993).

Liseler için 1957 yılında hazırlanan 7.10.1957, 976 sayılı M.E.B. tebliğler dergisi resim dersi programında, önceki programda olduğu gibi bazı konular biraz daha geliştirilmiştir. Bu konular hayali resimler, grafik çalışmaları, tabiattan resimler, iş resimleri, şematik resimler ve toplu çalışmalarla oluşturulan resimler başlıkları ile belirlenmiştir (Özsoy, 1996).

7. Milli Eğitim Şurasının 1962 yılında toplanmasıyla, sanat, eğitim ve kültür sorunlarının fazlaca yer aldığı bir şura olmuştur. Bu şurada, opera, güzel sanatlar, tiyatro, kütüphaneler, yayınlar ve eski eserlerle ilgili komisyonlar oluşturulmuş ve bütün komisyonlar alanlarıyla ilgili raporlar sunulmuştur. Bu raporlarda, güzel sanatların ülkemizin kalkınması açısından önemi ve genel eğitim içindeki yeri vurgulanmıştır. Ayrıca sanatın günümüzde, günlük yaşamda ticaret ve sanayideki yeri açıklanmış, yurdumuzun tanınmasında ve temsil edilmesinde ve milli birliği sağlamadaki etkisi ve hizmeti belirtilmiş olmaktadır. Bu yüzden tüm okullarda ve üniversitelerde, en geniş biçimde güzel sanatlar eğitimine yer verilmesi, gerçek bir sanat politikasına devletin sahip olması gerektiği söylenmiş ve istenmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 1982).

5 Nisan 1971 tarihli 1651 sayılı tebliğler dergisinde ortaokullar için yayınlanan, ortaokul iş eğitimi ve sanat programı yürürlüğe getirilmiştir ancak bu program, bir aksaklık nedeniyle uygulamaya zamanında konulamamış olmaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile başlayan yeni ilköğretim düzenlemesine uygun çalışmaların yapılmasından sonra, resim-iş öğretim programına yönelik olarak 1990'lı yıllara kadar önemli bir gelişmeye yer verilmediği söylenebilir. 1981 yılında Talim ve Terbiye Kurulu'na bağlı olarak, iki ayrı program geliştirme komisyon plastik sanatlara ilişkin olarak kurulmuştur. Bu komisyonlardan 1983 yılında iş eğitimi programı geliştirme çalışmaları sonuçlanarak uygulamaya konmuştur. Ancak resim-iş öğretim programı komisyonu çalışmalarını sonuçlandıramamış ve ikinci yılın bitiminde dağılmıştır. Sonuç olarak 1968 yılında ilköğretim okullarında yürürlüğe konmuş olan ilkokul programında yer alan resim-iş ve iş eğitimi programı ve 1971 yılında yürürlüğe getirilmiş olan ortaokul sanat ve iş eğitimi programlarının uygulanmasına devam edilmiştir (Akyüz, 1993).

1974 yılı 9. Milli Eğitim Şurası'nda sanat eğitimi dersleri, lise ve dengi okullara seçmeli dersler olarak getirilerek, öğrencilerin yeteneklerine göre seçim yapmaları hedeflenmiştir. Ayrıca orta öğretim kurumlarında sanat eğitiminin, öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda seçtikleri kol faaliyetleriyle desteklenmesi öngörülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı, 1982).

1946 yılında orta öğretimde öğretmen yetiştirmek için açılan eğitim enstitüleri, 1978-1979 öğretim yılında yüksek öğretmen okullarına, 1982 yılında eğitim fakülteleri olarak dönüştürülmüştür. Öğretmen yetiştiren diğer bölümler gibi resim bölümü de eğitim fakültesi bünyesinde öğretmen yetiştirmeye devam etmiştir. Bu kurumlarla sanat eğitmeni eksikliğini kapatmak amaçlamaktadır. Ayrıca kurumlarda plastik sanatlar eğitiminin yanı sıra eğitim sosyolojisi, eğitim psikolojisi, eğitim yönetimi gibi pedagoji, psikoloji, ağırlıklı öğretmenlik formasyonu ile ilgili ek dersler de verilmektedir. Eğitim fakültelerine bağlı olan güzel sanatlar bölümlerinde okuyan öğrencilere, sanat eğitmenliği unvanı verilmiştir. Bu öğrenciler sekizinci yarıyılında bir ay süreyle öğretmenlik stajını, ilköğretim okulları, meslek lisesi veya normal liselerde yaparak, eğitim kurumlarında, sanat eğitmeni (resim-iş öğretmeni) olarak görev yapmaya hak kazanmış idi (Erbay, 1997).

Orta öğretim kurumlarında 1978 yılında, iki saati zorunlu ders olarak okutulan sanat eğitimi ve turizm dersi, çağdaş geniş kapsamlı müfredat programına, amaç ve ilkelerine rağmen, gereken ön çalışma oluşturulmadan derslerin yürürlüğe konması ve tutum değişikliği ve iktidarda buna eklenince yürütülememiştir. 10. Milli Eğitim Şurası'nın 1981 yılında toplanmasıyla, liselerde ve temel eğitimde güzel sanatlar adı ile bir dersin okutulması kararlaştırılmıştır. Ankara'da, 1981-1982 öğretim yılında ortaokullarda, iş ve teknik eğitim adı altında, üretime ve faydaya yönelik ayrı bir ders olarak, pilot okullarda uygulanmaya konulmuştur (Erbay, 1997).

Dünya Bankası'nın 1994-1997 yılları arasında ve YÖK tarafından yürütülen milli eğitimi geliştirme projesi kapsamında, müzik eğitimi bölümü ile resim-iş bölümleri birlikte, eğitim fakülteleri bünyesinde oluşturulan güzel sanatlar eğitimi bölümünde, anabilim dalları olarak yer almıştır. Her iki bölümünde de, 1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan bu değişiklikler ile saat, ders ve içerikleri değiştirilmiştir (YÖK, 1998).

Talim ve Terbiye Kurulu 1996 tarihinde kabul edilen, lise resim 1, 2, 3 sınıfların dersleri için haftalık ders çizelgesinde seçmeli resim dersi 1, 2, 3 sınıflarda haftada 2 saat olarak yer almıştır (Tebliğler Dergisi, 1998).

2.3.3. Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğinin Durumu:

Osmanlı’nın devletçi ve gelenekçi yapısından dolayı Türkiye’de cumhuriyetin ilk yıllarında öğretmenlik mesleği saygın meslekler içindeydi. Bu dönemde, öğretmenlerin toplumun diğer kesimlerinden, gelir ve eğitim düzeylerinin yüksek olması, öğretmenlik mesleğini cazip bir hale getirmiştir. 1970’li yıllara kadar öğretmenlik mesleğinin saygınlığı korunmuş ancak sonrasında ülkemizdeki hızlı toplumsal değişme ve sanayileşmeyle giderek gerilemeye başlamıştır. Yeni meslek gruplarının 1980’li yıllarda ortaya çıkmasıyla birlikte memurların gelir düzeyleri giderek azalmıştır. Bununla birlikte öğretmenlik mesleği de eski saygınlığını giderek yitirmiş ve toplumsal statüdeki yeri aşağıya doğru inmeye başlamıştır. Günümüzde ise öğretmenlik mesleği, genellikle öğrenciler tarafından çok tercih edilen bir meslek konumunda değildir (Erden, 2001).

Toplumda öğretmenlik mesleği, değerini tamamen kaybetmiştir. Öğretmenlerin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar ve öğretmen maaşlarının azlığı, üniversite adaylarının bu mesleğe yönelimlerini önlemektedir.

Tercihlerini kullanan üniversite adayı binlerce gencin, en son seçenek olarak öğretmenlikle ilgili yükseköğrenim dallarını yazdıkları, bunu da üniversiteyi kazanamamış duruma düşmemek için yaptıkları belirlenmiştir. Bu durum, üniversite giriş sınavında en düşük puan alan öğrencilerin, öğretmen yetiştiren fakülte ve okullara alındığını göstermektedir (Özen, 1986).

1860’da meslek dışından atamalara ilk kez gidilmesinin sebeplerinden biri 1851’lerde niteliğin artırılması düşüncesiyle, öğretmen okulu öğrencilerinin sayıca azaltılması olmuştur. 1860 yılından itibaren eğitim bakanlığının, meslek dışından öğretmen atamalarını sürdürmesi, mesleğin yeterli düzeyde değer kazanamamasının temel nedenidir (Akyüz, 1998).

Öğretmenin kalite ve başarısının bir yansıması, eğitimdeki kalite ve başarıdır. Öğretmen davranışının duyuşsal boyutu, öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlar olmaktadır. Öğretmen davranışlarının ikinci boyutu olan bilişsel boyutu ise mesleğinde uzmanlaştıran meslek bilgileri oluşturmaktadır. Ayrıca bilgilerini uygulamada öğretmenlerin becerikli olması gerekmektedir. Öğretmenin davranışlarının devinsel boyutunu ise kendi mesleği için gereken işlem ve eylemleri güven içinde yapabilmesine olanak sağlayan becerileri oluşturmaktadır (Başaran, 1994).

Okullar Türkiye’de giderek toplum ve ailenin gerisine düşmüştür. Türk eğitim sistemimizde okul-çevre dolayısıyla okul-veli ilişkilerinin sıhhatli olduğu söylenememektedir. Okul-çevre ilişkisini sağlayan aracı kurumlar olan okul koruma derneği, okul-aile birliği ve okul yönetiminin uyumlu ve düzenli bir şekilde birlikte çalışması gerekmektedir. Eğitim-öğretimin niteliğini, Türk eğitim sisteminde önemli derecede düşürücü etkenler bulunmaktadır. Bu etkenler, çocuğun hayata hazırlanmasında birinci derecede önem ve role sahip iki unsur olan aile ile okul arasında iş birliğinin yeterince kurulamamasıdır. Öğrenci velileriyle örgütlü bir koordinasyon, veli görüşme günleri dışında söz konusu olmamaktadır (Aytaç, 2000).

Ülkemizde eğitime önem veren bir veli gurubunun olması, özel okulların sayısının hızla artması ve geleceğin eğitim olduğunu anlayan kişilerin sayısının giderek artması sonucunda, yeniden öğretmenlik mesleğinin itibar kazanması beklenmektedir (Erden, 2001).

Günümüzde meslekleşmenin belli başlı koşullarının, örgün eğitimden geçme, uzmanlık bilgisi tanımlanmış bir alanda hizmet verme, toplumca meslek olarak tanıma, mesleki kültüre sahip olma, giriş denetimi, meslek ahlakı, meslek kuruluşlarına sahip olma olarak sıralanabilmektedir. Öğretmenlik mesleği, ülkemizde bu koşullar açısından irdelendiğinde, bu koşulların çoğunu sağladığı görülmektedir (Erden, 2001).

Meslek kültürü, sadece uygulamalardan ya da sadece teorik bilgilerden ibaret değildir ki her iki faaliyeti kategorisinde ve bünyesinde anlamlı bir biçimde birleştiren bir program gerektirir. Bu sebeplerle öğretmen adaylarının, derslere devam etmesi, tartışmalara katılması, konularla kaynaşması, kendi kişiliğine en uygun düşecek şekilde öğretimde modern kavramları geliştirmesi önem taşımaktadır (Varış, 1988).

2.4.Görsel Sanatlar Eğitimi:

Neden sanat eğitimi, sorusuna birçok yanıt verilebilir. Bu yanıtların bir kısmını şöyle sıralamak mümkündür. Kişilerin sanatı izleyerek bir tüketici ve üreterek bir üretici olarak kendi kültürüne bu şekilde katkıda bulabilmesine, kendini kanıtlamasına ve kendi kişiliğini bulabilmesine katkıda bulunabilmesine, ruh sağlığına yardımcı olabilmesi ve kendini ifade edebilme olanağı kişiye sağlayabilmesi, yargı gücünü ve estetik beğenilerini geliştirebilmek gibi benzeri daha da sayılabilecek birçok sebeple kişilerin sanat eğitimine ihtiyacı vardır (Kırıçoğlu, 2002).

Birey güzel sanatlar eğitimiyle, bütün sanat alanlarının birbirleriyle etkileşimi sonucunda ilgi alanları doğrultusunda başlı başına değişik dünya görüşü ve algılamalara sahip olmaktadır. Sanat sayesinde birey farklı öğrenmelere fırsat bulmaktadır. Üstelik kendini de bu sayede anlamış olmaktadır. Bireylerin hissettiklerini simgesel olarak ifade etmelerinde en önemli yardımcı sanattır. Sanat, yeni bir oluşum için bireylerin katılımıyla duygu, düşünme ve hislerin yeni bir dil ile keşfedilip, geliştirilip anlamlandırılmasıdır. Sanat ayrıca görmenin yanı sıra kültürel mirasın da deneyimlerle birleştirilip yeni kuşaklara aktarılmasıdır (Sherman, 2006).

Sanat eğitimi bireye, kendisini dışa vurma olanağı vererek, bireyin ruhsal yönden rahatlamasına yardımcı olmaktadır. Kişinin, kimliğini bulmasında, yaratıcı davranış geliştirmesinde ve kendini kanıtlamasında sanat eğitiminin katkısı vardır (Kırıçoğlu, 2002). Yaratıcılığı geliştirir, kişiyi özgürleştirir, kendini ve dış dünyayı tanıtan bir eğitim biçimi sanat eğitimidir. Sanayi toplumlarında birey yalnız tek başına kalmaktadır. Kişiyi yaratıcı faaliyetlere yöneltmesi, hobiler oluşturması ve estetik beğeni kazandırması ile sanat eğitiminin bireyleri ruhsal çöküntüden kurtarabileceği düşüncesi yaygın olmaktadır. Sanat eğitimi, alt yapısı hazırlanarak verilirse diğer derslerdeki başarıyı da arttırabilir (Karayağmurlar, 1991). Günümüz toplumlarında birbirlerine yabancılaşan kişileri bütünleştirmesi, daha üretici ve yapıcı olmasına, yaşadığı topluma ve kendine karşı daha duyarlı olmasına sanatın katkı sağlayacağı açıktır (Bülbül, 2003).

Sistemli bir biçimde eğitimin her basamağında kişiye sanat görüşü kazandırmak, sanat dallarından herhangi birine ilgi duyan veya yönelen yetenekli

bireyleri, çağdaş yöntemlerle eğiterek kişilikli sanatçılar yetiştirmek sanat eğitiminin amacı olmaktadır. Toplumlardaki yaratıcı güçleri geliştirerek, sanat eserlerinin çoğalmasını sanat eğitimi sağlamaktadır. İyi eğitilip yetiştirilmiş sanatçılar aracılığıyla büyük sanat eserleri meydana getirilmektedir. Sanat uluslararası ayrıca da evrensel bir dildir. Öyle ki bu eserler o toplumun malıdır ve o toplumun karakteristik özelliklerini de yansıtırlar. Ülkelerde uygulanan eğitim düzeyi sanat yapıtlarına yansımaktadır (Biçer, 1990). Toplumsal planda geniş kapsamlı bir şekilde oluşup giderken resim sanatı, toplumların dünya görüşlerini yansıtmaya imkân vermektedir. Ayrıca resim toplumların gelecek kuşaklara aktardıkları kültür mirasının bilinçlendirici yığınını temsil etmektedir. Görsel biçimlerin diliyle, geçmişin kendisini belgelendirerek gelecek kuşaklara aktardığı yazılı belgeler cinsinden bir yöntem resim olmaktadır. Bireylerin renk ve çizgi diline başvurması, bilinç verilerinin yazı biçimlerine dönüşmesine de benzermektedir (Tansuğ, 1988).

Günümüzde sanat eğitimi bir duygu, zevk ve güzel biçimler yaratmanın yanı sıra ayrıca çağdaş, atak, özgün düşünceler üretmeyi öngören yaratıcı bireyler yetiştiren zihinsel etkinlikler süreci olarak görülmektedir (Ertemin, 1997).

Bireylere sanat eğitimiyle kazandırılmak istenilen davranışlar gözlem yaparak, yaşayarak, metotlarıyla kişilerin yaşam içindeki yerini belirlemesini, kendini ifade etmesine gereken ortamın sağlanması; sağlıklı şekilde insan psikolojisinin gelişmesi ayrıca kişilerin davranışlarına yön vererek kişiliğinin oluşmasında gerekli ortamın yaratılması; kişilerdeki inceleme ve araştırma ruhunu geliştirerek çağın getirdiği ileri düzeydeki teknolojik gelişmelere uyum sağlaması; kişilerin ilgi alanlarını belirlemesi, kendini tanıması için gerekli olan ortamın oluşturulması; bir iş yapmanın zevkini kişiye tattırarak, sorumluluk duygusunu pekiştirecek bir ortam hazırlanması olarak sıralanabilir (Karakurt, 1991).

Sanat eğitimiyle ilgili sorunların her birine ayrı ayrı çözümler aramak yerine sorunlara bugün bütüncül çözüm aramak ve geniş bir perspektifle bakmak gerektiği tezi önem kazanmıştır (San, 1983).

Öğrencilerin düşünen, gören kişiler olmaları sanat eğitiminin amacıdır. Araştırma, analiz ve sentezi öğrencilerin yapabilmesi yönlerini geliştirilmeye çalışır.

Sanat eğitimcisi olan H. Read sanat insanın kendi insanlığını tanımasıdır demiştir. Öğrenci önce kendinde sonrasında yaşadığı toplumda meydana gelen problemleri sanat eğitimi sayesinde görür ve bu problemlere çözüm yolları üretebilen kişiler olurlar (Gençaydın, 1990).

Her insanda kişiliğin gelişmesine yardımcı olmanın yanında ayrıca içinde bulunduğu toplumsal gruba uyumunu da sağlamak sanat eğitiminin amacı olmaktadır. Ayrıca bunun gerçekleşmesi içinde eğitimin gerekli ve şart olduğunu belirtmektedir. Ona göre sanat eğitiminin amacı bütün duyum ayrıca algı tarzlarının doğal yoğunluğunu korumak, bu tür duyum ve algı tarzlarının birbiriyle ayrıca çevreyle de bağlantısında uyum sağlamak, duyguların paylaşılabılır ve anlaşılabilir şekilde ifadesini sağlamak, zihinsel yaşantıların anlaşılabilir şekilde ifadesini sağlamak, düşünce ve düşünülenlerin istenilen şekilde ifadesini sağlamak şeklinde özetlenebilir (Sena, 1972).

Öğrenciyi kapasitesi doğrultusunda duygusal, entelektüel ve sosyal gelişme açısından destekleyerek, onun şahsi istemlerine cevap verebilme çabası sanat eğitimi sayesinde olmaktadır. Sanat eğitimi, estetik duyarlılığını geliştiren, yapıcı analizi öğrenerek bireylerin araştırmacı gücünü uyararak, hayal kurma gücünü geliştirerek onu yaratıcı çabaya yönlendiren, çevresine karşı duyarlı, toplumsal ve kültürel yaşamda kendisine güvenmesini, üretken ve katılımcı olmasını sağlayan bir eğitim alanı olmaktadır (Bülbül, 2003).

Kişinin hayatında önemli bir görev üstlenen, ayrıca tekdüze olma ve makineleşmeye sorununa çözüm getireceği düşünülmekte olan sanat eğitiminin amaca ulaşması için temel ilkesini belirlemesi gerekmektedir (Binbaşıoğlu, 1998). Sanatın özünde olan yaratıcılık temel ilkedir (San, 1983).

Hemen hemen tüm dünyada öğretim ve eğitim sistemleri kuramsal ve uygulamalı olarak zekâyı geliştirmeye yönelik olmaktadır. Bilgi aktarımı ezbere dayalı olmaktadır ve düşünmeye yaratıcılığa yer vermemektedir. Ayrıca yıllarca, yaratıcılık ve zekâ kavramları birbirlerine zıt iki görüş gibi anlaşılabilmiştir, oysaki birbirlerinin tamamlayıcısı oldukları hiç hesaba katılmamıştır. Yaratıcılık deyince duyulara dayalı el becerileri, zekâ deyince başarılı olmak anlamında düşünülmüşlerdir. Oysaki insan yeteneklerinin aşama aşama sıralamasında zekânın en üst basamağı olan yaratıcılık

zekânın bir tamamlayıcısı olmaktadır. Mantık ve aklın eğitiminin yanında ayrıca duygusal yanları ağır basmakta olan zihinsel süreçlerin eğitimi, en doğru ve tam biçimiyle sanat eğitimi ile sağlanabilmektedir (Erbil,1990). İnsan beyninin sağ yarım küresi artistik eylemlerle ilgiliyken, sol yarım küresi sayısal ve analitik eylemler ile ilgili işlev görmektedir. Sağ yarım kürenin sanatsal eğitimine olanak oluşturulmadığında, beynin yarısı işlem dışı kalacağı için kişinin yaşamında bu deneyimden yoksun kalacağı vurgulanmaktadır (Bülbül, 2003).

Eğitim ve sanat bir bütündür. İnsan, eğitim ve sanat bütünü oluşturarak temel yapıdır. Sanat ve eğitimi tanımlayacak olursak eğitim, bireylerde öğrenme yoluyla davranış değişikliği meydana getirmektir. Sanat ise, bireylerin doğuştan getirmiş olduğu kabiliyetleriyle ya da gizli kalmış yeteneklerinin gelişmesiyle ortaya çıkan bir olgu olmaktadır. Bu olgunun gelişerek ortaya çıkmasında temel amacı sanat eğitimi gerekliliği ilkesi olmaktadır (Karakurt, 1991).

Görsel sanatlar dersinin temelini olan ayrıca sistemi oluşturan tüm öğelerin gelişmesiyle, bakmak ve görmek arasındaki farkı ayırt etmesini öğrenmektedir. Kısacası buna yaratıcı görme denilmektedir. Tüm kişilerin sahip olması istenen yaratıcı görme, çocukluktan başlayarak sanat eğitimiyle kendini geliştirmeye çalışan kişilerin, belirli uyarıcılara karşı dikkatlerini harekete geçirmektir (Atalayer, 1994). Öyleki çocuk, ilköğretim çağında coşkulu duyuşsal dünyanın dış etkenlerine dikkat yoluyla daha duyarlı, uyarıcılara karşı en açık olduğu dönemi yaşar. Görsel sanatlar dersi tabanlı yaratıcılık eğitimi, çocuğun uyarıcılara en açık olduğu dönemde olması nedeniyle zihinsel, müziksel, sosyal, bedensel, ahlaki ve mesleki alanlara yayılarak bütün diğer derslerle ilişkilendirilmiştir. Görsel sanatlar eğitimi programı, öğrencilerin teknolojiyi sanatta kullanabileceği, sanatın uygun teknik araçlarla istenen sonuca ulaşma başarısı arasında bağıntı ve ilişkileri irdelleyebileceği düşüncesinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Böylece görsel sanatların diğer başka sanatlarla ilişki içinde öğretilmesi öngörülmesi olup, bu öngörü çerçevesinde yeniden biçimlendirilmiştir (Tuna, 2004).

Bilimden farklı olarak sanat, araştırmacının nesnel çabalarının basamak basamak ilerlediği bir alan değildir. Okul dönemi sanat eğitimi, tersine dünyayı ayrımlarıyla renklendirir işte sanat alıcısına bu anlamda eğitim verebilmelidir. Genç, özgür bir anlayış ile yaşamın çok ince ayrıntılarına inebilmeyi başarabilmiştir. Ayrıca

mekân ve zaman açısından en uzakları bile anlamlandırabilmeyi ve o yol oyun olarak düşünülse bile hayatı diri, renkli ve insanlığa dönük hale getirebilmeyi becerebilecek güç potansiyeline sahip olunabilmeli, bu güce sahip ise de değerlendirebilecek düzeye erişirebilmek gerekmektedir (Erinç, 2004).

Gelişmiş, çağdaş araçlarla eğitimi bütünleyip, düşünceyi geliştirici yöntemleri kullanıp, öğrencilere kendi kültürlerinin dışında olan kültürleri de tanıtıp, dünyayla yarışabilecek kuşakları yetiştirecek güce ulaşmamız gereklidir (Gökaydın, 2002).

Eğitiminin amacı yirmi birinci yüzyılda yeniden tanımlanmış ve bilgilendirme değil bilgiyi üretme, bilgiye ulaşma ve öğrenmeyi öğretme olarak ifade edilmiştir. Sadece sayısal ve sözel olan eski değerler dizgesine göre değil; müzik, kinestetik, uzaysal kavramlar gibi diğer farklı zekâ alanlarını dikkate alarak eğitim programı hazırlanması gerekmektedir. Özgün, özgür ve yaratıcı olarak düşünebilen, yeti, yetenek ve potansiyelleri en üst seviyede geliştirilmiş, problem çözebilen bireyler yetiştirilmesi bu programda amaç olmalıdır (Özsoy, 2003).

Kişilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yönleriyle dengeli bir bütünlük içinde yetiştirilmesi çağdaş eğitimin hedefidir (Artut, 2002). Tüm sanatlar az ya da çok, birçok çeşit yolla yaşamı yorumlar. İmkân halinde sanat, hayalde düşünülmesi, yaşamda duyulması ve doğada görülmesi, gerekeni bize suni olarak gösterir (Edman, 1998). Yaşamın yerini tutarak sanat, insanla çevresi arasında bir denge sağlamaktadır. Sanata, kendisini aşmak isteyen insan sarılmaktadır. Eğer kişi duygulardan uzak olsaydı, sanat anlamsız ve boş bir istek olurdu (Atalayer, 1994).

Milli Eğitim Temel Kanunu 1973’de ‘‘Türk Milletinin bütün fertlerinin bilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri davranışlar ve birlikte is görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak, böylece bir yandan Türk Vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milleti’ne çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır’’ ifadesi ile birey ve birey

mutluluğu sonucu toplumsal refah ve kalkınmanın sağlanma yöntemine işaret etmektedir.

2.4.1. Görsel Sanatlar Eğitiminin Genel Amaçları

Bireysel ve toplumsal, algısal, estetik, teknik amaçlar görsel sanatlar dersinin hedefleri olarak gruplandırılmıştır.

2.4.1.1. Bireysel ve toplumsal amaçlar

Görsel sanatlar eğitiminin genel amaçları içinde bireysel ve toplumsal amaçlar önemli rol oynamaktadır. Bu kapsamda; tabiatı ve hayatı gözleme duyarlılığını öğrenciye kazandırmak, birleştirme, seçme, yeniden organize etme, ayıklama becerilerini öğrenciye kazandırmak, öğrenciye sentez ve analiz yeteneğiyle eleştirel bir bakış açısını geliştirmek, öğrencinin kendine güven duymasını, yeteneklerinin farkına varmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak, görsel biçimlendirme yolları ile öğrencinin kendisini ifade edebilmesini sağlamak, ilgisini öğrencinin, bu alanda olan çok çeşitli kaynaklarla beslemek (tarihi eser, galeri, müze, vb.) ve bu yolla geçmişine sahip çıkarak, geleceğini yapılandırma bilincini kazandırmak, tüm alanlarda, öğrencinin kullanılabileceği yaratıcı davranışlar geliştirebilmesini sağlamak, sanatçıları, ulusal ve evrensel sanat eserlerini, öğrencinin tanımasını sağlamak, bu değerleri tanıma ve anlama bilincini kazandırmak, geçmişten bugüne miras kalan sanat eserlerinden onur duymak ve haz alma bilincini kazandırmak, iş birliği yapmak, paylaşmak, sorumluluk almak, kendi işine saygı duyduğu kadar başkalarının işine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığını öğrenciye kazandırmak, öğrencinin ruh sağlığını korumak, iç dünyasını anlama, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilincinin geliştirilmesini sağlamak, öğrenciye aklını, duygularını ve zevklerini sorgulama bilincini kazandırmak görsel sanatlar eğitiminin genel amaçları içinde bireysel ve toplumsal amaçlar kapsamında yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006a).

2.4.1.2. Algısal amaçlar

Görsel sanatlar eğitiminin genel amaçları içinde bir diğerk başlık algısal amaçlardır. Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzuna göre algısal amaçlar; öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek, öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine olanak tanımak, öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisinin geliştirilmesini sağlamak, öğrenciye bilgiyi ve birikimini sanatsal alanda uygulamaya dönüştürme yeteneğini kazandırmak, öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisini kazandırmaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006a).

2.4.1.3. Estetik amaçlar

Görsel sanatlar eğitiminin genel amaçları içinde bir diğerk başlık estetik amaçlardır. Estetik amaçlar; öğrencinin, sanat ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak, öğrenciye geçmişten günümüze bizlere miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz almak, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak, öğrenciye görsel sanatlar sevgisini vermek ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtılabilmek, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliğini kazandırmak, öğrenciye, doğadan seçtiği ya da insan eli ile üretilen nesnelere estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilincini kazandırmak, öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneğini kazandırmak görsel sanatlar eğitiminin estetik amaçları başliğı altında kazandırılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006a).

2.4.1.4. Teknik amaçlar:

Görsel sanatlar eğitiminin genel amaçları içinde bir diğerk başlık teknik amaçlardır. Teknik amaçlar başliğı altında; öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak öğrencinin

kendini gelişmesine imkân tanımak, öğrenciye farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına varmasını sağlamak, öğrenciyi değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve farklılıklardan öğrencilerin zevk alabilmelerini sağlamak, öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikleri arama isteği ve cesareti kazandırmak, amacına uygun malzemenin seçimi, öğrenciye malzemenin anlam çıkarma becerisini kazandırmak, öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmak görsel sanatlar eğitiminin teknik amaçları başlığı altında yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006a).

2.4.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri

İlköğretim çağındaki öğrencilere uygulanacak görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Her çocuk yaratıcıdır. Her çocuk farklı bilgi, algı, sezgi, geçmiş hayat tecrübesi ve duygu dünyasına sahiptir. Uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Uygulamalarda, görsel sanat alanlarına yönelik iki ve üç boyutlu çalışmalar ile çoklu ortam çalışmalarına yer verilmelidir. Görsel sanatlar dersi, diğer disiplinlerle birlikte eğitim amaçlardaki bütünlüğü kurmaya ya da bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunmaktadır. Dersin işlenişi, ilgi çekici hale getirilen öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleriyle birlikte zenginleştirilir. Görsel sanatlar dersi çocuğu temel alır. Öğrenme-öğretme süreci, çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde, gelişim basamaklarına göre düzenlenir. Değerlendirmede öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını, öğrenme-öğretme sürecine katılımını ve sınıf içi performansını göz önünde bulundurur (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006a).

2.4.3. Görsel Sanatlar Eğitiminde Dört Temel Disiplin Alanı

Sanat; insanların yaşamış olduğu duyguyu ilk olarak kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu diğer insanların da hissetmesi için hareket, renk, ses veya sözcüklerle belirlenmiş biçimler arasında kimi duyguları dış dünyada ifade etme

gereksiniminin ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Kişinin duygularını dış dünyada ifade etme isteği, sanatın gelişimi, toplumsal gelişme, sosyal eğitim çabalarıyla paralellik gösterilmektedir. Bu nedenle sanat günümüzde toplumların bireylerin yaşamlarının kalitesini belirleyen en önemli öğelerden biri olarak belirtilmektedir (Tansuğ, 1979). Görsel sanatlar eğitiminin diğer disiplin alanları ile bağlantısının kurulması 1959 yılında düzenlenen bir konferansta J. Bruner'in "disiplinler alanlar" görüşü ile sağlanmıştır (Özsoy, 2003).

1980'lere gelindiğinde Disiplin Temelli Sanat Eğitimi (Disipline Dayalı veya Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi) olarak adlandırılan düşüncenin kuramsal temelleri Amerikan eğitim sistemi içerisinde müfredat geliştirme programı araştırmaları yolu ile başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde, J. Poul Getty Vakfı, görsel sanatlar (Visual Art) eğitimi yoluyla paylaşılan, iletişimi sağlanan düşüncelerin ve değerlerin, her çocuğun eğitiminin önemli bir parçası olması gerektiği inancıyla 1982 yılında, Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezini (The Getty Center For Education İn The Arts) kurmuştur (Stinespring, 1992). Bu yaklaşım ile sanat eğitiminde estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları, bir arada öğretmeyi hedefleyen kapsamlı programlara doğru gelişmiştir (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997).

Sanat eğitiminde kapsamlı bir eğitimin temeli estetik, sanat tarihi, eleştiri ve uygulama ölçütleri üzerine kurulmalıdır. Temelinde sanatsal kültür ve estetik anlayışının bulunmadığı etkinliklerin sonucunda oluşturulan ürünlerin sanatsal boyutu eksik ve düzeysiz olmaktadır. Genelde beklenen, her öğrenci sanat eğitiminin her boyutunda, her alanında etkinliğe katılmalı fakat bu etkinliklerde ağırlık öğrencilerin kapasiteleri, öğrenme güçleri ve programda saptanan amaçlara göre olması sağlanmalıdır.

Sanatı öğrenmek ne yalnız uygulamalı boyutta sanat üretmek, ne de tek yapıtı inceleyerek eleştirel davranış kazanmak, ne estetik bağlamda güzeli tartışmak ne de yalnız sanat tarihi öğrenmektir. Bu dört alan bir bütünün parçaları olarak, birbiriyle bağlantılı bir biçimde okul programlarında yer alması sağlanmalıdır. Sanat bu dört alanı değişik ağırlıkta, bazı zamanlarda ayrı ayrı bazı zamanlarda birlikte bünyesinde bulunacak şekilde okutulmalıdır (Kırıçoğlu, 2002).

Disiplin temelli sanat eğitimi yönteminin başlangıçtaki eksiklikleri ya da yetersizlikleri olarak görülen “müze eğitimi” ve “kültürler arası” yönlerde yapılan ek araştırmalarla ve de bunlarla ilgili gerçekleştirilen program çalışmalarıyla giderilmesi sağlanmalıdır (Özsoy, 2003).

Disiplin temelli sanat eğitimi yöntemi 1997 yılından itibaren Yüksek Öğretim Kurulu, Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi dâhilinde yapılan bir çalışma ile üniversitelerin eğitim fakültelerinin “Resim-İş Öğretmenliği” (Görsel Sanatlar Eğitimi) lisans programlarında “Özel Öğretim Yöntemleri” dersi içerisinde öğretilmeye başlanmıştır. Bu yapılanmayla eğitim fakültelerinde köklü bir değişimin yaşandığını söylenilebilir. Ancak yaşanan değişimi etkinleştirecek öğretim görevlilerinin konuya hâkim olabilecek düzeyde bilgi birikimine sahip olup olmadıkları tartışmalıdır (Aykut A, 2006).

2.4.3.1. Uygulamalı Çalışmalar Alanı

Günümüzün görsel sanatlar eğitimi anlayışı bir bakıma insani değerlerin yeniden keşfi anlamına gelmektedir. Teknolojinin hızından kaynaklanan nedenler, insana kendi öz benliğine dönme, kendini yeniden tanıma ve keşfetme fırsatı yaratmaktadır. Genellikle eğitim, özelde ise görsel sanatlar eğitimi başkalarının anlattığını anlamaya çalışmak yerine, kendisi ve içinde yaşadığı toplumla ilişkilerini sorgulayan ve bunlardan yeni sonuçlara ulaşmaya çalışan bireyler yetiştirme anlayışına ulaşmak zorundadır (Pekmezci, 2001).

Sanatsal üretimin uygulama evresi sanata anlam verme üzerinde temel katkıyı yapmaktadır. Uygulama düşünmeyi, algılamayı, hissetmeyi, hayal etmeyi ve önemli olarak da etkinliği içeren bir dizi insani yöntemleri gerektirmektedir. Bu yöntemlerle alıştırmak çocukların gelişimine katkı yapar; incelikli yargıyı ve eleştirel duyarlılığın ihtiyacı olan günümüzün karmaşık görsel uyarıcıları ve çeşitli iletişim araçlarıyla anlaşmasına öncülük eder. Sanat üretimi sürecinde kişisel duygular ve bunların anlama yeteneği kritik roller oynar. Bunlar etkinliğe doğru kuvvetli yönelimi sağlayarak düşünce ve üretim sürecine rehberlik eder ve başarıyı ölçer (Spratt, 1989).

Eleştirel alan, sanat tarihi ve kültürel alandan oluşan görsel sanatlar eğitimi çatısının uygulama bölümünde, öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında gereken bilgi ve beceriye sahip olmalarını sağlamak için iki ve üç boyutlu anlatıma uygun gereçlerle ürüne yönelik çalışmalar yaptırılmalıdır. Burada amaç, öğretmen adaylarının, düşünce, duygu ve hayallerini bir üründe anlatmayı öğrenerek sanata ve sanatsal yaratma sürecine ilişkin anlayış ve iç görü kazandırmaktır (Kırışoğlu, 1991).

Görsel sanatların grafik sanatlar, resim, heykel, dokuma vb. alanlarında doğrudan araç ve gereçle çalışmayı gerektiren alandır. Bu çalışmalarda bilgi ve beceriler deneyim ve araştırmalarla kazanılır (Kırışoğlu, 2002).

Uygulamalı çalışmalar arasında aşağıda yer alan çalışmalar daha yoğun bir biçimde görülmektedir. Bu çalışmalar; çizgisel çalışmalar (çizgi çeşitleri, çizgi araştırmaları vb), çizgilerle grafiksel çalışmalar (tekstil tasarımları, dekoratif tasarım, baskı resim teknikleri (ip baskı, fırça baskı, parmak baskı, linol baskı, şablon baskı vb.), leke çalışmaları (koyu, orta, açık leke değerleri ile düzenlemeler), lekese kolaj çalışması (artık malzemelerle, renkli kağıtlarla), renkli resim teknikleri ve özellikleri (pastel boya, sulu boya, guaj boya, parmak boya, mürekkeple yapılan çalışmalar), renkli çalışmalar (renk çemberi, renk çeşitleri, renk değerleri vb), üç boyutlu çalışmalar (karton, mukavva v.b. ile maket çalışması), heykel ve modelaj çalışması (çamur, kil, bal mumu, çam kozalak v.b. gereçlerle insan, hayvan figürleri, grafiksel çalışmalar (afiş, amblem, logo, kartpostal, broşür, vb. çalışmalar), obje etütleri (çiçek, sebze, meyve, eşyalar vb), serbest konulu çalışmalar, duyguları ve hayal gücünü geliştirici fıkra, öykü, masal, resimleme çalışmaları, gelenek ve göreneklerimiz konulu resim çalışmaları, evimiz konulu resim çalışması, neşe ve mutluluk veren bir anıyı resimleme, el işi kağıtları ile yüzey düzenleme, origami çalışması ve bol figürlü çalışmalardır (Türkdoğan, 1981). Görsel sanatlar dersinin yukarıda yer alan etkinlikleriyle çocuğun dışı vurumuna olanak sağlanır (Gençaydın, 1993).

Uygulamalı çalışmalar içinde öğrenilecek konular; görmeyi öğrenmek, araç ve gereci beceri ile kullanmayı öğrenmek, sınırlılık ve olanaklara göre tamlığına kişiyi inandıracak biçimler yaratmayı öğrenmek, yaratılan bir formda estetik değerler yanında güçlü bir anlatım yaratmayı öğrenmek biçiminde belirtilmektedir (Kırışoğlu, 2002).

Yaratıcı sürecin tamamlanması için ortaya bir ürünün çıkması veya bir düşüncenin görünür, işitilir, dokunulabilir, sergilenebilir, okunabilir, dolayısıyla anlaşılıp kavranabilir olması gerektiğini, ortaya çıkan düşüncenin uygulanabilmesinin ise yaratıcı belleğin güçlenmesi için de gerekli olduğunu savunmaktadır (San, 1983).

2.4.3.2. Sanat Eleştirisi Alanı:

Sanat yapıtı incelemeye, onlardan tat almaya ve giderek eleştiriyi amaçlayan alan olarak belirtilmektedir. Bir bakıma sanat eleştirisi alanı, bir sanat yapıtını oluşturan değerleri görmek, aklın estetik boyutta etkinlik göstermesi olarak da yorumlanmaktadır. Okulda yapılan sanat eleştirisi çalışmalarına sanat yapıtı inceleme adı verilir (Kırıçoğlu, 2002).

Sanat eleştirisi alanındaki etkinlikler, röprodüksiyon inceleme, çeşitli sanatçı ve tasarımcıların eserlerini röprodüksiyon ve fotoğrafları ile konulara ilişkin yazılı kaynakları inceleme, röprodüksiyon çalışmasını eleştirme, bir sanat yapıtını inceleyerek eleştiri yazma, sanat eleştirisi ile ilgili temel kavramların bilgisi, bir eleştirmenin sanat yapıtı ile ilgili eleştiri yazısının sınıfça incelenmesi şeklinde sıralanabilir (Kırıçoğlu, 2002).

Sanat eğitimcisi ilk olarak öğrencilerinin eleştiri yapmalarını sağlamalıdır. Eleştiri, olumlu geribildirimlerin ortaya konulması sonrasında eksikliklerin ya da farklılıkların ortaya konulmasını sağlayacak yapıcı eleştiri şeklinde sunulmalıdır. Sınıfta farklı anlayışta yapılan çalışmaları sergileyerek, hemen hemen her öğrencinin bu çalışmaları eleştirmesini istemelidir. Her öğrencinin eleştirisi, yanı sıra olsa küçümsenmeyip önemsenmeli, diğer arkadaşlarının da bu tip yaklaşımlarına izin vermeyerek öğretmen tarafından sonuna kadar dinlenmeli ve eleştiri yapmanın önemini öğrenciler üzerinde mutlaka hissettirilmelidir. Daha sonra sanat eğitimcisi geribildirimde bulunarak hatalar düzeltmeli, eksikler tamamlamalıdır. Öğrencinin eleştiri yapabilmesi ve eleştiriyi önce olumlu sonra olumsuz geribildirim şeklinde ortaya koyabilmesi en başta kendini ifade etme alışkanlığı kazandıracaktır. Öğrencinin kendi geribildiriminden sonra öğretmenin geribildirimde bulunmasıyla eksik ve hatalı yönlerini görerek eleştiri yapmayı öğrenmesi sağlanacaktır. Böyle bir eğitim süreci

içinde öğrenci, bir sanat eserinin incelenmesinde ve eleştirisinde gerekli nesnel ölçütlerin ne olduğunu anlayarak bilgi birikimiyle sanat eseri ile sanat eseri niteliği taşımayan çalışmaları ayırt edebilmesini öğrenecektir (Balcı, 1990).

Bu tip çalışmalarla öğrencinin gördüğünü anlatması, kullanılan yöntem ve tekniklerin söylemesi, çalışmaya ilişkin temanın bulunması ve giderek kişisel estetik kaygı ve görüşün belirtilmesi ve değerlendirilmenin yapılması amaçlanmaktadır (Kırışoğlu, 1996). Sanat eleştirisi alanı, bireyde etik, değer, özgür düşünme gibi duyuşsal davranışları geliştirmektedir. Eleştirel düşünme ile birey gelişir, demokratik değerler güç kazanır, böylece eleştirel düşünme ile daha çağdaş bir toplumun yaratılmasına katkıda bulunulur. Sanat yapıtı inceleme veya sanat eleştirisi yöntemleri, betimleme (duyuşsal), çözümlenme (biçimsel), yorum (tematik) ve değerlendirme (yargı) biçiminde dört grupta toplanmaktadır (Kırışoğlu, 2002).

Sanat tarihi ve kültürel alandaki birikim, uygulama sırasındaki yaratıcı sürecin oluşumuna katkı sağlayacaktır. Ayrıca eleştirel alanda öğrendiklerini uygulamada kazandığı yaratıcı deneyimle birleştirerek kendi eserindeki anlatım biçimi ve içerik konusunda karşılaştıkları güçlüklerin giderilmesine yardımcı olacaktır (Kırışoğlu, 1996).

2.4.3.3. Sanat Tarihi Alanı

Sanat tarihi alanı tarihsel gelişim sürecinde sanat alanında olay, olgu, kültür ve değerlerin neden sonuç ilişkisi içinde irdelemeyi amaçlamıştır. Bu alanda kültürler içinde sanatın değişimini incelenir, tarihsel süreçle ilişkili olarak sanatı irdelenir ve kültürel değerler yorumlanır (Kırışoğlu, 2002).

Plehanov'a göre bir sanat ürününü yargılamak, onu çağının koşulları içine yerleştirmeli ve aceleye getirilmiş genellemelerden kaçınmamız gerekmektedir. Sanat ürünleri insanın toplumsal ilişkilerinden ortaya çıktığına göre, bir edebiyat veya sanat yapıtının tam olarak anlaşılabilmesi için her şeyden önce sanatçının içinden geldiği sosyal ve toplumsal bilmek gerekmektedir (San, 1985).

2.4.3.4. Estetik Alan

Estetik alan ‐Doğada ve sanatta güzeli arayan, sanat nedir? Sanat ne içindir?‑ sorularını tartışan alan olarak belirtilmektedir. Güzeli sanatlar duyguları güzelliğe ilişkin değerlerle besleyerek estetik değerleri duyumsayan bilinçli birey yaratır ve estetik kişilik kazandırmaktadır (Gençaydın, 1993).

Estetik alandaki etkinlikler güzel sanatlar bilgisi, tanımları ve dalları, sanat, sanatçı, sanat yapıtı, zanaat, zanaatkâr gibi terimlerin tanımları ve bunların birbiriyle ilişkileri, sanat kuramları bilgisi, sanat yapıtında kompozisyon ve renk uyumunu inceleme, oyun tasarımı, estetik değerleri araştırma biçiminde özetlenebilir (İlhan, 2004).

Marilyn Galvin Stewart’ın ‐Estetik ve Sanat Müfredatı‑ adlı yazısında estetiğin yerine ve önemine değinmiş, geçirilen bu süreç boyunca önemli bir ögenin, öğrencilerin öğrendikleri şeylerin gördükleri kadar basit olmadığını anlamaları olduğunu belirtmiştir. Yine estetik eğitimi ile öğrenciler başkalarının görüşleri üzerinde dikkatle üzerinde düşünerek ve dinleyerek öğrenirken, çocuklar dünyaya daha az dogmatik yaklaşabilmekte olduğu belirtilmiştir (Stewart,1995).

Ülkemizde ilköğretim görsel sanatlar dersi programı ile bireylerin algısal bilgisini somutlaştırarak estetik bilgi dönüşümlerine uğrattıp, estetik değer, öge, olgu ve anlam katan yaratıcı bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. İlköğretimde görsel sanatlar dersi, sanat eğitimi yoluyla çağdaş yaşamın problemlerini daha iyi algılayan, bunlara yaratıcı çözümler bulan, estetik bilinç ve düşünce kazandıran, kişisel çaba ve akli geliştiren temel bir ders olarak yeniden biçimlendirilmiştir (İlhan, 2004).

Gelişme, değişme ve uygarlaşmanın eğitimle gerçekleştiği bilinen bir gerçektir. Toplumda çocukların ve gençlerin çağdaş güvenilir ve özgür bir ortamda, yaratıcı güçlerini kullanabilen, umutlu, kendinden emin bireyler olarak görmek her zaman eğitim sisteminin hedeflerinin en büyüğü olmuştur (İlhan, 2004).

2.4.4. Görsel Sanatlar Eğitimi ve Sorunları

Ülkemizde karşılaşılan görsel sanat eğitimi sorunlarını; genel eğitim anlayışından kaynaklanan sorunlar, müfredat programından kaynaklanan sorunlar, sanat eğitimi dersine ayrılan haftalık ders saati sürelerinden kaynaklanan sorunlar, okullardaki fiziki ortam yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar, sanat eğitimcilerinin denetlenmesine ait (müfettişler) sorunlar, öğretmenlerin hizmet içi eğitimine ait sorunlar, sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlardan kaynaklanan sorunlar, sanat eğitime karşı olumsuz yaklaşımlardan kaynaklanan sorunlar başlıkları altında toplamak mümkündür (Burçak, 2003).

2.4.4.1. Genel Eğitim Anlayışından Kaynaklanan Sorunlar

Genç neslin kendini geliştirmeleri, kendine güvenen, bağımsız kişilikler geliştirebilen, kendileriyle birlikte çevrelerini de değiştirip, geliştirebilen, kendini yalnız bugün için değil, yarın içinde hazırlayabilen, çevresine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, dengeli, akıllı, duyarlı kişiler olmaları gençlerin aldıkları eğitimlere bağlıdır. Sanat eğitiminin temel amaçlarından birisi çocuğun ilköğretimden, yetişkinliğe dek uzanan dönemde soyut kavramlar geliştirdiği dönemde imgesel düşünme yetisini yitirmemesi, bu yetiyi koruyabilmesidir (Varış, 1988). Boydaş, eğitimciler öğrencilerden genelde, yalnızca öğrettiklerini söylemelerini istediklerini belirtmiştir. Hâlbuki sanat, öğrencilerin öznel duygu ve düşüncelerini de dile getirebildiği bir müstesna alandır (Boydaş, 2005).

Okullarda genel bir eğitim ve öğretim yapılmaktadır. Okullarda verilen eğitim ve öğretim içinde çeşitli derslerin yanında sanat eğitimi dersi de bulunmaktadır. Topluma uyumlu ve toplumun mutluluğuna, refahını destek olacak bireylerin yetişmesi, kişilere mesleki ve ahlaki davranışlar kazandırması eğitimin en temel amaçlarındanıdır. Bunun gerçekleşmesinde sanat eğitiminin rolü oldukça fazladır. Sanat sevgiyi oluşturur, insanları birbirlerine yaklaştırır. Sanat yalnız bir toplumun içindeki bireylerin değil, toplumları birbirlerine yaklaştırır belki de toplumlar arası en güçlü bağ olma özelliğindedir (Balcı, 1990).

Çocuklar görsel sanatlar dersi aracılığıyla duygu, düşünce ve yaşantılarını çizgi, biçim ve renklerle anlatma olanağını bulur. Bu sırada iyi anlamadığı konuları öğrenme gereksinimi duyar, yaparak ve yaşayarak öğrenir. Bir yandan öğrenmeyi güçlendirirken diğer yanda da duygu, düşünce ve hayalleri ile birlikte kişiliğini de geliştirir. Çarpık kentleşmenin getirdiği olumsuz koşullar o kadar çeşitli ve karmaşıktır ki erozyona uğramış, kimlik bunalımına düşmüş, yaşam kalitesini düşüneyecek durumdaki toplulukların içinden gelen öğrencilerde estetik kaygı yaratmak, güzeli-iyiyi tanımalarını, bulmalarını beklemek gittikçe uzaklaşan bir hedef haline gelmektedir. Çağımızın en görünür özelliklerinden birisi de çocuğun önem kazanmış olmasıdır. Bu gerçekçi görüş, Freud'un önerdiği "içimizdeki çocuk" olayı, Einstein'ın evrene tuttuğu ışık kadar önemlidir. Çocuğun, büyükten farklı bir kişi olduğu gerçeğini, çok önce ortaya koyan Rousseau, zamanında dikkate alınmış olsaydı, bu konuda daha erken, doğru ve hızlı gelişmelerin sağlanması beklenebilirdi (Gökaydın, 1990).

Ortaöğretim giriş sınavları, üniversiteye giriş sınavları gibi sınavlar öğrencilerin bütün güçlerini kullanıp tükenmelerine, tüm zamanlarını bu sınavlar doğrultusunda kullanmalarına neden olmaktadır. Bu sınavlar onlara kazandıracığından çok daha fazlasını, bazı değerleri de alıp götürmektedir (Kırıçoğlu, 2002).

Sanat eğitiminin önemli bir amacı sanatı sevdirmek, toplumun beğeni düzeyini estetik düzeye getirebilmektir. Türkiye'de bu beğeni düzeyi istenilenin çok altında bir seviyededir. Sanat eseri niteliği taşımayan bir takım resim ve üç boyutlu çalışmalar toplum tarafından büyük ilgi ile karşılanmaktadır. Sadece resim de değil diğer sanat dallarında da aynı durum görülmektedir. Toplumdaki bu bozulmalara karşı eğitimin bir etkisinin olduğu söylenemez. Bütün bunlar Türkiye'nin çağdaşlaşması için bir engel teşkil etmektedir (Balcı, 1990).

Genel eğitim sisteminden geçen her kişi, üniversite eğitimi almış olsa bile, sağlıklı bir sanat eğitimi alamadan, bilinçli bir sanat tüketicisi kimliği kazanmadan eğitim hayatını tamamlamakta, dolayısıyla toplumun aydın sayılan kesimi bile olsa sanata ihtiyaç duymayan büyük bir kitleyi oluşturmakta olduğu görülmektedir (Etiye, 1995).

Görsel sanatlar dersi çocuğun yeteneklerini geliştirir, yapıcı, yaratıcı etkinliklerde sorumluluk duygusunu kazandırır. Görsel sanatlar dersinin bu görevleri gerçekleştirebilmesi bu dersin gereği gibi işlenmesine, özel alan ilke yöntemlerinin uygulanmasına, araç ve gereçlerin teminine, öğretmenlerin bu dersin önemini benimsemesine, öğretim tekniklerini bilmesine bağlı olduğu belirtilmektedir (Sezer, 2001).

Yıllar boyunca ülkemizde görsel sanatlar derslerine verilen değer sürekli olarak değişmiştir. Toplumumuzu oluşturan bireylerin yetiştirilmesi esnasında bireylere yeterli sanat eğitimi verilmemiş, sanatsal duyarlılıkları geliştirilememiş ve tüm bu nedenlerden dolayı sanat eğitiminin önemini kavrayamamış olmaları neticesinde günümüzde, M.E.B yetkilileri, okul yöneticileri, öğretmenleri, öğrenci velileri ve öğrencilerin sanat eğitimi derslerine karşı olan yaklaşımları ve ilgileri oldukça düşük düzeylerde olduğu görülmektedir (Özsoy, 2003).

2.4.4.2.Müfredat Programından Kaynaklanan Sorunlar

Genel öğretimde olduğu gibi sanat öğretiminde de kaliteyi etkileyen önemli etmenlerden biri uygulanmak üzere hazırlanan program tasarılarıdır. Eğitimde kaliteyi artırıcı tedbirlerin alınabilmesi, hazırlanan program tasarılarının hedefler, davranışlar, içerik, öğretme-öğrenme fırsatları ve değerlendirme elemanlarının belirli ölçütler çerçevesinde belirlenip düzenlenmesi gerekmektedir (Saylan, 1998).

Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin bilgi toplumu olma yolunda yeni bakış açıları kazanmalarına yönelik gereksinimi giderek artmakta olduğu görülmektedir. Çağdaş uygarlık düzeyine çıkmayı hedef olarak belirlemiş bir ülke olan ülkemiz, bilgi toplumuna uyum sürecini yaşamaktadır. Bilgi toplumuna geçiş süreciyle birlikte ülkemizdeki eğitim sisteminin de yeniden yapılandırılması zorunlu hale gelmiştir. Türk eğitim sisteminde, değişik zamanlarda öğretim programlarının yeniden yapılandırılması gündeme geldiği görülmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra 1924, 1926, 1936, 1948, 1962 ve 1968 yıllarında ilköğretim programlarında çeşitli değişiklikler yapıldığı görülmüştür (Korkmaz, 2005).

Sanatın ve sanat eğitiminin gerekliliği sonucunda bugüne kadar 1948, 1968 yıllarında ilkokul programları, 1951, 1962, 1971 yıllarında ortaokul ve 1992 yılında ilköğretim programları geliştirilmiştir. Günümüzde yeniden yapılandırılan eğitim sistemimizin öğretim programları kapsamında, görsel sanatlar dersi öğretim programının oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir (M.E.B, 2006a).

Çağdaş eğitim anlayışında, öğrenci yaşantıları merkeze alınarak ve öğrenciye zengin yaşantı imkânları sunularak, bilişsel, kültürel, toplumsal ve duygusal yönlerden yeterince donanımlı bireylerin yetişmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda, öğrenci merkezli eğitim anlayışına göre hazırlanmış olan yeni görsel sanatlar dersi öğretim programında ders içerikleri, öğrenme alanları ve yapılacak etkinlikler yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, sanat eğitimi geçmişte olduğu gibi yalnızca usta-çırak ilişkisine dayanan ya da salt uygulamaya yönelik eğilimlerden uzaklaşarak sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik gibi disiplinleri uygulama boyutuyla birleştirmenin yanı sıra inceleme, anlama, anlatma, görme, dinleme, yazma ve tartışma vb öğrenme biçimleri de yeni görsel sanatlar dersi öğretim programı içine alındığı görülmekte olduğu belirtilmektedir (Mamur, 2004).

Özellikle sanat eğitimi gibi bireyin sosyal ve bireysel gelişiminde önemli yer tutan bir dersin diğer derslere oranla daha fazla öğrenciye ve sürece yönelik olması gerekmektedir (Özsoy, 2003b, 2).

M.E.B Tebliğler Dergisi'nin Ekim 2006 tarihli, 2589 nolu sayısında, 11.09.2006 tarih ve 351 sayılı kararı ile Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 11.09.1992 tarih ve 287 sayılı kararı ile kabul edilen "İlköğretim Resim-İş (1-8. Sınıflar) Dersi Programı" nın 2006-2007 öğretim yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5 ve 6'ncı sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılması kararı alınmıştır. Bunun yerine "İlköğretim Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı"nın 2006-2007 öğretim yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5. ve 6'ncı sınıflardan başlamak üzere kabulüne karar verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006b).

M.E.B tarafından 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan görsel sanatlar dersi öğretim programı, öğrenciyi merkeze alan bir şekilde belirtilmiş, öğretmene daha çok yönlendirici rol yükleyen bir anlayışla hazırlandığı

belirtilmektedir. Görsel sanatlar dersi öğretim programında ve kılavuzunda, öğretmenin sınıfta birden çok öğretim yöntemi kullanması gerektiğinin belirtmesi de oldukça anlamlıdır (M.E.B, 2006b).

Yeni hazırlanmış bir programın planlandığı şekliyle uygulanması durumu çok ender olarak gerçekleşmektedir. Yeni hazırlanan programlar, program geliştirme uzmanları açısından teorik olarak uygun görülebilir, fakat uygulama koşullarına uygun olmaması durumunda programın uygulamada başarılı olma şansı oldukça zayıf olmaktadır. Bu nedenle, yeni programların uygulamada başarılı olup olmadığının belirlenmesine gereksinim bulunmaktadır (Aşkar ve diğerleri, 2010).

Programdaki eksiklikler ve aksaklıklar giderildikçe, başka bir deyişle program geliştirildikçe eğitimin niteliğinin artması beklenir. Bu nedenle program, niteliği ve etkililiği hakkında karar vermek için çeşitli yöntemlerle program değerlendirme sürecine tabii tutulması gerekmektedir. Özellikle uygulamaya konulan yeni bir öğretim programındaki aksaklıkların ve eksikliklerin belirlenmesinde özellikle öğretmenlerin görüşlerinin alınması gerekmektedir (Erden, 1998). Programın yenilenmesiyle programda eksik kalan yanların veya oturmamış kısımların olması doğaldır. Programda daha iyinin elde edilebilmesi ve eksiklerin giderilebilmesi için programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin görüşlerinin alınması gerekmektedir (Demirel, 2008).

2.4.4.3. Sanat Eğitimi Dersine Ayrılan Haftalık Ders Saati Sürelerinden Kaynaklanan Sorunlar

Örneğin ABD’de görsel sanatlar eğitimi dersleri ilköğretim seviyesinde bir öğretim dönemi içerisinde günde bir ders saati (45-50 dakika) olarak verildiği gözlenir. Bu ders zaman diliminde öğrenciler uygulamalı çalışmalar dışında sanatın tarihsel gelişimini, sanatın estetiği, sanat eserlerine nasıl bakmaları gerektiğini de öğrenmektedir. Ülkemizde ise haftada sadece 40 dakikalık bir ders saati süresince öğrencilerin görsel sanatlar dersine yoğunlaşmaları imkân dâhilinde değildir. Öğretimin sonunda girilecek sınavların endişesi öğrencileri zaten çok az gördükleri görsel sanatlar eğitiminden iyice uzaklaştırmaktadır. Sınav maratonundaki öğrencilerin, normal hayattan kopmadan eğitim görmelerinin sağlanması gerekmektedir (Gökay, 2003).

Ülkemizde sınavlara yönelik olan eğitim sisteminin bir sonucu olarak ağırlıklı olarak fen bilimleri derslerine ağırlık verilmekte, durum böyle olunca da görsel sanatlar dersinin süresi buna paralel olarak azalmaktadır. Bazen görsel sanatlar dersi yerine başka dersler konularak programlarda birtakım düzenlemeler yapılmaktadır. Liselerde görsel sanatlar dersi seçmeli olarak yer almaktadır. Öğrenciler ise seçmeli ders seçeneği kısıtlı olduğu için sağlıklı bir seçim yapamamaktadır (San, 1990).

Görsel sanatlar dersi ilköğretim ikinci kademedeki 6. 7. ve 8. sınıflarda zorunludur ve 40 dakikalık tek ders saatidir. Ortaöğretimde ise 40 dakikalık tek ders saati seçmeli olarak verilemektedir. Görsel sanatlar dersinin uygulamaya dayalı ve özellikle malzeme kullanımını gerektiren bir ders olduğu düşünülürse, malzemelerin hazırlığı, toplanması ve konunun verilmesi ile tek ders saati bitmektedir. Öğrencilerin çalışmalarını ve müfredattaki programın hakkıyla tamamlanmasının 40 dakikalık tek ders saati içinde imkânsız olarak görülmektedir.

2.4.4.4. Sanat Eğitimi Yetiştiren Kurumlardan Kaynaklanan Sorunlar

Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanmaktadır. Öğretmen adaylarının, yükseköğrenim görmelerinin sağlanması esastır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Bir ülkede eğitim sistemini geliştirmek için ödenekler artırılabilir, programlar yeniden ele alınıp düzenlemeler yapılabilir, ancak eğitim sistemini geliştirmek için yapılabilecek en doğru çalışma, öğretmenlerin değişmesi ile sağlanabilmektedir. Bir okulun veya eğitim sisteminin başarısı, öğretmenlerin sınıftaki uygulamalarına bağlı olmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinin geliştirilmesi için yeni yöntemler aranması, bu kapsamda çalışmalar yapılması gerekmektedir (Kulahçı, 1984).

Kırıçoğlu'na göre iyi yetişmiş bir sanat eğitimcisinin yerini hiç bir şey alamaz. En iyi programlar, araç ve gereçler, sanat eğitimi için yeterli süre, uygun bir atölye ortamı ve daha sayabileceğimiz hiçbir öğe sanat eğitimcisi ile kıyaslanamaz. Çünkü

öğretmenlik bir sanattır ve öğretmek için, sadece o konunun uzmanı olmak yeterli değildir (Kırışoğlu, 2002).

Türkiye’ de sorunlar alanın adı ile başlamaktadır. Sanat eğitiminde sanatın mı öğretiliceği, yoksa insanın eğitiminin mi sağlanacağı sorusunun yanıtı oldukça önemlidir. Değişik anlayış ve tutumlar sanat eğitimi kavramında evrensel olarak bir sorun yaratmaktadır (San, 1983).

Diğer bir önemli sorun, sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlarda, programlarda sanat dersleri ile öğretmenlik bilgisi derslerinin ağırlıkları, birbirleri ile kaynaştırılması, kimler tarafından okutulması gerektiği ve daha da önemli olanı bu kurumlara sınav ile öğrenci alınması, sorunların birbiriyle ilişkili diğer boyutlarını oluşturmaktadır. Sanat eğitimcisi yetiştirmenin en tartişmalı sorunu ise “öğretmen-sanatçı” mı, yoksa “sanatçı-öğretmen” mi yetiştirilmesi konusudur (Kırışoğlu, 1995).

Sanat eğitimi dersleri uygun ortamlarda gerçekleştirilmelidir. Ülkemizde özellikle yeni kurulan üniversitelerde güzel sanatlar eğitimi bölümleri genellikle ihtiyaçları en az karşılanan bölümlerdir. Bu durum birçoğ üniversitemizde de böyledir. Yetersizlikler içinde verilmeye çalışılan sanat eğitimi sonucunda öğretmen adaylarında geliştirilmek istenilen davranışların ortaya çıkması oldukça zorlaşmaktadır (Ünver, 2002).

Görsel sanatlar eğitimine ayrılan ödenek de bir problem olarak karışımıza çıkmaktadır. Çünkü görsel sanatlar araç-gereçleri ve atölyelerin donanımı görsel sanatlar eğitimi için oldukça önemlidir. Bu durum maddi sıkıntıya neden olmaktadır. Geçmişte bu ihtiyaçlar devlet tarafından karşılanırken günümüzde ise ağırlık daha çok öğrencinin üzerindedir. Bu durum görsel sanatlar eğitiminin niteliğinin bozulmasına yol açmaktadır (Etike,1995).

Sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlar kapsamında görsel sanatlar eğitiminin tarihsel sürecine bakıldığında, sanat 1932 yılı öncesinde eli yatkın kişiler tarafından öğretilmektedir. Güzel Sanatlar Akademisi’nin açılmasıyla sanatçılar resim-iş öğretmenliği yapmışlardır. Bu kişilerin eğitim formasyonu olmaması sebebiyle resim-iş öğretmeni yetiştirmek gündeme gelmiştir. Ankara’da “Gazi Orta Öğretmen Okulu

Resim-iş bölümü” açılmıştır. Bu okuldaki programlar çocuk merkezli görüşe göre hazırlanmıştır. Bu yaklaşıma göre istenen öğretmen tipi; biraz inatçı, biraz usta, biraz eğitimcidir. Hazırlanan program el becerisi ağırlıklı olarak hazırlanmıştır. Programda öğretmenlik bilgi ve uygulaması ile ilgili derslere de yer verilmiştir. 1960 sonrasında ise eğitimde “Disiplin Merkezli” görüş etkin olmaya başlamıştır. Bu yaklaşımın istediği öğretmen tipi ise öncelikli eğitimci-sanatçıdır. Programda bu yönde düzenleme yapılmıştır (Kırıçoğlu, 1995).

1970 yılından sonra sanatın bir disiplin olarak yer alması söz konusu olmuştur. Yapılan çalışmalar resim-iş öğretmenin sanatçılık yanını güçlendirmesine yönelik olmuştur. Bunun nedeni ise ülkemizde öğretmenlik mesleği saygınlığını koruyamamış olmasıdır. Toplumsal statüde sanatçılık öğretmenlikten daha üstün görülmüştür. 1982 yılı sonrasında öğretmen yetiştirme üniversitelere geçmiş, bu kapsamda yeni programlar üretilmiştir. Buradaki amaç, meslek elemanları arasında birlik oluşturulması, öğrenciye sanatın bir dalında yetişme olanağının verilmesi, lisans eğitimi ile üst öğrenim hakkının sağlanarak daha nitelikli sanatçı-öğretmen yetiştirilmesi olmuştur (Kırıçoğlu, 1995).

Ülkemizde üniversitelere görsel sanatlar alanında öğrenci alınırken de bazı sıkıntılar söz konusudur. Öncelikle sınavlarında sanat eğitimi bölümlerine yönelik bir bilgi ölçme ve değerlendirme ölçütü yoktur. Sınav sisteminin sanat eğitime yönelik bir kaygısı da bulunmamaktadır (Ünver, 2002). Üniversitelere ait Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri, genellikle üniversite sınavında hiçbir bölümü kazanamayan, dolayısıyla sınavlara girildiğinde son çare olarak görülen ve öğrencilerin bu anlayışla başvurmak zorunda kaldıkları bölümler olarak görülmektedir (Etike, 1995).

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerine ön kayıt sistemine dayalı olarak öğrenci başvurmakta ve yetenek sınavına göre öğrenci alınmaktadır. Üniversitelerin yaptıkları yetenek sınavlarında, gerçekten yetenekli ancak kurs alamayan öğrencilerin önüne genellikle kurs olarak belli bir seviyeye ancak gelebilen öğrenciler geçmekte, bu durum da ileride öğretmen olarak mezun olduğunda beraberinde büyük sorunların oluşmasına neden olmaktadır (Ünver, 2002).

Görsel sanatlar eğitimcilerinin, bilim ve teknolojinin gelişmesine paralel olarak kendilerini yenileyip geliştirmeleri, eğitimdeki çalışmalarını ve yapılan araştırmalarını takip

etmeleri gerekmektedir. Bunun için de sık sık hizmet içi seminerlerin düzenlenmesi, üniversite, M.E.B işbirliğinin oluşturulması için gerekli çabaların gösterilmesi gerekmektedir (Gökay, 2003).

Birçok araştırmacı Sanat Eğitimi Öğretmeni (Resim-İş Öğretmeni) yetiştirirken dikkat edilmesi gerekli noktaları aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

Görsel sanatlar öğretmeni; genel kültüre sahip olmalı, bir ana sanat dalında yetişmeli, yardımcı sanat dalını da uygulayarak tanınmalı, öğretmenlik bilgilerini kazanmalı, kurumsal sanat bilgileri veren dersleri almalı, yabancı dil bilmelidir (Telli, 1996). Öğretmenlik mesleğinde bulunanların sağlam bir genel kültür ve alan bilgisi yanında, sağlıklı bir öğretmenlik bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu durum görsel sanatlar öğretmenleri için de geçerlidir (Küçükahmet, 1986). Uysal'a göre eğitim fakültelerinin resim bölümlerinin amacı; temel eğitim ve ortaöğretime nitelikli resim öğretmeni yetiştirmektir. Yükseköğretimde, sanat eğitimi; hem program hem de yöntem açısından uzman eleman yetiştirilirken farklı düşünülmelidir. Halen uygulamaların ağırlıklı olması bu öğretim biçiminin doğruluğunu göstermemektedir. Eğitim hangi alanla ilgili olursa olsun temelinde bilgi bulunmaktadır. Sanatın kuramsal yanı ile araştırmaların ülkemizdeki azlığı uyguladığımız sanat eğitimini boşlukta bırakmakta, daha çok biçimciliğe yöneltmekte olduğu görülmektedir (Uysal, 1996).

Bu ülkede öğretmenlik mesleğinin yeterli niteliğe ulaşması sağlanamazsa o ülkede iyi bir eğitim sisteminin var olması mümkün görülmemektedir. Nitelikli, iyi yetişmiş öğretmenlere sahip olmayı eğitimin en temel sorunu olarak görmedikçe, toplumsal gelişimimizin eğitimle gerçekleşebileceğini düşünmek yersizdir (Akyüz, 1996).

2.4.4.5. Okullardaki fiziki ortam yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar

Plastik sanat eğitimi dersleri uygulama yapmaya gereksinim duyulan derslerdir. Bu nedenle görsel sanatlar derslerinin amaca uygun olarak işlenebilmesi ise ancak uygun bir atölye ortamı ile sağlanabilir. Görsel sanatlar dersi için atölyenin malzeme bakımından eksiksiz, ışık ve hava açısından da yeterli olması gerekmektedir.

Yetkililerin görsel sanatlar dersine önem vermedikleri, atölyesi olmayan okulların çoğunlukta olmasından açıkça anlaşılmaktadır (Balcı, 1990). Ülkemizdeki birçok okulda görsel sanatlar dersleri için ayrılan özel bir mekân yoktur (Kırışoğlu, 2002).

Her öğretim durumu, bu öğretimin gerçekleşeceği ortama bağlı olmaktadır. Çalışma yeri, ders, araç ve gereçleri, çevre düzeni sanatın öğretimini doğrudan etkilemektedir. Atölyesi bulunan okullarda ise bu mekânlar herhangi bir gereksinimde kolaylıkla sınıfa dönüştürülmektedir. Derslikler sanat çalışmalarına uygun değildir. Sanat için özel mekânlar olmadığı için öğretmenin kuracağı öğretim düzeni öğrencinin tekrar çalışmasına olanak vermez, öğrenme kesintiye uğrar (Kırışoğlu, 2002).

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun Türk Milli Eğitiminin Temel İlkelerinden olan Bilimsellik İlkesinin 13. maddesinde "Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımdan teşvik edilir ve desteklenir" şeklinde belirtilmiştir (Ergit, 2000).

Sanat eğitimi dersleri araç ve gerece dayalı bir derstir. Genellikle sanat çalışmalarında malzeme kullanımı sadece kâğıt, kalem ve boyalarla sınırlı olmaktadır. Ancak bunlar yeterli değildir. Bu malzemelerin yanında alçı, karton, kumaş parçaları, kil vb doğal ve yapay her türlü gereç kullanılmalıdır. Ancak okullarımızda araç-gereçlerin sağlanmasında pek çok problemle karşılaşıldığı görülmektedir. Bu problemlerin başında maddiyat gelmektedir (Kırışoğlu, 2002). Öğrencilerin yaşadığı yerin dışında radyo, televizyon, bilgisayar, dergiler, kitaplar vb araçlar da sanat eğitimi derslerinin davranışa dönüşmesini etkileyen yan faktörlerdir. Bunların dikkate alınması gereklidir. Bilgi ve iletişim çağı, her alanda olduğu gibi sanat eğitiminde de etkisini göstermektedir. Öğrencinin hem kişisel hem de toplumsal gelişimini sağlayacak sanat eğitimi dersi yöntemlerinde ve çalışma alanlarında da değişiklikler yapılmalıdır (Özsoy, 1996). Ülkemiz en basit araç-gereci sağlamakta zorlanırken, batı ülkelerinde görsel sanatlar alanında modern teknoloji araçlarının kullanıyor olması oldukça düşündürücüdür (Kırışoğlu, 2002).

2.4.4.6. Sanat eğitimcilerinin denetlenmesi (müfettişler) sorunu

Eğitimin esas amacı tutum ve davranış değiştirmektir. Bu nedenle öğretim değerlendirilmesinde temel ölçüt olarak öğrenci davranışları alınmalıdır (Başar, 1995). Sanat eğitimindeki olumsuz etkenlerde müfettişlerin de rolü büyüktür. Teftiş sistemimizde kusur arama arayışı oldukça yaygındır. Müfettişler genelde müfredat programının uygulanmasıyla ilgilidir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi müfredat programından biraz farklı anlayışta çalışmalar gerçekleştiriyor olması durumunda öğretmen, müfettiş tarafından hemen uyarılır. Hâlbuki olması gereken müfettişlerin öğretmenlere, yenilikleri takip edecek şekilde rehberlik etmesidir. Müfettişin rehberlik görevini yerine getirebilmesi için kendini yetiştirmiş olması ve bu alanda eğitim almış olması gerekir. Ancak sanat eğitimi için hizmet içi eğitimden geçirilmiş ilköğretim müfettişi sayısı yok denecek kadar azdır (San, 1990).

Öğretmenin yalnızca dersteki etkinlikleri değerlendirilerek öğretim değerlendirilmesi yapılamaz. Öğretim değerlendirmesi için öğretim sürecini etkileyen her öğenin değerlendirmeye dâhil olması gerekir. Öğretim sürecini etkileyen öğeler ise öğretmen, öğrenci, idareci, ortam ve olanaklardır (Başar, 1995).

Diğer bir problem ise okullara denetlemeye gelen müfettişlerin branşlarıyla ilgili yaşanan problemlerdir. Görsel sanatlar branşından olmayan ve görsel sanatlar alanında gerekli bilgi birikimine sahip olmayan müfettişlerin yaklaşımlarının öğretmenleri olumsuz yönde etkileyeceği açıktır (Genç, 2002). Bu nedenle okullarda sanat eğitimi derslerini denetlemeye gelen müfettişlerin birçoğunun öğretmenlere yol gösterebilecek alan bilgisine sahip olmadığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak da sanat eğitimi için yapılan çalışmaların ve denetimlerin amacına ulaşarak ulaşmadığı da tam olarak belirlenmemektedir (San, 1990). Diğer branşlardan farklı olarak daha özgür ortamların varlığını gerekli kılan bu dersin bazı zorluklar ve kısıtlamalar sayesinde gerektiği gibi uygulanamamakta olduğu anlaşılmaktadır (Genç, 2002).

Genellikle müfettişlerin teftişlerde diğer öğeler göz ardı edilerek öğretmen odaklı teftiş yapılmakta, yani müfettişler tarafından sadece bireysel etkinliğe önem verilmektedir. Asıl yapılması gereken öğretim değerlendirmesi iken yapılan

değerlendirme öğretmen değerlendirmesine dönüşmekte bu da denetimi bireyselleştirmektedir (Başar, 1995).

Tüm bu aksaklıkları giderebilmek, nitelikli bir görsel sanatlar eğitimi için ilçe milli eğitim müdürlüğünde görevli bir sanat eğitimi yöneticisi veya müfettişi olmalıdır. Böyle bir müfettişin sürekli kendini geliştirmesi, kuramlardan yöntemlere ve materyallere kadar her alanda bilgi sahibi olması gerekmektedir (Özsoy, 2003).

2.4.4.7. Görsel sanatlar eğitimine karşı olumsuz yaklaşımlar

Çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan gelişme dönemindeki çocuk; iç dünyası ile dış dünyası arasında denge kurmaya çalışırken oldukça zorlanmaktadır. Bu dönemde ailenin başlıca görevi, çocuğun davranışlarına yön verip, kurallara uyumunu sağlaması, her konuda çocuğa rehberlik etmesidir (Akar, 2002).

Gençlerin yaşantısını ve okuldaki başarısını etkileyen diğer bir konu ise kuşaklar arası çatışmadır. Çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan gençlik çağı hızlı bir gelişme dönemini içerir. Bu çağda gençlerin duygu ve düşüncelerinde önemli karmaşa yaşanmaktadır. Gençler iç dünyası ile dış dünyası arasında denge kurmaya çalışırken çevresi ile de çatışmaya girebilmektedir. Tüm bu gelişmeler, öğrenci-okul ilişkisini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu dönemde istenmedik öğrenci davranışları gelişmekte, öğrencilerin başarı durumu düşmektedir. Bu dönemde ailelerin başlıca görevi çocuğun davranışlarına yön verip kurallara uyumunu sağlaması, her konuda çocuğa rehberlik etmesidir (Akar, 2002).

Veliler öğrenme sürecinin vazgeçilmez öğeleridir. Öğrenci, öğretmen, veli iletişimi eğitim-öğretim için oldukça önemlidir. Çocuğun durumunu öğrenmek için okula gelen velilerin görsel sanatlar öğretmenlerinin fikirlerini alma gereği hissetmemeleri bir gerçektir. Bunun nedeni ise görsel sanatlar dersinin işleniş amacı ile ilgili velilerdeki bilgi noksanlığıdır. Eğitimin her kademesinde gerekli hassasiyetin gösterilmediği göz önüne alındığında bu durum hiç de yadırganacak bir durum değildir. Çünkü görsel sanatlar dersine üniversitelerin bile sadece görsel sanatlar bölümünde önem verildiği görülmektedir (Genç, 2002).

Velilerin olumsuz yaklaşımları her alanda olduğu gibi görsel sanatlar dersini de etkilemektedir. Velilerin görsel sanatlar dersini gereksiz buldukları, boş zamanların değerlendirildiği, eğlence saati gibi gördükleri saptanmıştır. Velilerin bu düşünceleri öğrencilere de yansımaktadır. Görsel sanatlar dersini gereksiz gören veli, öğrencinin evde resim yapmasını engellemekte ve diğer derslere çalışmasını istemektedir. Böyle bir aile ortamında yetişen öğrencinin görsel sanatlar dersine ilgiyle yaklaşması neredeyse olanaksız hale gelmektedir. Okul müdürleri, derslerin verimini artıracak maddi olanakları hazırlamak, ders araç ve gereçlerinden okulda bulunanlardan laboratuvar ve işliklerde kullanılacak olanları öğrencilerin yararlanmalarını düzenlemek, araç ve gereçleri temin etmeye çalışmak ve öğretmenlerin bu araç ve gereçleri kullanmaları ve kullandırmaları işini izlemekle yükümlüdür (Ergit, 2000). Okul yöneticileri öğretmenlerini denetlerken genellikle matematik, fizik, kimya vb sınavlarda ağırlık kazanan derslerdeki başarıyı gözlemlemektedir. Sınava yönelik başarı okul yönetiminin ve öğretmenlerin ilk amacı haline gelmiştir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için okulun her türlü imkânı kullanılmaktadır. Bu çeşit bir anlayışa sahip olan bir okul müdürü doğal olarak görsel sanatlar dersinin gerektirdiği olanakları sağlamakta ya da var olanı geliştirmekte çekimser davranmaktadır. Görsel sanatlar derslerinin seçiminde, seçmeli olan bu ders ya zorunlu olarak öğrencilerin tamamına verilmekte ya da hiç seçim olanağı tanınmamaktadır. Bu durum ise okul idaresinin derse yönelik tutum ve davranışını gösterdiği gibi, seçimin yönetimin şahsi tercihinin bırakılıyor olması da ayrı bir tartışma konusudur (Burçak, 2003).

Okul idarecileri genellikle görsel sanatlar dersini, resim yarışmaları ve resim sergileri olduğu zamanlarda önemsemektedir. Okulun başarısına önem veren okul idarecileri, görsel sanatlar dersinde verilen eğitim öğretimden daha çok yarışma ve sergiler vasıtasıyla okulun adının duyurulmasıyla ilgilenmektedir.

2.4.4.8. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimi sorunları

Herhangi bir kurumda çalışanlara mezuniyet sonrası verilen eğitimlerin tümüne hizmet içi eğitim denilmektedir (Kalkandere, 1979). Bir başka tanıma göre hizmet içi eğitim, özel ve kamu tüzel kişilerine ait kurumlarda belli bir ücret veya maaş

karşılığında çalışanların yaptıkları göreve yönelik bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amacıyla yapılan eğitim olarak tanımlanmaktadır (Taymaz, 1981).

M.E.B'da hizmet içi eğitim ihtiyacı, ilgili birimlerin görüş ve teklifleriyle Hizmet İçi Eğitimi Daire Başkanlığınca yıllık hizmet içi eğitim planı hazırlanmakta ve makam onayı alınıp uygulanmaktadır. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılacak personel, mahalli hizmet içi eğitim faaliyetinde Valilik onayı ile Bakanlık tarafından yapılan hizmet içi faaliyetlerinde ise ilgili Daire Başkanlığının onayı ile tespit edilmektedir (Ergit, 2000).

Hızla gelişen dünyada, her alanda hızlı bir bilgi birikimi oluşmaktadır. Yeni teknolojik araç ve gereçlerin eğitimde kullanılması kaçınılmazdır. Öğretmenlerin yeni araç ve gereçleri kullanma becerisine sahip olmaları gerekmektedir (Yıldırım, 2001). Çalışanların eksikliklerini giderebilmek, yeni becerileri öğretebilmek, yaptıkları işte çok daha fazla başarılı olabilmesini sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim çalışan her birey için gereklidir (Onaran, 1967). Hizmet içi eğitimin, personelin çalışmakta olduğu kurumu kuruma, çalışma arkadaşlarına ve işine karşı tutumu değiştirme gibi bir amacı da bulunmaktadır (Onaran, 1967).

Hizmet öncesi eğitim ne kadar önemliyse, hizmet içi eğitim de o denli önemlidir. Kaliteli öğretmen yetiştirmek için hizmet öncesi eğitimle başlayan süreç, yaşam boyu devam eden bir eğitim süreci olarak devam etmektedir. Bu iki süreç birbirini tamamlamaktadır. Öğretmenlerin mesleki yaşamları boyunca kendilerini sürekli olarak yenilemeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin yeni teknolojik araçlardan yararlanabilmeleri, alanlarıyla ilgili birikim kazanabilmeleri, yeni çağdaş öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilmeleri, öğrencilerin ruh sağlığını koruyabilmesi ve gizli kalmış yönlerini ortaya çıkarabilmelerinin sağlanması amacıyla öğretmenlerin sürekli eğitime gereksinimi bulunmaktadır. (Yıldırım, 2001).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenmiş olan yöntem, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verileri toplama teknikleri, verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma için gerekli olan verilere, konu ile ilgili kaynak ve araştırmaların belirlenmesi amacıyla “kaynak tarama” yöntemi uygulanarak ulaşıldı. Okullara ait genel bilgilere okullara anket uygulama sırasında yöneticiler ile yüzyüze görüşme ile ulaşıldı. Sonrasında araştırmacı tarafından geliştirilen Ankara ili Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunların tespitini inceleyen araştırma nicel yöntem ile yapıldı.

3.2.Evren ve Örneklem

Ankara ili, Gölbaşı ilçe milli eğitim müdürlüğü 2011-2012 öğretim yılı istatistiklerine göre Gölbaşı ilçesinde 51 adet (resmi ve özel) okul bulunmaktadır. Gölbaşı ilçesinde toplam 38 adet görsel sanatlar öğretmeni görev yapmaktadır. Bu araştırmanın evrenini, Ankara ili Gölbaşı ilçesindeki okullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri oluşturdu.

Araştırmanın örneklemini Ankara İli Gölbaşı İlçesinde 51 okulda bulunan 32 görsel sanatlar öğretmeni oluşturdu. Bu okulların 28 tanesinde görsel sanatlar öğretmenin bir veya birden fazla sayıda bulunduğu saptandı. Okullara posta yoluyla ve/veya araştırmacı tarafından anket teslim edildi ve toplandı. Toplam 51 okulda bulunan 32 görsel sanatlar öğretmeni tarafından anketin tamamı yanıtlandı. TED kolejinden 4 görsel sanatlar öğretmeni, Ankara Üniversitesi Vakfı okullarından ise 2 görsel sanatlar öğretmeni anketimizi yanıtlanmadı. Anket yapılan okulların özellikleri ile anketimizi yanıtlayan görsel sanatlar öğretmenlerinin okullarının isimleri ve okullara ait bilgiler ekte yer almaktadır.

3.3.Verilerin Toplanması

Tez çalışmasına ilk olarak konunun seçilmesi ardından, literatür araştırması ve anket sorularının oluşturulması ile başlandı. Literatür araştırması için tez, kitap, araştırma yayınları, bildiri, makalelerden yararlandı. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket taslak haline getirildi. Anketler uygulanmadan önce ön uygulama yapıldı. Taslak haline getirilen anket öğretim elemanlarının ve uzmanların görüşleri ile değerlendirildi. Değerlendirilen anket, alınan görüş ve öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenerek uygulamaya hazır hale getirildi.

Hazırlanan ankette, görsel sanatlar öğretmenlere yönelik kişisel bilgilere dayalı sorular, görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yaşantılarına ilişkin sorular, okulların fiziki durumlarına yönelik sorular yer aldı. Araştırmacı tarafından hazırlanan 62 sorudan oluşan bu anket görsel sanatlar öğretmenlerine uygulandı.

Verileri toplamak için hazırladığımız anketin yapılabilmesi için Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünden izin için başvuruda bulunuldu ve gerekli izinler alındı. Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 20.04.2012 tarihli 31234 sayılı araştırma izni "Esra Eroğlu" konulu onayı ile çalışmaya başlandı. Araştırma 2012 yılı Mayıs-Haziran aylarında saha anket çalışması yapıldı. Saha anket çalışması için Gölbaşı İlçe Milli eğitim müdürlüğü ile iletişime geçilmiş ardından gölbaşı ilçesinde yer alan tüm okullara posta ile il milli eğitim müdürlüğünün onayı ekinde anket ile birlikte gönderildi. Daha sonra okullar tek tek telefonla aranılarak ziyaret edildi ve görsel sanatlar öğretmenleri tarafından cevaplanan anketler toplandı ve değerlendirildi.

3.4.Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 15.0 istatistik paket programına aktarılarak değerlendirildi. İstatistik değerlendirmelerde "ki kare" önemlilik testi uygulandı.

4.BULGULAR ve YORUM

Ankara ili, gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunların tespitine yönelik yapılan araştırma Ankara ili Gölbaşı ilçesinde bulunan 51 okulda (resmi ve özel) görev yapmakta olan 32 görsel sanatlar öğretmenine uygulandı. Gölbaşı ilçesinde bulunan okullarda toplam 38 adet görsel sanatlar öğretmeni görev yapmaktaydı. Bu okulların 28 tanesinde görsel sanatlar öğretmeni bir veya birden fazla sayıda bulunmaktaydı. Anket toplam 51 okulda bulunan 32 görsel sanatlar öğretmeni tarafından yanıtlandı. TED kolejinden 4 görsel sanatlar öğretmeni, Ankara Üniversitesi Vakfı okullarından ise 2 görsel sanatlar öğretmeni anketi yanıtlanmadı. Anketi yanıtlayan görsel sanatlar öğretmenleri tarafından verilen yanıtlara ilişkin bulgular ortaya konuldu ve yorumlar yapılarak aşağıdaki bulgular tespit edildi. Ankete katılan öğretmenlere ait demografik bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan 32 Öğretmene Ait Demografik Bilgiler

		Sayı	%
Yaş Aralığı	25 ve altı	0	0
	26-31	6	18.8
	32-36	4	12.5
	37-41	13	40.6
	42 ve üzeri	9	28.1
Cinsiyet	Erkek	5	15.6
	Kadın	27	84.4
Medeni durumu	Bekâr	7	21.9
	Evli	25	78.1
Doğum Yeri	İl	24	75.0
	İlçe	5	15.6
	Köy	3	9.4
Çocuk Sayınız	Yok	8	25.0
	1-2	23	71.9
	3 ve üzeri	1	3.1
Eğitim durumu	Ön lisans	1	3.1
	Lisans	27	84.4
	Yüksek Lisans ve üzeri	4	12.5
Kaç yıllık öğretmensiniz	0-5	3	9.4
	6-10	9	28.1
	11-15	5	15.6
	16-20	13	40.6
	21 yıl ve üzeri	2	6.3
Toplam		32	100.0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8'i (6 kişi) 26-31 yaş aralığında idi. 32-36 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin oranı %12.5 (4 kişi) olup, 37-41 yaş grubu öğretmenlerin oranı %40.6 idi (13 kişi). Araştırmaya katılanların %28.1'i (9 kişi) 42 ve üzeri yaş grubundaydı. 25 yaş ve altında ankete katılan öğretmen bulunmamaktaydı.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15.6'sı (5 kişi) erkek, %84.4'ü (27 kişi) kadın cinsiyetteydi. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %21.9'u (7 kişi) bekâr, %78.1'i (25 kişi) evliydi.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin doğum yeri incelendiğinde %75.0'i (24 kişi) il merkezinde doğduğunu, %15.6'sı (5 kişi) ilçe merkezinde, %9.4'ü (3 kişi) köyde doğduğunu belirtti.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %25.0'inin (8 kişi) çocuğunun bulunmadığını belirtti. %71.9'unun (23 kişi) 1 veya 2 çocuk sahibi olduğunu, araştırmamıza katılan öğretmenlerin %3.1'inin ise (1 kişi) 3 ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olduğunu belirtti.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %84.4'ü (27 kişi) lisans mezunu, %12.5'i yüksek lisans ve üzeri eğitim durumuna sahipken, araştırmaya katılanların sadece %3.1' i (1 kişi) ön lisans derecesinde eğitim derecesine sahip olduklarını belirtti.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %9.4'ü (3 kişi) 5 yıl ve daha az yıl, %28.1'i (9 kişi) 6-10 yıl arası, araştırmamıza katılan öğretmenleri %15.6'sı (5 kişi) 11-15 yıl arası, %40.6'sı (13 kişi) 16-20 yıl arası, %6.3'ü ise (2 kişi) 21 yıl ve üzeri sürelerde öğretmenlik mesleğini yaptıklarını belirttiler. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğretmenlerin % 62.5'inin mesleki deneyimlerinin 11 yıl ve üzeri olduğu görülmekte idi.

Tablo 2

Okul Özellikleri

		Sayı	%
Çalıştığı Okul	Kamu	24	75.0
	Özel	8	25.0
Okul Tipi	İlköğretim	18	56.3
	Ortaöğretim	14	43.8
Okulun Öğretim Özelliği	Tekli öğretim	27	84.4
	İkili öğretim	5	15.6
Toplam		32	100.0

Tablo 2’de araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullara ait bilgiler yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %75.0’i (24 kişi) kamu okullarında çalışmaktaydı. Özel okulda çalışan öğretmenlerin oranı %25.0 (8 kişi) idi. Gölbaşı ilçesinde toplam 6 adet özel okul bulunmaktaydı. Bu özel okullarda toplam 14 görsel sanatlar öğretmeni görev yapmaktaydı. Bu özel okullarda görev yapan 6 görsel sanatlar öğretmeni araştırmamızı yanıtlamadığı için araştırmamıza dâhil olamadı.

Okul özelliklerini okul tipi açısından incelediğimizde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %56.3’ü (18 kişi) ilköğretim okulunda görev yapmakta, %43.8’i (14 kişi) ortaöğretim okulunda görev yapmakta idi.

Okul öğretim özelliği açısından incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %84.4’ü (27 kişi) tekli öğretim özelliğine sahip bir okulda görev yapmakta idi. %15.6’sı (5 kişi) ikili öğretim özelliğine sahip, yani sabahçı ve öğlenci gruplarının eğitim gördüğü bir okulda görev yapmakta idi.

Tablo 3

Görsel Sanatlar Ders Durumu

		Sayı	%
Okulda haftada kaç saat görsel sanatlar dersi işliyorsunuz	15 ve altı	12	37.5
	16-30	19	59.4
	31 ve üzeri	1	3.1
Son bir ay içerisinde kaç okulda görsel sanatlar dersine giriyorsunuz	Bir okul	28	87.5
	İki okul	3	9.4
	Üç okul ve üzeri	1	3.1
Toplam		32	100.0

Okulda haftada görsel sanatlar dersinin kaç saat işlendiği sorusuna, araştırmaya katılan öğretmenlerin %37.5'i (12 kişi) haftada 15 saat ve daha az saatlerde görsel sanatlar dersi işlediğini, %59.4'ünün (19 kişi) haftada 16-30 saat arası görsel sanatlar dersi olduğunu, araştırmamıza katılan öğretmenlerin %3.1'inin (1 kişi) ise haftada 31 saat ve üzeri sürelerde görsel sanatlar dersi işlediğini belirtmekte idi.

Son bir ay içerisinde kaç okulda görsel sanatlar dersine giriyorsunuz sorusuna, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 87.5'i (28 kişi) son bir ay içinde bir okulda görsel sanatlar dersine girdiğini, % 9.4'ü (3 kişi) son bir ay içinde iki okulda görsel sanatlar dersine girdiğini, araştırmamıza katılan öğretmenlerin %3.1'inin (1 kişi) ise son bir ay içinde üç ve üzeri sayıda okulda görsel sanatlar dersine girdiğini belirtmekte idi.

Tablo 4

Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Okul Ortamı Açısından Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar

		Sayı	%
Görsel sanatlar atölyesinin olmaması	Sorun	20	62.5
	Sorun Değil	12	37.5
	Kısmen Sorun	0	0
Sınıf mevcudunun fazla olması	Sorun	23	71.9
	Sorun Değil	8	25.0
	Kısmen Sorun	1	3.1
Ders saatinin yetersiz olması	Sorun	21	65.6
	Sorun Değil	7	21.9
	Kısmen Sorun	4	12.5
Öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması	Sorun	16	50.0
	Sorun Değil	10	31.3
	Kısmen Sorun	6	18.8
Okul kütüphanesinde görsel sanatlar ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması	Sorun	14	43.8
	Sorun Değil	14	43.8
	Kısmen Sorun	4	12.5
Video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması	Sorun	18	56.3
	Sorun Değil	10	31.3
	Kısmen Sorun	4	12.5
Görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda işlenişi vb) yapılmaması	Sorun	16	50.0
	Sorun Değil	7	21.9
	Kısmen Sorun	9	28.1
Toplam		32	100.0

Tablo 4’de araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullardaki görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından öğretmenlerin karşılaştığı sorunlara öğretmenlerin verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Gözbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar atölyesinin olmaması, sınıf mevcudunun fazla olması, ders saatinin yetersiz olması, öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması, okul kütüphanesinde görsel sanatlar

ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması, video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması, görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda islenişi vb) yapılmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olup olmadığı araştırılmıştır.

Görsel sanatlar atölyesinin olmaması sorusuna araştırmaya katılan öğretmenlerin %62.5'i (20 kişi) görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %37.5'i (12 kişi) görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını belirtmekte idi.

Sınıf mevcudunun fazla olması ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %71.9'u (23 kişi) sınıf mevcudunun fazla olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %25.0'i (8 kişi) sınıf mevcudunun fazla olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını, %3.1'i (1 kişi) görsel sınıf mevcudunun fazla olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından kısmen sorun olduğunu belirtmekte idi.

Ders saatinin yetersiz olması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %65.6'sı (21 kişi) ders saatinin yetersiz olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %21.9'u (7 kişi) ders saatinin yetersiz olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını, %12.5'i (4 kişi) ders saatinin yetersiz olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından kısmen sorun olduğunu belirtmekte idi.

Öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %50.0'si (16 kişi) öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %31.3'ü (10 kişi) öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının

gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını, %18.8'i (6 kişi) öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından kısmen sorun olduğunu belirtmekte idi.

Okul kütüphanesinde görsel sanatlar ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %43.8'i (14 kişi) okul kütüphanesinde görsel sanatlar ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %43.8'i (14 kişi) okul kütüphanesinde görsel sanatlar ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını, %12.5'i (4 kişi) okul kütüphanesinde görsel sanatlar ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından kısmen sorun olduğunu belirtmekte idi.

Video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %56.3'ü (18 kişi) video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %31.3'ü (10 kişi) video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını, %12.5'i (4 kişi) video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından kısmen sorun olduğunu belirtmekte idi.

Görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda islenişi vb) yapılmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda islenişi vb) yapılmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu, %21.9'u (7 kişi) görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda islenişi vb) yapılmaması durumunun görsel sanatlar

ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olmadığını, %28.1'i (9 kişi) görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda islenişi vb) yapılmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından kısmen sorun olduğunu belirtmekte idi.

Tablo 5

Görsel Sanatlar Derslik Durumu

		Sayı	%
Son bir ay içerisinde girdiğiniz dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudu en çok kaç kişidir?	20 ve altı	13	40.6
	21-34	9	28.1
	35 ve üzeri	10	31.3
Sınıf mevcudunun fazla olması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi var mıdır?	Evet	31	96.9
	Hayır	1	3.1
Okulda resim iş atölye bulunma durumu	Var	23	71.9
	Yok	9	28.1
Okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi var mıdır?	Evet	31	96.9
	Hayır	1	3.1
Toplam		32	100.0

Tablo 5'de araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullardaki görsel sanatlar derslik durumu ile ilgili sorulara öğretmenlerin verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin son bir ay içerisinde girdiğiniz dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudunun en çok kaç kişi olduğu bilgisi, sınıf mevcudunun fazla olması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisinin olup olmadığı bilgisi, okulda resim iş atölyesi bulunup bulunmadığı bilgisi ve okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olup olmadığı sorulmuştur.

Son bir ay içerisinde öğretmenlerin girdiği dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %40.6'sı (13 kişi) son bir ay içerisinde girdiği dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudunun en çok 20 olduğunu, %28.1'i (9 kişi) son bir ay içerisinde girdiği dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudunun 21-34 arasında olduğunu, araştırmamıza katılan öğretmenlerin %31.3'ü (10 kişi) ise son bir ay içerisinde girdiği dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudunun 35 ve üzeri sayıda olduğunu belirtmekte idi.

Sınıf mevcudunun fazla olması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %96.9'u (31 kişi) sınıf mevcudunun fazla olması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu, %3.1'i (1 kişi) sınıf mevcudunun fazla olması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olmadığını belirtmekte idi.

Okulda resim iş atölyesi bulunma durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %71.9'u (23 kişi) okulda resim iş atölyesi bulunduğunu, %28.1'i (9 kişi) okulda resim iş atölyesi bulunmadığını belirtmekte idi.

Türkiye'nin başkentinde bulunan bir ilçede görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptığı okullarda resim iş atölyesinin bulunmaması oldukça düşündürücüdür. Görsel sanatlar dersleri uygulamaya dayanan derslerdir. Derslerin, ders amaçlarına uygun olarak işlenebilmesi için gerekli malzemelerle donatılmış, yeterli şartlara sahip atölyelerde derslerin işlenmesi gerekmektedir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptığı okullarda atölyenin olmaması yetkililerin görsel sanatlar dersine verdikleri önemin de bir göstergesidir.

Okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %96.9'u (31 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu, %3.1'i (1 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olmadığını belirtmekte idi. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakınının okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Tablo 6

Okullarda Görsel Sanatlar Atölyesinin Ders Amaçlarının Gerçekleşmesi Üzerinde Etkisi ile İlgili Değerlendirmeleri

		Sayı	%
Atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere ulaşılmasını güçleştirmektedir.	Evet	28	87.5
	Hayır	1	3.1
	Kısmen	3	9.4
Görsel sanatlar atölyesinin olmaması konular arasındaki bağı koparmaktadır.	Evet	29	90.6
	Hayır	0	0
	Kısmen	3	9.4
Yeterli demirbaş malzemenin olmaması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine olumsuz etkisi vardır	Evet	28	87.5
	Hayır	0	0
	Kısmen	4	12.5
Görsel sanatlar atölyesinin olmaması yaratıcılığı engellemektedir.	Evet	23	71.9
	Hayır	1	3.1
	Kısmen	8	25.0
Görsel sanatlar atölyesinin olmaması öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme adına gelişimlerini engellemektedir.	Evet	17	53.1
	Hayır	2	6.3
	Kısmen	13	40.6
Görsel sanatlar atölyesinin olmaması atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu engellemektedir.	Evet	28	87.5
	Hayır	0	0
	Kısmen	4	12.5
Toplam		32	100.0

Tablo 6’da araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullardaki görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde etkisi ile ilgili değerlendirmeleri yer almaktadır. Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere ulaşılmasını güçleştirip güçleştirmedeği bilgisi, görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun konular arasındaki bağı koparmakta olup olmadığı bilgisi, yeterli demirbaş malzemenin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine olumsuz etkisi olup olmadığı bilgisi, görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığı engelleyip

engellemediği bilgisi, görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme adına gelişimlerini engelleyip engellemediği bilgisi ve görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu engelleyip engellemediği bilgisi sorulmuştur.

Atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesi ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %87.5'i (28 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesinin belirlenen hedeflere ulaşılmasını güçleştirdiğini, %3.1'i (1 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından, atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesinin belirlenen hedeflere ulaşılmasını güçleştirmedeğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin %9.4'ünün (3 kişi) ise atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesinin belirlenen hedeflere ulaşılmasını kısmen güçleştirdiğini belirtmekte idi. Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada, atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle işlenmesinin belirlenen hedeflere ulaşılmasını güçleştirdiğini belirtenlerin oranı %87.8 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Araştırmaların sonucundan da anlaşılacağı üzere araştırmalara katılan öğretmenlerin çok büyük bir oranının okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından, atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesinin belirlenen ders hedeflerine ulaşılmasını güçleştirdiğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %90.6'sı (29 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun konular arasındaki bağı koparmakta olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %9.4'ünün (3 kişi) ise görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun konular arasındaki bağı kısmen koparmakta olduğunu belirtmekte idi. Araştırmaya katılanların tamamı görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun bir

şekilde görsel sanatlar dersi konuları arasında bağı kopardığını, öğrencilerin kalabalık sınıflarda çalışmalarını tam olarak uygulayamadıkları görülmüştür. Özellikle sınıf ortamında gerçekleştirilemeyecek olan üç boyutlu çalışmaların sadece anlatım yöntemiyle dersliklerde işlendiği görülmüştür. Bunun sonucunda da ders amaçlarının gerçekleştirilmesini engellemekte olduğu görülmüştür.

Okulda yeterli demirbaş malzemenin olmaması durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %87.5'i (28 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından yeterli demirbaş malzemenin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine olumsuz etkisi olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5'inin (4 kişi) ise yeterli demirbaş malzemenin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine kısmen olumsuz etkisi olduğunu belirtmekte idi.

Görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığa etkisi ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %71.9'u (23 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığı engellemekte olduğunu, %3.1'i (1 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığı engellemediğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin %25.0'i (8 kişi) ise görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığı kısmen engellemekte olduğunu belirtmekte idi. Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığı engellemekte olduğunu belirtenlerin oranı %97.0 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Her iki araştırma sonucundan da anlaşılacağı üzere araştırmalara katılan öğretmenlerin çoğunluğunun okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından, görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun yaratıcılığı engellemekte olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin kalabalık sınıflarda çalışmalarını tam olarak uygulayamadıkları, özellikle sınıf ortamında gerçekleştirilemeyecek olan üç boyutlu çalışmaların sadece anlatım yöntemiyle dersliklerde işlenmesi, pratik yapma fırsatının bulunmaması ve sınıf ortamının uygun olmamasından doğan diğer sebepler nedeniyle öğrencilerin yaratıcılığının engellendiği görülmektedir.

Görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme açısından değerlendirilmesi ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %53.1'i (17 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme adına gelişimlerini engellemekte olduğunu, %6.3'ü (2 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme adına gelişimlerini engellemediğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin %40.6'sı (13 kişi) ise görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme adına gelişimlerini kısmen engellemekte olduğunu belirtmekte idi.

Görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu değerlendirilmesi ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %87.5'i (28 kişi) okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu engellemekte olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5'inin (4 kişi) ise görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu kısmen engellemekte olduğunu belirtmekte idi.

Kırıkkale ilindeki İlköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken bazı çalışmaların getir götür sebebiyle bozulması, öğrenci motivasyonunu etkilediğini düşünenlerin oranı %100 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Her iki araştırma sonucundan da anlaşılacağı üzere araştırmalara katılan öğretmenlerin çoğunluğunun okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerindeki etkisi açısından, görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 7

Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Okullarda Araç Gereç Kullanımı Açısından Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar ile İlgili Değerlendirmeleri

		Sayı	%
Sınıf mevcudunun fazla olması araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemektedir.	Evet	28	87.5
	Hayır	2	6.3
	Kısmen	2	6.3
Öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi derse olan ilgiyi azaltmaktadır.	Evet	26	81.3
	Hayır	1	3.1
	Kısmen	5	15.6
Okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.	Evet	28	87.5
	Hayır	0	0
	Kısmen	4	12.5
Öğrencilerin araç ve gerecin düzgün kullanımı açısından yeterli donanımına sahip olmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.	Evet	23	71.9
	Hayır	0	0
	Kısmen	9	28.1
Toplam		32	100.0

Tablo 7’de araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullardaki görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda araç gereç kullanımı açısından öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ilgili değerlendirmeleri yer almaktadır. Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin okullarında sınıf mevcudunun fazla olmasının araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemekte olup olmadığı bilgisi, öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi durumunun derse olan ilgiyi azaltmakta olup olmadığı bilgisi, okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkileyip etkilemediği bilgisi, öğrencilerin araç ve gerecin düzgün kullanımı açısından yeterli donanımına sahip olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkileyip etkilemediği bilgisi sorulmuştur. .

Görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sınıf mevcudunun fazla olması durumunun araç gereç kullanımına etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan

öğretmenlerin, %87.5'i (28 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sınıf mevcudunun fazla olması durumunun araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemekte olduğunu, %6.3'ü (2 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sınıf mevcudunun fazla olması durumunun araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemediğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin %6.3'ü (2 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda araç gereç kullanımı açısından sınıf mevcudunun fazla olması durumunun araç gereç kullanımını olumsuz yönde kısmen etkilemekte olduğunu belirtmekte idi. Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada öğretmenlerin sınıfların kalabalık olması ve sıkışık olarak oturulması, araç gereç kullanımının engellediği görüşüne katılanların oranı %90,9 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Her iki araştırma sonucundan da anlaşılacağı üzere araştırmalara katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sınıf mevcudunun fazla olması durumunun araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemekte olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Okullarda araç gereç kullanımı açısından öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi durumunun derse olan ilgi üzerine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin, %81.3'ü (26 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda araç gereç kullanımı açısından öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi durumunun derse olan ilgiyi azaltmakta olduğunu, %3.1'inin (1 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi durumunun derse olan ilgiyi azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %15.6'sının (5 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda araç gereç kullanımı açısından öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi durumunun derse olan ilgiyi kısmen azalttığını belirtmekte idi. Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada öğrencilerin pek çoğunun kağıt ve kalem dışında herhangi bir malzeme alamamakta, bunda ders ilgilerini azaltmakta olduğu görüşüne katılanların oranı %89.9 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Her iki araştırma sonucundan da anlaşılacağı üzere araştırmalara katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görsel

sanatlar dersi için istenilen malzemeleri alamaması durumunun derse olan ilgiyi azaltmakta olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %87.5'i (28 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkilemekte olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5'inin (4 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda araç gereç kullanımı açısından okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde kısmen etkilemekte olduğunu belirtmekte idi. Okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması nedeniyle öğrencilerin uygulamada sıkıntı yaşadıkları, derse olan motivasyonlarının azaldığı görülmektedir.

Öğrencilerin araç ve gerecin düzgün kullanımı açısından yeterli donanıma sahip olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %71.9'u (23 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde öğrencilerin araç ve gerecin düzgün kullanımı açısından yeterli donanıma sahip olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkilemekte olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.1'inin (9 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde öğrencilerin araç ve gerecin düzgün kullanımı açısından yeterli donanıma sahip olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde kısmen etkilemekte olduğunu belirtmekte idi.

Tablo 8

Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Aile ve Çevrenin Katılımı Açısından Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar İle İlgili Değerlendirmeleri

		Sayı	%
Ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	21	65.6
	Hayır	1	3.1
	Kısmen	10	31.3
Ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	10	31.3
	Hayır	6	18.8
	Kısmen	16	50.0
Ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	Evet	15	46.9
	Hayır	5	15.6
	Kısmen	12	37.5
Ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	Evet	16	50.0
	Hayır	4	12.5
	Kısmen	12	37.5
Yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	9	28.1
	Hayır	5	15.6
	Kısmen	18	56.3
Yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	14	43.8
	Hayır	6	18.8
	Kısmen	12	37.5
Okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	16	50.0
	Hayır	8	25.0
	Kısmen	8	25.0
Görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamaları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	14	43.8
	Hayır	5	15.6
	Kısmen	13	40.6
Görsel sanatlar dersinin İlköğretim, ortaöğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	Evet	16	50.0
	Hayır	6	18.8
	Kısmen	10	31.3

Ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	Evet	23	71.9
	Hayır	1	3.1
	Kısmen	8	25.0
Çarpık kentleşme ve estetikten yoksun anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı olumsuz etki nedeniyle öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	18	56.3
	Hayır	4	12.5
	Kısmen	10	31.3
Toplam		32	100.0

Tablo 8’de araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullarda görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde aile ve çevrenin katılımı açısından öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ile ilgili değerlendirmeleri yer almaktadır. Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmakta olup olmadığı bilgisi, ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmakta olup olmadığı bilgisi, ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmakta olup olmadığı bilgisi, ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmakta olup olmadığı bilgisi, yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltıp azaltmadığı bilgisi, yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltıp azaltmadığı bilgisi, okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonunu azaltmakta olup olmadığı bilgisi, görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamaları durumunun öğretmenin motivasyonunu azaltıp azaltmadığı bilgisi, görsel sanatlar dersinin ilköğretim, orta öğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmakta olup olmadığı bilgisi, ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmakta olup olmadığı bilgisi, çarpık kentleşme ve estetikten yoksun

anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı olumsuz etki nedeniyle öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltıp azaltmadığı bilgisi sorulmuştur.

Ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %65.6'sı (21 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmakta olduğunu, %3.1'inin (1 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.3'ünün (10 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi. Ankara ilindeki liselerde yapılan 1990 tarihli bir çalışmada öğretmenlerin %87.14'ü velilerin plastik sanat eğitimine olumlu ya da olumsuz yaklaşımlarının öğrencilerin üzerinde etkisi olduğunu belirtmiştir. (Balci, 1990) Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada öğrenci velilerinin görsel sanatlar dersine olan olumsuz yaklaşımının, öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmakta olduğu görüşüne katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin oranı %93.8 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Ankara ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2006 tarihli bir çalışmada öğrenci velilerinin görsel sanatlar dersine olan olumlu ya da olumsuz yaklaşımının etkilerinin öğrencilerin üzerinde ne derece görüldüğü sorusuna verilen yanıtlarda tamamen katıldığını belirten öğretmen oranının %55.9 kısmen katıldığını belirten öğretmen oranının %35.6 olduğu bulunmuştur (Göksu, 2006). Görsel sanatlar öğretmenlerine yönelik yapılan araştırmalardan da anlaşılacağı üzere öğrenci velilerinin derse yönelik olumsuz tavırlarının derse giren öğrencilerin derse olan ilgilinin azalmasına yol açtığı düşünülmektedir.

Ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.3'ü (10 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonunu azaltmakta olduğunu, %18.8'i (6 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine

olan negatif tutumlarının öğretmenlerin motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'sinin (16 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenlerin motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi. Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada öğrenci velilerinin derse olumsuz yaklaşımının öğretmenlerin motivasyonunu azaltmakta olduğu görüşüne katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin oranı %72.7 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Bu sonuçlar ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının görsel sanatlar öğretmenlerinin motivasyonuna olumsuz yönde etkisi olduğu kanaatini taşıdıkları şeklinde yorumlanabilir.

Ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %46.9'u (15 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturduğunu, %15.6'sı (5 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %37.5'inin (12 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde kısmen sorun oluşturduğunu belirtmekte idi. Özellikle ailelerin sınav kaygısı nedeniyle matematik, fen, türkçe gibi derslere önem verdikleri görülmüştür. Görsel sanatlar dersinin amaç ve önemini bilmeyen veliler sınav kaygıları nedeniyle öğrencilerin derse olan motivasyonlarını azalttıkları düşünülmektedir.

Ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturduğunu, %12.5'i (4 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması

durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %37.5'inin (12 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde kısmen sorun oluşturduğunu belirtmekte idi. Ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması nedeniyle görsel sanatlar dersine yönelik yeterli malzeme alamadıkları, bunun da ders amaçlarının gerçekleşmesine olumsuz etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonu üzerine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.1'i (9 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azalttığını, %15.6'sı (5 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %56.3'ü (18 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi.

Çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %43.8'i (14 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonunu azalttığını, %18.8'i (6 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %37.5'i (12 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi. Okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenin motivasyonunu azalttığını, %25.0'i (8 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının

gerçekleşmesinde okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenlerin motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %25.0'i (8 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğretmenlerin motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi. Kırıkkale ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2002 tarihli bir çalışmada okul yönetiminin resim iş dersini ikinci sınıf bir ders gibi görmesi öğretmenlerin başarısını etkilemektedir görüşüne katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin oranı %78.1 olarak bulunmuştur (Genç, 2002). Okul yönetimlerinin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının görsel sanatlar öğretmenlerinin motivasyonuna olumsuz yönde etkisi olduğu kanaatini taşıdıkları şeklinde yorumlanabilir.

Görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamalarının öğretmenlerin motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %43.8'i (14 kişi) görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamalarının öğretmenlerin motivasyonunu azalttığını, %15.6'sı (5 kişi) görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamalarının öğretmenlerin motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %40.6'sı (13 kişi) ise görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamalarının öğretmenlerin motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi.

Görsel sanatlar dersinin ilköğretim, ortaöğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) görsel sanatlar dersinin ilköğretim, ortaöğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturduğunu, %18.8'i (6 kişi) görsel sanatlar dersinin ilköğretim, ortaöğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.3'ü (10 kişi) ise görsel sanatlar

dersinin ilköğretim, orta öğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde kısmen sorun oluşturduğunu belirtmekte idi.

Ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunmasının görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesine etkilerinin incelendiği soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %71.9'u (23 kişi) ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunmasının görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturduğunu, %3.1'i (1 kişi) ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunmasının görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %25.0'inin (8 kişi) ise ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunmasının görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde kısmen sorun oluşturduğunu belirtmekte idi. Ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunması nedeniyle matematik, fen, Türkçe gibi sınavlarda soru olarak öğrencilerin karşısına çıkan derslere gereken ilgiyi gösterdikleri, sınavlarda soru olarak öğrencilerin karşısına çıkmayan görsel sanatlar dersini önemsemedikleri, bununda görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturduğu düşünülmektedir.

Çarpık kentleşme ve estetikten yoksun anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı etkiler ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %56.3'ü (18 kişi) çarpık kentleşme ve estetikten yoksun anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı olumsuz etki nedeniyle öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmakta olduğunu, %12.5'i (4 kişi) çarpık kentleşme ve estetikten yoksun anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı olumsuz etki nedeniyle öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.3'ü (10 kişi) ise çarpık kentleşme ve estetikten yoksun anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı olumsuz etki nedeniyle öğrencinin derse olan motivasyonunu kısmen azalttığını belirtmekte idi.

Tablo 9

Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Genel Olarak Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar İle İlgili Değerlendirmeleri

		Sayı	%
Dersin amaçları genel amaçlarla paralellik göstermemektedir	Evet	6	18.8
	Hayır	9	28.1
	Kısmen	17	53.1
Amaçlar öğrenci seviyesine uygun değildir	Evet	4	12.5
	Hayır	14	43.8
	Kısmen	14	43.8
Amaçlar öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	6	18.8
	Hayır	14	43.8
	Kısmen	12	37.5
Amaçlar öğrencinin hayal gücünü azaltmaktadır	Evet	6	18.8
	Hayır	10	31.3
	Kısmen	16	50.0
Tekrarlanan içerik öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	Evet	11	34.4
	Hayır	5	15.6
	Kısmen	16	50.0
Çok sayıda resim yarışmasının olması öğretim programının gecikmesine neden olmaktadır	Evet	16	50.0
	Hayır	7	21.9
	Kısmen	9	28.1
Önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmalar öğretim programının gecikmesine neden olmaktadır	Evet	14	43.8
	Hayır	9	28.1
	Kısmen	9	28.1
Okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılması sonucunda öğretim programının gecikmesine neden olmaktadır	Evet	11	34.4
	Hayır	5	15.6
	Kısmen	16	50.0
Görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeniz için ders süreniz yeterli oluyor mu	Evet	13	40.6
	Hayır	13	40.6
	Kısmen	6	18.8
Toplam		32	100.0

Tablo 9’da araştırmaya katılan 32 öğretmenin görev yaptıkları okullarda görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde genel olarak öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ile ilgili değerlendirmeleri yer almaktadır. Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin dersin amaçları genel amaçlarla paralellik gösterip göstermediği bilgisi, ders amaçlarının öğrenci seviyesine uygun olup olmadığı bilgisi, ders amaçlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltıp azaltmadığı bilgisi, ders amaçlarının öğrencinin hayal gücünü azaltıp azaltmadığı bilgisi, tekrarlanan içeriğin öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltıp azaltmadığı bilgisi, çok sayıda resim yarışmasının olmasının öğretim programının gecikmesine neden olup olmadığı bilgisi, önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmalar öğretim programının gecikmesine neden olup olmadığı bilgisi, Okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılması sonucunda öğretim programının gecikmesine neden olup olmadığı bilgisi, görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeniz için ders süresinin yeterli olup olmadığı bilgisi sorulmuştur.

Görsel sanatlar ders amaçlarının genel amaçlarla paralellik gösterip göstermediğinin araştırıldığı soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8’i (6 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde, dersin amaçlarının genel amaçlarla paralellik göstermemekte olduğunu, %28.1’i (9 kişi) dersin amaçlarının genel amaçlarla paralellik göstermekte olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %53.1’inin (17 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde dersin amaçlarının kısmen genel amaçlarla paralellik göstermekte olduğunu belirtmekte idi.

Görsel sanatlar ders amaçlarının öğrenci seviyesine uygunluğunun araştırıldığı soruda araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5’i (4 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının öğrenci seviyesine uygun olmadığını, %43.8’i (14 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının öğrenci seviyesine uygun olduğunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin %43.8’inin (14 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının öğrenci seviyesine kısmen uygun olduğunu belirtmekte idi.

Görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin derse olan motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8'i (6 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmakta olduğunu, %43.8'i (14 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %37.5'inin (12 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu kısmen azaltmakta olduğunu belirtmekte idi.

Görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin hayal gücüne etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8'i (6 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin hayal gücünü azaltmakta olduğunu, %31.3'ü (10 kişi) görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin hayal gücünü azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) ise görsel sanatlar ders amaçlarının öğrencinin hayal gücünü kısmen azaltmakta olduğunu belirtmekte idi.

Tekrarlanan görsel sanatlar ders içeriğinin öğrencinin derse olan motivasyonuna etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %34.4'ü (11 kişi) tekrarlanan görsel sanatlar ders içeriğinin öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmakta olduğunu, %15.6'sı (5 kişi) tekrarlanan görsel sanatlar ders içeriğinin öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) ise tekrarlanan görsel sanatlar ders içeriğinin öğrencinin derse olan motivasyonunu kısmen azaltmakta olduğunu belirtmekte idi. Tekrarlanan görsel sanatlar ders içeriği sebebiyle sıkılan ve derse olan ilgisi azalan öğrencilerin derse olan motivasyonuna olumsuz etkileri olduğu düşünülmektedir.

Çok sayıda resim yarışmasının olmasının öğretim programına etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) çok sayıda resim yarışmasının olmasının öğretim programının gecikmesine neden olduğunu, %21.9'u (7 kişi) çok sayıda resim yarışmasının olmasının öğretim programının gecikmesine neden olmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.1'i (9 kişi) ise çok sayıda resim yarışmasının olmasının öğretim programının kısmen gecikmesine neden olduğunu

belirtmekte idi. Önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmaların öğretim programına etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %43.8'i (14 kişi) önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmaların öğretim programının gecikmesine neden olduğunu, %28.1'i (9 kişi) önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmaların öğretim programının gecikmesine neden olmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.1'i (9 kişi) ise önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmaların öğretim programının kısmen gecikmesine neden olduğunu belirtmekte idi. Çok sayıda resim yarışmasının olması, haftada 40 dakika olan ders saatinin bölünmesine neden olmakta, görsel sanatlar dersine önem vermeyen okul idarecilerinin resim yarışmalarından derece beklmeleri nedeniyle öğrenciler ve öğretmenlerin sıkıntı yaşadığı düşünülmektedir. Resim yarışmalarının konuları genellikle tekrardan ve yaratıcılıktan yoksun olduğu için öğrencilerin ilgisini çekmediği düşünülmektedir. Öğrencilerin isteksizliği ve okul idarecilerinin derece beklentileri arasında kalan öğretmenlerin sıkıntı yaşadığı düşünülmektedir.

Okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılmasının etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %34.4'ü (11 kişi) okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılmasının sonucunda öğretim programının gecikmesine neden olduğunu, %15.6'sı (5 kişi) okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılmasının sonucunda öğretim programının gecikmesine neden olmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) ise okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılmasının sonucunda öğretim programının kısmen gecikmesine neden olduğunu belirtmekte idi. Okullarda düzenlenen diğer ders sınavlarının, haftada bir ders saati olan görsel sanatlar dersinde yapılmasının görsel sanatlar öğretim programının gecikmesine neden olduğunu düşünülmektedir.

Görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeleri için ders süresinin yeterli olup olmadığı ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %40.6'sı (13 kişi) görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeleri için ders süresinin yeterli olduğunu, %40.6'sı (13 kişi) görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeleri için ders süresinin yeterli olmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8'i (6 kişi)

ise görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeleri için ders süresinin kısmen yeterli olduğunu belirtmekte idi.

Tablo 10

Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Öğretmenlerin Aldığı Eğitim ile İlgili Değerlendirmeleri

		Sayı	%
Üniversitede aldığınız eğitim görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli midir?	Evet	18	56.3
	Hayır	9	28.1
	Kısmen	5	15.6
Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?	Evet	8	25.0
	Hayır	24	75.0
	Kısmen	0	0
Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili bir kitap okudunuz mu?	Evet	26	81.3
	Hayır	6	18.7
	Kısmen	0	0
Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili bir bilimsel yayın okudunuz mu?	Evet	23	71.9
	Hayır	9	28.1
	Kısmen	0	0
Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katıldınız mı?	Evet	13	40.6
	Hayır	17	53.1
	Kısmen	2	6.3
Son bir yıl içerisinde resim sergisine gittiniz mi?	Evet	30	93.8
	Hayır	2	6.3
	Kısmen	0	0
Kendinizi mesleğiniz ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkânlarla sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	12	37.5
	Hayır	11	34.4
	Kısmen	9	28.1
Toplam		32	100.0

Tablo 10'da araştırmaya katılan 32 öğretmenin üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olup olmadığı bilgisi, son bir

yıl içerisinde alanı ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almadığı bilgisi, son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir kitap okuyup okumadığı bilgisi, son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir bilimsel yayın okuyup okumadığı bilgisi, son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katılıp katılmadığı bilgisi, son bir yıl içerisinde resim sergisine gidip gitmediği bilgisi, kendisini mesleği ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkanlara sahip olduğunu düşünüp düşünmediği bilgisi sorulmuştur.

Öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesine etkileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %56.3'ü (18 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olduğunu, %28.1'i (9 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %15.6'sı (5 kişi) ise üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için kısmen yeterli olduğunu belirtmekte idi. Ankara ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2006 tarihli bir çalışmada araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.8'inin mezun olduğu fakülteden aldığı eğitimi ilköğretim görsel sanatlar eğitimi dersi öğretimi için tamamen yeterli bulduğunu, %57.6'sının kısmen yeterli bulduğunu, %13.6'sının hiç yeterli bulmadığını bulunmuştur (Göksu, 2006).

Öğretmenlerin son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %25.0'i (8 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili hizmet içi eğitim aldığını, %75.0'i (24 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili hizmet içi eğitim almadığını belirtmekte idi. Ankara ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2006 tarihli bir çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin %46.6'sının şimdiye kadar hizmet içi eğitim programına hiç katılmadığını belirtmiştir (Göksu, 2006). Ankara ilindeki liselerde yapılan 1990 tarihli bir çalışmada öğretmenlerin %77.94'ü hizmet içi eğitimi kurslarına hiç katılmadıklarını belirtmiştir (Balcı, 1990). Verilen yanıtlardan görsel sanatlar öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerden yeterince yararlanmadıkları ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir kitap okuma durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %81.3'ü (26 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir kitap okuduğunu, %18.7'si (6 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir kitap okumadığını belirtmekte idi.

Öğretmenlerin son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir bilimsel yayın okuma durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %71.9'u (23 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir bilimsel yayın okuduğunu, %28.1'i (9 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir bilimsel yayın okumadığını belirtmekte idi. Ankara ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2006 tarihli bir çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin %10.2'si sanat eğitimi ile ilgili yayınları sürekli olarak okuduğunu, %88.1'inin kısmen okuduğunu, %1.7'si ise hiç okumadığını belirtmiştir (Göksu, 2006). Ankara ilindeki liselerde 1990 tarihinde yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin plastik sanatlar ve plastik sanat eğitimiyle ilgili yayınları okuma durumu sorulmuş, öğretmenlerin %10.29'u çok, %27.94 ü oldukça, %36.77'si az, %25'i nadiren olarak yanıtlarını belirtmiştir. (Balcı, 1990) Verilen yanıtlardan görsel sanatlar öğretmenlerinin alanı ile ilgili bilimsel yayınları okudukları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katılımı ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %40.6'sı (13 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katıldığını, %53.1'i (17 kişi) son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katılmadığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %6.3'ü (2 kişi) ise son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere kısmen katıldığını belirtmekte idi. Ankara ilindeki ilköğretim okullarında yapılan 2006 tarihli bir çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin %22'si hiç katılmadığını belirtmiştir (Göksu, 2006). Ankara ilindeki liselerde yapılan 1990 tarihli bir çalışmada, sanat ve sanat eğitimiyle ilgili sempozyum, panel, konferans gibi etkinliklere hiç katılmadığını belirtenlerin oranı %17.65 olarak belirtmiştir (Balcı, 1990).

Öğretmenlerin son bir yıl içinde resim sergisine gitme durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %93.8'i (30 kişi) son bir yıl içinde resim sergisine gittiğini, %6.3'ü (2 kişi) son bir yıl içinde resim sergisine gitmediğini belirtmekte idi.

Öğretmenlerin kendini mesleği ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkanlara sahip olma durumlarının tespiti ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %37.5'i (12 kişi) kendini mesleği ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkanlara sahip olduğunu düşündüğünü, %34.4'ü (11 kişi) kendini mesleği ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkanlara sahip olduğunu düşünmediğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.1'i (9 kişi) ise kendini mesleği ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkanlara kısmen sahip olduğunu düşündüğünü belirtmekte idi.

Tablo 11

Türkiye’de Örgün Eğitim Kurumlarında Öğretmenlerin Görsel Sanat Eğitiminin Bugünkü Durumu İle İlgili Değerlendirmeleri

		Sayı	%
Görsel sanat eğitimi amaç ve ilkeleri doğrultusunda uygulanmıyor	Evet	16	50.0
	Hayır	6	18.8
	Kısmen	10	31.3
Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının gerekli olduğunu düşünüyorum	Evet	22	68.8
	Hayır	4	12.5
	Kısmen	6	18.8
Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum	Evet	22	68.8
	Hayır	4	12.5
	Kısmen	6	18.8
Toplam		32	100.0

Tablo 11’de araştırmaya katılan 32 öğretmenin Türkiye’de görsel sanat eğitiminin bugünkü durumu ile ilgili değerlendirmeleri yer almaktadır. Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanat eğitimi amaç ve

ilkeleri doğrultusunda uygulanıp uygulanmadığı bilgisi, Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının gerekli olduğunu düşünüp düşünmediği bilgisi, Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğunu düşünüp düşünmedikleri bilgisi sorulmuştur.

Görsel sanat eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda uygulanma durumu ile ilgili soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0’si (16 kişi) görsel sanat eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda uygulanmadığını, %18.8’i (6 kişi) görsel sanat eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda uygulandığını, araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.3’ü (10 kişi) ise görsel sanat eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda kısmen uygulandığını belirtmekte idi.

Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının gerekli olup olmadığının tespiti için sorulan soruda araştırmaya katılan öğretmenlerin %68.8’i (22 kişi) Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının gerekli olduğunu düşündüğünü, %12.5’i (4 kişi) Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının gerekli olmadığını düşünmediğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8’i (6 kişi) ise Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının kısmen gerekli olduğunu düşündüğünü belirtmekte idi.

Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olup olmadığının tespiti için sorulan soruda araştırmaya katılan öğretmenlerin %68.8’i (22 kişi) Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğunu düşündüğünü, %12.5’i (4 kişi) Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olmadığını düşünmediğini, araştırmaya katılan öğretmenlerin

%18.8'i (6 kişi) ise Türkiye'de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin kısmen gerekli olduğunu düşündüğünü belirtmekte idi.

Tablo 12

Kamu veya Özelde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Okullarda Görsel Sanatlar Dersine Gitme Durumunun Değerlendirilmesi

	Son Bir Ay İçinde Kaç Okulda Görsel Sanatlar Dersine Gidiyor						Toplam	
	Bir Okul		İki Okul		Üç Okul ve Üzeri		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Kamu	20	83.3	3	12.5	1	4.2	24	100.0
Özel	8	100.0	0	0	0	0	8	100.0
Toplam	28	87.5	3	9.4	1	3.1	32	100.0

($p > 0.05$, $X^2 = 1.524$)

Tablo 12' de araştırmaya katılan kamu veya özelde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptığı okullara göre, son bir ay içinde kaç adet okulda görsel sanatlar dersine gittiğine dair durum değerlendirmesi yer almaktadır. Tabloya göre Kamuda görev yapan öğretmenlerin %83.3'ü (20 kişi) bir okulda görsel sanatlar dersine girmektedir. Kamuda görev yaparken iki okulda birden görsel sanatlar dersine giren öğretmenlerin oranı %12.5 (3 kişi) iken üç ve üzeri sayıda okula giden görsel sanatlar öğretmenlerinin oranı %4.2'dir (1 kişi). Özelde sadece bir okulda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin oranı %100.0'dür (8 kişi). Kamu ile özelde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin gittikleri okul sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı ($p > 0.05$).

Tablo 13

Kamu veya Özelde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Ders Saatlerinin Yetersizliği Konusundaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi

	Ders Saatinin Yetersiz Olması						Toplam	
	Sorun		Sorun Değil		Kısmen Sorun		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Kamu	19	79.2	3	12.5	2	8.3	24	100.0
Özel	2	25.0	4	50.0	2	25.0	8	100.0
Toplam	21	65.6	7	21.9	4	12.5	32	100.0

($p= 0.02$, $X^2= 7.873$)

Tablo 13’de araştırmaya katılan kamu veya özelde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders saatlerinin yetersiz olmasının sorun olup olmadığına dair değerlendirmeleri yer almaktadır. Tabloya göre kamuda görev yapan öğretmenlerin %79.2’si (19 kişi) ders saatlerinin yetersiz olmasını sorun olarak belirtirken, %8.3’ü (2 kişi) kısmen sorun olarak belirtmekte, %12.5’i (3 kişi) ders saatinin yetersizliğinin sorun olmadığını belirtmektedir. Özelde görev yapan öğretmenlerin %25.0’i (2 kişi) ders saatlerinin yetersiz olmasını sorun olarak belirtirken, %25.0’i (2 kişi) kısmen sorun olarak belirtmekte, %50.0’si (4 kişi) ders saatinin yetersizliğinin sorun olmadığını belirtmektedir. Kamu çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders saatlerinin yetersizliği konusundaki görüşlerinin, özelde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders saatlerinin yetersizliği konusundaki görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Aradaki farkın kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin okullarında görsel sanatlar atölyesinin bulunmaması, görsel sanatlar ders saatinde başka derslerin sınavlarının yapılması, ders saatleri içinde yeterince ders amaçlarına uygun ders işleyişinin yapılamaması gibi sebeplerle oluştuğu düşünülmektedir.

Tablo 14

Kamu veya Özelde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Ders Sınıf Mevcudu İle İlgili Değerlendirmesi

	Görsel Sanatlar Dersi Sınıf Mevcudu						Toplam	
	20 ve altı		21-34		35 ve üzeri		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Kamu	6	25.0	8	33.3	10	41.7	24	100.0
Özel	7	87.5	1	12.5	0	0	8	100.0
Toplam	13	40.6	9	28.1	10	31.3	32	100.0

(p= 0.007, X²= 10.028)

Tablo 14'de araştırmaya katılan kamu veya özelde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin son bir ay içerisinde okullarında girdiği dersliklerdeki sınıf mevcudunun kaç kişi olduğuna dair değerlendirmeleri yer almaktadır. Tabloya göre kamuda görev yapan öğretmenlerin %25.0'i (6 kişi) görsel sanatlar dersi sınıf mevcudunu 20 kişi ve daha az sayıda olarak belirtirken, %33.3'ü (8 kişi) görsel sanatlar dersi sınıf mevcudunun 21-34 kişi arasında olarak belirtmekte, %41.7'si (10 kişi) görsel sanatlar dersi sınıf mevcudunu 35 kişi ve üzeri sayıda olduğunu belirtmektedir. Özel okulda görev yapan öğretmenlerin %87.5'i (7 kişi) görsel sanatlar dersi sınıf mevcudunu 20 kişi ve daha az sayıda olarak belirtirken, %12.5'i (1 kişi) görsel sanatlar dersi sınıf mevcudunun 21-34 kişi arasında olarak belirtmektedir. Görsel sanatlar dersi sınıf mevcudunu 35 kişi ve üzeri sayıda olan özel okul bulunmamaktadır. Kamu ve özelde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin son bir ay içerisinde okullarında girdiği dersliklerdeki sınıf mevcudunun kaç kişi olduğuna dair değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.(p<0.05) Aradaki farkın kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf mevcudunun özel okullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf mevcuduna göre çok daha fazla sayıda olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 15

Okulda Görsel Sanatlar Atölyesi Olma Durumu ile, Görsel Sanatlar Atölyesinin Olmama Durumunun Sorun Olup Olmadığının Değerlendirilmesi

	Görsel Sanatlar Atölyesinin Olmaması				Toplam	
	Sorun		Sorun Değil		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Okulda Görsel Sanatlar Atölyesi Var	11	47.8	12	52.2	23	100.0
Okulda Görsel Sanatlar Atölyesi Yok	9	100.0	0	0	9	100.0
Toplam	20	62.5	12	37.5	32	100.0

($p= 0.006$, $X^2= 7.513$)

Tablo 15’de okullarında görsel sanatlar atölyesi bulunan ile okullarında görsel sanatlar atölyesi bulunmayan okullarda görev yapan öğretmenlerin, görsel sanatlar atölyesinin bulunup bulunmama durumunun sorun olarak değerlendirmesi yer almaktadır. Tabloya göre görsel sanatlar atölyesi bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %47.8’i (11 kişi) görsel sanatlar atölyesi olmama durumunu sorun olarak belirtirken %52.2’si görsel sanatlar atölyesi olmama durumunu bir sorun olarak nitelendirmemektedir. Okullarında görsel sanatlar atölyesi bulunmayan okullarda görev yapan öğretmenlerin %100.0’ü (9 kişi) görsel sanatlar atölyesi olmama durumunu sorun olarak belirtmiştir. Okullarında görsel sanatlar atölyesi bulunan ile okullarında görsel sanatlar atölyesi bulunmayan okullarda görev yapan öğretmenlerin görsel sanatlar atölyesinin bulunmama durumunu sorun olarak değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Aradaki farkın okullarında görsel sanatlar atölyesi bulunmayan öğretmenlerin, atölyenin olmamasına bağlı sorunlardan dolayı yaşadığı sıkıntılar sebebiyle olduğu düşünülmektedir.

Tablo 16

Okul Tipine Göre, Ailelerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Bilgilerinin Olmaması Durumunun Değerlendirilmesi

	Ailelerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Bilgilerinin Olmaması Durumunun Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Sorun Oluşturmaktadır						Toplam	
	Evet		Hayır		Kısmen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
İlköğretim Okulu	5	27.8	4	22.2	9	50.0	18	100.0
Ortaöğretim Okulu	10	71.4	1	7.1	3	21.4	14	100.0
Toplam	15	46.9	5	15.6	12	37.5	32	100.0

($p=0.048$, $X^2=6.061$)

Tablo 16’da araştırmaya katılan ilköğretim okulu, ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların tipine göre, ders amaçlarının gerçekleşmesi yönünden ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun sorun oluşturup oluşturmadığının değerlendirilmesi yer almaktadır. Tabloya göre ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %27.8’i (5 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmakta olduğunu belirtirken ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %50.0’si (9 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesinde kısmen sorun oluşturmakta olduğunu belirtmiştir. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %22.2’si (4 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmadığını belirtmiştir. Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %71.4’ü (10 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmakta olduğunu belirtirken ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %21.4’ü (3 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesinde kısmen sorun oluşturmakta olduğunu belirtmiştir. Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %7.1’i (1 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmadığını

belirtmiştir. İlköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesi yönünden ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması durumunun sorun oluşturup oluşturmadığının değerlendirmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.($p<0.05$) Aradaki farkın orta öğretimde okuyan öğrencilerin ailelerinin artan sınav kaygısı sebebiyle görsel sanatlar dersine gereken önemi vermemelerinin neden olduğu düşünülmektedir.

Tablo 17

Okul Tipine Göre Öğretmenlerin Üniversitede Aldıkları Eğitimin Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesine Yönelik Değerlendirilmesi

	Öğretmenlerin Üniversitede Aldıkları Eğitimin Görsel Sanatlar Ders Amaçlarının Gerçekleşmesi İçin Yeterli midir?						Toplam	
	Evet		Hayır		Kısmen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
İlköğretim Okulu	8	44.4	9	50.0	1	5.6	18	100.0
Ortaöğretim Okulu	10	71.4	0	0	4	28.6	14	100.0
Toplam	18	56.3	9	28.1	5	15.6	32	100.0

($p= 0.005$, $X^2= 10.689$)

Tablo 17’de araştırmaya katılan ilköğretim okulu, ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların tipine göre, üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olup olmadığının değerlendirilmesi yer almaktadır. Tabloya göre ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %44.4’ü (8 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olduğunu belirtirken ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %5.6’sı (1 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. İlköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %50.0’si (9 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olmadığını belirtmiştir. Ortaöğretim

okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %71.4'ü (10 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olduğunu belirtirken Ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %28.6'sı (4 kişi) üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin hiçbirisi üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yetersiz olarak nitelendirmemiştir. Araştırmaya katılan ilköğretim okulu ve ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların okul tipine göre, üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olup olmadığının değerlendirilmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p < 0.05$) Aradaki farkın ortaöğretim okulunda görev yapan öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimin ilköğretim okulu müfredatına göre ortaöğretim müfredatıyla daha uyumlu olması sebebiyle olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 18

Okul Tipine Göre Öğretmenlerin Son Bir Yıl İçinde Alanı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumunun Değerlendirilmesi

	Son Bir Yıl İçinde Alanı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Aldı mı?				Toplam	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
İlköğretim Okulu	2	11.1	16	88.9	18	100.0
Ortaöğretim Okulu	6	42.9	8	57.1	14	100.0
Toplam	8	25.0	24	75.0	32	100.0

($p = 0.04$, $X^2 = 4.233$)

Tablo 18'de araştırmaya katılan ilköğretim okulu, ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların tipine göre, son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumunun değerlendirilmesi yer almaktadır. Tabloya göre ilköğretim okullarında görev yapan

görsel sanatlar öğretmenlerinin %11.1'ü (2 kişi) son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim aldığını belirtirken ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %88.9'u (16 kişi) son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim almadığını belirtmiştir. Ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %42.9'u (6 kişi) son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim aldığını belirtirken ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin %57.1'i (8 kişi) son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim almadığını belirtmiştir. İlköğretim okulu, ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların tipine göre, son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumunun değerlendirilmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.($p < 0.05$) Aradaki farkın ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun son bir yıl içerisinde görsel sanatlar öğretmeninin alanı ile ilgili hizmet içi eğitim almaması nedeniyle olduğu görülmektedir. Ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerine göre daha fazla sayıda hizmet içi eğitim toplantılarına katıldıkları görülmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Ankara ili gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunların tespiti araştırılmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edildi.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %75.0'i (24 kişi) kamu okullarında çalışmaktaydı. Özel okulda çalışan öğretmenlerin oranı %25.0'dir (8 kişi). Araştırmaya katılan öğretmenlerin %56.3'ü (18 kişi) ilköğretim okulunda görev yapmaktayken, %43.8'i (14 kişi) ortaöğretim okulunda görev yapmaktaydı.

1.Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18.8'i (6 kişi) görsel sanat eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda uygulandığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %68.8'i (22 kişi) Türkiye'de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir yenilik yapılmasının gerekli olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Görsel sanatlar dersinin amaçlarının öğrencinin gelişim seviyesine uygun olmadığı görülmüştür. Programdaki konular ve kazanımların karışık olduğu, konuların birbirlerini destekler nitelikte aşamalılık göstermediği tespit edilmiştir. Ders saatinin az olduğu düşünülürse içeriğin ve hedeflenen davranışların çok olduğu tespit edilmiştir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin geneli Türkiye'de görsel sanatlar eğitim programının değiştirilmesi kapsamında bir reform yenilik yapılmasının gerekli olduğunu düşünmekte oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50.0'si (16 kişi) çok sayıda resim yarışmasının olmasının öğretim programının gecikmesine neden olduğunu belirtmiştir.

2.Araştırmaya katılan öğretmenlerin %65.6'sı (21 kişi) ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumlarının öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmakta olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %71.9'u (23 kişi) ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunmasının görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçlarına

göre, ailelerin, yakın çevrenin görsel sanatlar dersine karşı olumsuz yaklaşımları oldukları saptandı. Ailelerin ve yakın çevrenin dersin amaç ve önemi hakkında bilgi sahibi olmadıkları ve sınav kaygısı nedeniyle matematik, türkçe gibi derslere önem verdikleri görüldü. Özellikle veli toplantılarında diğer ders öğretmenlerine karşı olumlu tutumları ile görsel sanat öğretmenlerine karşı olumsuz ve ilgisiz tavırları öğretmenlerin motivasyonunu kırmakta olduğu saptandı. Aile ve yakın çevrenin bu olumsuz yaklaşımları öğrencilere de yansımakta ve öğrencilerde görsel sanatlar dersine karşı olumsuz ve ilgisiz yaklaşmaktadır kanaatine varıldı.

Okul yönetimlerinin de görsel sanatlar dersine karşı olumlu olduklarını söylemelerine karşın uygulamada olumsuz oldukları görüldü. Devlet okullarında atölyelerin olmaması, öğretmenler sergi açabilecekleri bir alanın olmaması, derse yönelik panoların olmaması okul yönetiminin olumsuz bir tutumudur kanaati oluştu. Okul yönetimi görsel sanatlar dersini sadece resim yarışmalarında derece bekleyerek hatırlamaktadır öngörüsü kanıtlandı.

Görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerinde genelde alan dışından, gerekli bilgi birikimi ve deneyimine sahip olmadıkları tespit edildi.

Görsel sanatlar dersine yapılacak sınıf dışı etkinlikler (müze gezisi, dış mekânda işleniş) sınırlı olarak yapılabildiği saptandı. Müze gezileri için çok sayıda izin almak gerektiği ve genelde de izin verilmediği için yapılamamakta olduğu tespit edildi. Sınıf dışı etkinlikler ise genelde okul bahçesi ile sınırlı olduğu anlaşıldı.

3.Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun okullarda yeterli demirbaş malzemenin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine olumsuz etkisi olduğunu belirttiği saptandı. Okul binalarının yeterli olmadığı saptandı. Okullarda sergi salonlarının çoğunlukla bulunmadığı ve sıklıkla kütüphane olmadığı olanlarda ise kaynak kitap bulunmadığı tespit edildi. Video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin okullarda sınırlı sayıda bulunduğu ve diğer derslerde daha çok kullanıma izin verildiği gözlemlendi.

4.Araştırmaya katılan öğretmenlerin birçoğunun okullarda öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi durumunun derse olan ilgiyi azaltmakta olduğunu belirttiği bulundu. Öğrencilerin genelde görsel sanatlar ders malzemelerini pahalı buldukları belirlendi. Öğrenci derse yönelik malzemeleri almakta zorlanmaktadır kanaati oluştu.

5.Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlasının üniversitede aldıkları eğitimin görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli olduğunu belirttiği saptandı. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğunu düşündüğünü belirtti. Görsel sanatlar öğretmenleri sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğunu, üniversitede aldıkları eğitimin ders amaçlarını gerçekleştirmede yeterli olmadığını düşündükleri tespit edildi.

6.Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu okulda resim iş atölyesi bulunduğunu belirtti. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu belirtti. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası görsel sanatlar atölyesinin olmaması durumunun görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun olduğunu belirtti. Örneklem dahilindeki okulların fiziksel ortam olarak yeterli olmadığı saptandı. Okullarda yapılan araştırmalarda özel okulların hepsinde bir veya birden fazla resim atölyesi varken, devlet okullarında az sayıda bulunduğu tespit edildi. Genel olarak özel okullardaki resim atölyelerinin fiziksel imkânların yeterli olduğu görülürken, devlet okullarında bulunan resim atölyelerinin, sınıf olarak kullanılamayacak bodrum katı gibi güneş görmeyen, hava almayan, izbe yerlerde bulunduğu saptandı.

Atölye ortamında yapılması gereken üç boyutlu çalışmaların, dersliklerde uygulanmaya çalışılmakta olduğu tesbit edildi. Dersliklerdeki sıralarda sıkışık bir şekilde oturmaya çalışan öğrencilerin, uygulamaya yönelik üç boyutlu çalışmalarını yapabilmelerinin oldukça zor olduğu saptandı. Bu nedenle üç boyutlu çalışmalar öğretmenler tarafından anlatım şekliyle işlenmekte veya dersliklerde zor şartlar altında uygulamalı olarak işlenmeye çalışılmakta olduğu tesbit edildi. Atölye olmaması nedeniyle öğrencilerin ders araç ve gereçlerini bırakabilecekleri bir yer bulunamamakta

olduğu tesbit edildi. Her hafta ders araç ve gereçlerini öğrencilerin, yanlarında taşıyarak getirip götürmek zorunda kaldıkları tesbit edildi. Ders saati içerisinde kurumadan ve tamamlanmadan getirip götürülen öğrenci çalışmaları ve malzemelerinin yeteri kadar korunamadığı tesbit edildi. Getirilip götürülürken kırılan veya zedelene öğrenci çalışmaları, malzemeleri görsel sanatlar dersine olan motivasyonu azaltmakta olduğu belirlendi.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlasının, sınıf mevcudunun kalabalık olması durumunda, görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından sorun oluşturduğunu belirttikleri tesbit edildi. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını, sınıf mevcudunun kalabalık olmasının ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu belirttikleri tesbit edildi. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlasının, sınıf mevcudunun kalabalık olması durumunun araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemekte olduğu tesbit edildi. Okullarımızda sınıf mevcutlarının fazla olduğu gözlenmektedir. Dersliklerde çok sayıda öğrencinin bir arada oturduğu ve sıraların çoğu zaman arka arkaya düzenlenmiş olduğu tespit edildi. Okullarda sınıf mevcutlarının kalabalık olması sebebiyle genelde resim atölyeleri dersliklere, kütüphaneye, fen bilgisi laboratuvarı gibi amacı dışında farklı kullanım alanlarına çevrilmekte olduğu tesbit edildi. Atölye olmaması nedeniyle görsel sanatlar dersinde olması gereken demirbaş malzemeler dersliklerde bulunamamakta olduğu tesbit edildi. Oysaki fen bilgisi dersi laboratuvarında, beden eğitimi dersi spor salonunda işleniyorsa görsel sanatlar dersi de görsel öğelerle zenginleştirilmiş, geniş, aydınlık, görsel araç ve gereçlerle donatılmış, rahat çalışabilme imkânı sunan resim atölyelerin de işlenmelidir. Atölye ortamı öğrenciye özgür bir ortam sunmaktadır. Özgür bir ortamda öğrenci daha yaratıcı, arkadaşlarıyla paylaşım içinde, iletişim içinde sosyalleşerek, yaparak yaşayarak öğrenmelidir.

7.Görsel sanatlar dersinin haftada 1 ders saati olduğu düşünülürse zaman çok önemli olmaktadır. Ders saatinin bu kadar az olduğu gibi birde atölye olmaması nedeniyle öğrencilerin malzemeleri, dersliklerde çantalarından çıkartıp ve toplamaları da ayrı bir zaman kaybına neden olduğu tesbit edildi.

Görsel sanatlar dersi haftada 1 ders saati (40 dk)' dır. Öğretmenin derse gelmesi, sınıf defterini yazıp imzalaması, yoklama alması, öğrencilerin malzemeleri

çantalarından çıkartıp sıralarına yerleştirmeleri, öğretmenin konu hakkında anlatım yoluyla bilgi vermesi, öğrencilerin çalışmalarını uygulamaya başlamaları, öğretmenin öğrencilerin uygulamalarına yardımcı olması, bir sonraki haftanın konusu ve malzemelerinin öğretmen tarafından anlatılması, çalışmaların(kurumayan veya tam bitirilmediği için zedelenmesi kolay olan) sıralardan toplanıp çantaya yerleştirilmesi 1 ders saatinde gerçekleştirilmekte olduğu tesbit edildi. Ayrıca görsel sanatlar ders saatine yansıtılan resim yarışmaları, okul sınavları, önemli gün ve haftalarla ilgili yapılan çalışmalarda programın gecikmesine ve dersin amaçları dışına çıkmasına sebep olduğu tesbit edildi.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan azı, haftada 15 saat ve daha az saatlerde görsel sanatlar dersi işlediğini, öğretmenlerin yarıdan fazlasının haftada 16-20 saat arası görsel sanatlar dersi olduğunu, öğretmenlerin yarıdan azı ise haftada 31 saat ve üzeri sürelerde görsel sanatlar dersini işlediğini belirttiği saptandı. Görsel sanatlar öğretmenlerinin haftalık ders yüklerinin az olduğu tesbit edilmiştir. Görsel sanatlar dersinin haftada 1 ders saat olduğu ve öğretmenlerin ders saatini doldurabilmek için birden fazla okulda çalışmak zorunda kaldıkları tesbit edildi.

8.Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlasının son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir kitap okuduğunu belirttiği saptandı. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlası son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili bir bilimsel yayın okuduğunu belirttiği saptandı. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan azı, son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katıldığını belirttiği saptandı. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını, son bir yıl içinde resim sergisine gittiğini belirttiği saptandı. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlasının, son bir yıl içerisinde alanı ile ilgili hizmet içi eğitim almadığını belirttiği saptandı. Öğretmenler üniversitelerde aldıkları eğitimi, görsel sanatlar ders amaçlarını gerçekleştirilmede yetersiz olarak gördükleri tespit edildi. Öğretmenlerin çoğunluğunun alanı ile ilgili son bir yıl içerisinde hizmet içi eğitim almadıkları, yeterli sayıda kitap okumadıkları, bilimsel yayın okumadıkları tespit edildi. Son bir yıl içerisinde kongre, sempozyum, panel, resim sergisi gibi etkinlikleri öğretmenlerin büyük çoğunluğunun katılmadıkları tespit edildi. Görsel sanatlar öğretmenlerin genelinin mesleği ile ilgili yayınları takip edebilecek, kendilerini geliştirebilecek maddi imkânlarla sahip olduklarını düşünmedikleri tespit edildi.

5.2.Öneriler:

Ankara ili gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunların çözümü için geliştirilen öneriler:

1. Müfredat programının öğrencinin yaratıcılığını geliştirecek şekilde yeniden düzenlenmesi sağlanmalıdır.

2. Program öğrencilerin kendilerine özgü gelişim basamakları olduğu düşünülerek hazırlanmalıdır.

3. Öğrenciyi ezbercilikten uzak tutan, yakın çevreden konular seçilerek, tekrardan, sıkıcılıktan uzak, öğrencinin istediği malzemeyi kullanabileceği özgürlükte olduğu, çağımızı yakalayan, en önemlisi sanat eğitiminin önem ve gerekliliğini hedefleyen bir program geliştirilmelidir.

4. Öğrenci program ile kendini geliştirebilmeli, paylaşan, araştıran, üreten, iletişim kurabilen, özgür düşünebilen, sosyal, yaratıcı bireyler olarak geliştirilmesi sağlanmalıdır.

5. Müfredat programları görsel sanatlar eğitimi konusunda alanında uzman komisyonlar kurularak yeniden düzenlenmelidir. Oluşturulan bu program 3-4 sene aralıklarla gözden geçirilerek eksiklikleri tespit edilerek geliştirilmelidir.

6. Müfredat programında öğrencilerde yaratıcılığı geliştiren yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayan kesme-katlama, seramik, heykel, müzik, dans, oyun, fotoğraf, film, şiir, öykü, drama gibi etkinliklerinde artırılması sağlanmalıdır.

7. Öğrencilere okulu ve çevresini koruyan ve güzelleştiren estetik bilince sahip kişiler olarak yetiştirilmesini sağlayacak bilinç ve eğitimin kazandırılması sağlanmalıdır.

8. Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği üzerine okullarda ve her okulun çevresinde eğitim ve seminerler verilerek toplumun bilinçlenmesi sağlanmalıdır.

9. Okul idarecileri, diğer ders öğretmenleri ve velilerin görsel sanatlar ders ve amaçları konusunda hizmet içi eğitim ve seminerlerle bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

10. Öğretmenlere rehberlik etmek ve denetlemek için gelen müfettişlerin görsel sanatlar derslerinin önemi ve gerekliliği konusunda hizmet içi eğitim almış, görsel sanatlar eğitimi almış kişiler olması sağlanmalıdır.

11. Görsel sanatlar dersi, resim yarışmaları, diğer derslerin sınavlarının yapıldığı, önemli gün ve haftalarla ilgili panoları düzenleyen bir dersten ibaretmiş gibi düşünülmeden gereken önem verilmesi sağlanmalıdır.

12. Okulların kütüphanelerinde görsel sanatlar dersi ile ilgili dergiler, kaynak kitaplar bulundurulmalı, atölyelerde ise gerekli olan slaytlar, projeksiyon, bilgisayar, gibi donanımlar sağlanmalıdır.

13. Maddi durumu iyi olmayan öğrenciler saptanarak, eksik olan görsel sanatlar dersi malzemelerini okul idaresiyle beraber temini yoluna gidilmelidir.

14. Eğitim fakültelerinde verilen formasyon ve öğretmenlerin son sene aldıkları okullardaki stajların içerikleri geliştirilmeli ve süreleri uzatılmalıdır.

15. Fakültelerde sanat kuramları ve eleştirisi, sanat ve kültür tarihi, sanat sosyolojisi, estetik gibi derslerin hepsinin verilmesi sağlanmalıdır.

16. Okullarda fen bilgisi, teknoloji tasarım, beden eğitimi gibi bir çok ders için gerekli bir ortam oluşturulduğu düşünülürse görsel sanatlar dersi içinde atölye ortamı sağlanmalıdır.

17. Okullarda atölye olarak seçilen mekânlar sağlık açısından uygun, hava ve ışık alabilen, öğrencilerin rahat çalışabileceği kadar geniş, görsel sanatlar ders araç ve gereçlerini bulundurabileceği bir alan olması sağlanmalıdır.

18. Atölyelerde öğrencilerin kullanabilecekleri her türlü demirbaş ve öğrenci malzemeleri okul idaresi tarafından karşılanmalı ve hazır bulundurulmalıdır.

19. Okullarda çeşitli bölümlerinde öğrencilerin çalışmalarını asabilecekları panolar düzenlenmelidir.

20. Okullarda sınıf mevcutlarının kalabalık ve dersin uygulamaya yönelik olduğu düşünülürse teknoloji tasarım gibi dönüşümlü olarak başka bir dersle (örneğin müzik) ikiye bölünerek uygulamaların rahat bir ortamda gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

21. Görsel sanatlar dersinde hedefler çok ama ders saati oldukça azdır. Görsel sanatlar ders saatinin artırılarak beklenen hedeflere daha kolay ulaşılması sağlanmalıdır.

22. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri takip etmeleri sağlanarak kendilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

23. Öğretmenlerin sanat ve sanat eğitimi ile ilgili yayınları takip edebilmeleri ve çalışmalar üretip kendini geliştirebilmeleri için maddi olanakları düzeltilmesi sağlanmalıdır.

24. Devlet politikalarının yeniden gözden geçirilmesi için üniversite ve bakanlık iş birliği de sağlanarak komisyonlar kurulmalı ve çözüme yönelik kanun ve yönetmelik bazında değişiklikler yapılmalıdır.

25. Sanat alanındaki sivil toplum kuruluşlarının da katılımıyla toplumsal sanat bilinci ve farkındalığına yönelik kamu spotları, reklâm, panel ve TV programları ile konunun güncelliğinin ve toplumsal katılımın sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akar, İ. (2002). *Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Etmenler*. Z. Kaya (Ed.), Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık. Öncü Basımevi.
- Akyüz, Y. (1993). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Akyüz, Y. (1996). *Eğitimimize Bakışlar*. Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları
- Akyüz, Y. (1998). *Öğretmen Okulu Dışından İlk Kez Öğretmen Atanmasına İlişkin Orijinal Belgeler (1860-1861) ve Tarihi Gelişim*. Milli Eğitim Dergisi, (137). Ankara: MEB Yayınları. 4-14.
- Alakuş A. O. (2003). *Dünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü*, Milli Eğitim Dergisi. 160, 233.
- Artut, K. (2002). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atalayer, F. (1994). *Temel Sanat Öğeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aydın, A. (2000). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti, 68
- Aykut, A (2006), *Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler*, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (21).
- Aytaç, K (1981). *Çağdaş Eğitim Akımları*. Ankara: A.Ü.D.T.C.F. Yayınları.
- Aytaç, T. (2000). *Okul Merkezli Yönetim*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Balamir, B. (1996). *Uygarlığın Anlamı Sanat Eğitiminde Saklıdır*, Milli Eğitim 131: 16-18
- Balamir, B. (1999). *Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük*. Ankara: Barışcan Ofset.
- Balcı, Y. B. (1990). *Liselerde Resim Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştığı Problemler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Balcı, Y. B. ve Özsoy, V. (1996). *Resim-İş Eğitimi Bölümlerinde Yeniden Yapılanma ve İsim Değişikliği*. Milli Eğitim, (130), 48-54.

Basar, E. (1998) *3-7 Yaş Çocuklarında Resim Yoluyla Yaratıcılığın Geliştirilmesi Güzel Sanatlar Eğitimi, Eğitim Programları ve Öğretim II*. Ankara: MEB Basımevi, 30

Başar, H. (1995). *Eğitim Denetçisi Rollerini Yetenekleri Seçilmesi Yetiştirilmesi*. Ankara. Personel Eğitim Merkezi, (19).

Başaran, İ. E. (1994). *Eğitime Giriş*. Ankara: Bilim Matbaası, 115.

Berk, N. ve Gezer, H. (1973.) *50 Yılın Türk Resmi ve Heykeli*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Biçer, H. (1993) *Sanat Eğitiminin Geleceği*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi (24-28 Eylül 1990). Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 255-261.

Bilhan, S. (1990). *Devlet Politikası Olarak Eğitim, Eğitim Programları ve Öğretim 2*. Ankara: MEB Basımevi.

Binbaşıoğlu C. (1998) .C. Eğitime Giriş. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi,

Boydaş, N ve Balcı, Y. B. (1997). *Eğitim Sanat İlişkisi Eğitimi. Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Boydaş, N. (2005). *Sanat Eleştirisine Giriş*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.

Bozkuş, İ. (1993). *Çağdaş Sanat Eğitiminde 2000'e Doğru*, Eğitim Bilimleri Dergisi, Buca Eğitim Fakültesi Yayın Organı, 41.

Burçak, N. (2003). *Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Dersinde Fiziki Ortam Yetersizliğinin Yarattığı Sorunlar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Buyurgan, S. (2001). Okul Deneyimi 1 Dersi İle İlgili İzlenimler. *Çağdaş Eğitim*, 274, 32-38.

Bülbül, H. (2003). *Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersine Yaklaşımlarının İncelenmesine Dayalı Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara

Davaslıgil, Ü. (1994). *Yüksek Gizli Güce Sahip Lise Öğrencilerinin Yaratıcılıkları Üzerine Deneysel Bir Araştırma*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı:6, 53-68.

Demirel, Ö. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. (11. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık

Doğan, M. H. (1975). *100 Soruda Estetik*. İstanbul: Gerçek Yayınevi, 142-146

Edman, I. (1998). *Sanat ve İnsan*, (Çev: Turhan Oğuzkan) İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (Eserin orijinali 1966 'da yayımlandı)

Erbay, M. (1992). *The Investigation of Turkish Art Polic in the Pebiclicon Period (1920-1938) - Atatürk's Virews ana Sources*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, 24-25.

Erbay, M. (1997). *Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi*. I. Basım. İstanbul: Boğaziçi Üniverisitesi Yayınları, 624.

Erbil, D. (1990). *Çağdaş Sanat ve Eğitim, Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim*. İstanbul: Cem Yayınevi, 149-156, 255.

Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Erden, M. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Ergit, Ş. (2000). *Milli Eğitim İle İlgili Mevzuat-2*. İstanbul: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi.

Erinç, S. M. (2004). *Sanat Psikolojisine Giriş*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Ersoy, A. (1983). *Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 273-276

- Ersoy, A. (1993). *Sanat Eğitiminin Genel Eğitime Katkısı*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri 1. Uluslar Arası Kongre (24-28 Eylül 1990). Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 274
- Ertemin, B. (1997). *İlköğretim Okulları Resim-iş Öğretim Programının Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksen A.Ş.
- Etike, S. (1995). *Sanat Eğitimi Yazıları*. Ankara: İlke Yayınları.
- Fischer, E. (1995). *Sanatın Gerekliliği*. (Çev: Cevat Çapan) İstanbul: Payel Yayınevi. (Eserin orijinali 1978 'de yayınlandı)
- Geiger, M. (1993). *Estetik Anlayış*. (Çev: Tomris Mengüşoğlu) İstanbul: Remzi Kitabevi (Eserin orijinali 1985 'de yayınlandı)
- Genç, H. (2002). *İlköğretim Okullarında Görevli Resim-İş Öğretmenlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Gençaydın, Z. (1993) *Sanat Eğitimi*. Eripek S. (Editör). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı.
- Gökay, M. (2003). *İlköğretim ve Üniversite Aşamasındaki Sanat Eğitiminin ABD - Arizona'daki Yeri*, Milli Eğitim Dergisi, 159.
- Gökaydın, N. (1990). *Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı*. Ankara: Sedir Yayınları.
- Gökaydın, N. (2002). *Çağdaş Eğitime Bakış*. Milli Eğitim Dergisi, 153-154.
- Göksu, E. (2006). *İlköğretim Okulu Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersini Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Gürol, M. (1997). *Okul Sanayi İşbirliği*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Hakkı, İ. (1931). *Resim ve Terbiye*. İstanbul: Kanaat Kütüphanesi, 41.

Hakkı, İ. (1932). *Resim-Elişleri ve Sanat Terbiyesi*, İstanbul: Muallim A. Halit Kitapevi, 8.

İlhan, A. Ç. (2004). *İlköğretim Resim-İş Dersinin İlköğretim Müfettişleri Tarafından Değerlendirilmesi*, Milli Eğitim Dergisi. 161: 1-7.

Kalkandere, H. (1979). *Hizmet İçi Eğitim El Kitabı*. Ankara.

Karakurt, E. (1991). *Sanat Eğitiminin Bireylere Kazandıracığı Davranışlar*, Çağdaş Eğitim Dergisi. Ankara: MEB. Yayınları (166), 30- 31

Karayağmurlar, B. (1991). *Yaratıcı Bireyin Yetiştirilmesi Açısından Genel Eğitim İçinde Sanat Eğitiminin Yeri*. Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildiriler Kitabı, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 280, 386-387.

Kılıçkan, H. (1998). *Resim Bilgisi*. İstanbul: Fil Yayınevi, 129

Kırıçoğlu, O. (1992). Sanatsal zeka ve sanat eğitimi. *Sanat Yazıları IV*. Ankara: H.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 12.

Kırıçoğlu, O. T. (1991). *Sanatta Eğitim-Görmek, Anlamak, Yaratmak*. Ankara: Demircioğlu Matbaası.

Kırıçoğlu, O. T. (1995). *Ülkemizde Resim-İş Öğretmeni Yetiştirme Sorunları. Eğitsel Etkin Olarak Güzel Sanatlar, Sanat Eğitiminin Geleceği*. İnci San (Redaktör), Ankara: Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayınları. Mert Matbaası.

Kırıçoğlu, O. T. (1997). *İlköğretim Sanat Öğretimi*. Ankara: YÖK Yayınları.

Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları

Kırıçoğlu, O. T. ve Stokrocki, M. (1997). *İlköğretimde Sanat Öğretimi*. YÖK / Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Ankara: YÖK Yayını.

Korkmaz, İ. (2005). *Yeni İlköğretim Birinci Sınıf Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi*. VIII. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu. Ankara: Sim Matbaası, 419-431.

Kuspit, D. (2006). *Sanatın Sonu*. (Çev: Yasemin Tezgiden). İstanbul: Metis Yayıncılık (Eserin orijinali 2004 'de yayınlandı)

Küçükahmet, L. (1986). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Külahçı, G. Ş. (1984). *Öğretmen Yetiştirmede Yeterliliğe Dayalı Eğitim Yaklaşımı*. Eğitim ve Bilim Dergisi. Ankara: Şafak Matbaası, 82.

Mamur, N. (2004). *Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçümleme ve Değerlendirme Yaklaşımları: Bolu İli Örneği*. İlköğretim Online, 3 (2), 1-18.

Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.

Milli Eğitim Bakanlığı (1982) *Yüksek Danışma Kurulu Raporu*. Güzel Sanatlar Eğitimi Çalışma Kurulu Raporu, Ankara.

Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). *TBMM*, Kanun Numarası: 1739, Kabul Tarihi: 16/06/1973, Ankara.

Onaran, O. (1967). *Merkezi İdarede Hizmet İçi Eğitimi*. Kamu Personeli Eğitimi Konferansı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, (213), 248-249.

Özen, R. (1986). *Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimde Eğitici Personel Yetiştirilmesi ve Sorunları*-Ulusal İstihdam ve Mesleki Teknik Eğitimi Sempozyumu, 14.

Özsoy, V. (1996). *Türkiye'de Resim-İş Eğitimi (Sanat Eğitimi Tarihine Kısa Bir Bakış)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 109-116.

Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 47

Pekmezci, H. (2001). *Desen*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Renda G., Turan E. (1980). *Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi*. İstanbul.
- Rıza, E. T. (2006). Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcı Sanat Programları, *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*. 1: 21-29.
- Samurçay, N. (1981). *Yaratıcılığı Geliştirme Yöntemleri*. Eğitim ve Bilim Dergisi. 5, (30), 14-26.
- San, İ (1983). *Sanat Eğitim*. Ankara Üniversitesi Eğitim Dergisi.15 (1), 15-19.
- San, İ. (1983) *Sanat Eğitim Kuramları*. (1.Baskı) Ankara: Tan Yayınları, 137
- San, İ. (1990). *Resim-iş Öğretiminde Yaratıcılık, Resim-iş Öğretimi ve Sorunları*. Ankara: Özen Matbaacılık.
- San, İ. (1998). *Sanatla Eğitim Üzerine Yeni Düşünceler*, Milli Eğitim Dergisi, 139
- San, İ. (2004). *Sanat ve Eğitim*. (3.Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi, 10
- Saylan,, N. (1998J). *Anasınıfı Program Tasarısı ve Uygulamasının Değerlendirmesi*. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi II, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Selçuk, Z. (1991). *Eğitim Psikolojisi* . Ankara: Server Basın ve Yayın.
- SENA, C. (1972). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sezer, H. (2001). *İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı, İlköğretimde Resim-İş Eğitimi*. Ankara: T.C. MEB Projeler Koordinasyon Başkanlığı, 28
- Sherman, A. (2006) *Toward a Creative Culture Lifelong Learning Through The Arts*, Aging The Art. Spring, 42-46.
- Sönmez, V. (1993). *Yaratıcı Okul, Öğretmen Öğrenci, Yaratıcılık ve Eğitim*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

- Sözen, M., Tanyeli U. (1996), *Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitapevi, 192.
- Spratt, F. (1989). *Art production in discipline-based art education. Discipline-Based Art Education*. R. A. Smith (Editör.), Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
- Stewart, G. M. (1995). *Aesthetics and the art curriculum*. Aesthetics for Young People. R. Moore (Ed.), NAEA-USA, 77-88.
- Stinespring, J. (1992). *DBAE and Art Criticism*. Academic Search Premier. EBSCO
- Tansuğ, S. (1979) *Sanatın Dili*. İstanbul: Koza Yayıncılık, 45.
- Tansuğ, S. (1988). *Sanatın Görsel Dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Taymaz, H. (1981). *Hizmet İçi Eğitim*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, (94).
- Tebliğler Dergisi, (1998) *Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, 386.
- Telli, H. (1980) *Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Sanat Eğitiminin Önemi*, Eğitim ve Bilim Dergisi. 5 (27), 29-32.
- Telli, H. (1982). *Sanat ve İş Eğitiminin Eğitimdeki*. Milli Eğitim Dergisi, (59).İstanbul: Milli Eğitim Basım Evi, 65-66.
- Telli, H. (1996). *Eğitimin Genel Hedeflerinin Davranış Biçimine Dönüşmesinde Sanat Eğitiminin Katkısı Vardır*. Milli Eğitim. (131), 41-43.
- Tuna, S. (2004). Sanat Eğitiminin Gerekliği ve Güncelliği, *Çağdaş Eğitim*. 306: 29-40.
- Türkdoğan, G. (1981). *Sanat Eğitimi Yöntemleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Türkoğlu, A. (1992). *Eğitim Yüksek Okullarında Programa İlişkin Sorunlar*. Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü – Bugünü - Geleceği Sempozyumu kitapçığı. (Tarih 1987). Ankara.

Uçan, A. (1994). *Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Yetmiş Yılında Sanat Eğitimi Sanat. 6*, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Uçan, A. (1995). Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakültelerinin Yeniden Yapılanması ve Eğitim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi, *Anadolu Sanat*, 4.

Uysal, S. (1996). *Sanat Eğitimi Üzerine*, Milli Eğitim, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, Sayı: 131, 46-47.

Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Varış, F. (1988). *Öğretmen Yetiştirme Üzerine*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme: Teoriler - Teknikler*. (6. Baskı). Ankara: Alkım Yayınevi.

Yetkin, K (1942) *Estetik Dersleri, Estetik Tarihi*, DTCF Felsefe Enstitüsü Neşriyatı No:1, Cilt:1, Ankara:İdeal Matbaası, 5.

Yıldırım, İ. (2001). *Kaliteli Öğretmen Yetiştirme ve Hizmet İçi Eğitimin Yeri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminde Kalite Paneli. Ankara: M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları.

YÖK, (1998). *Yüksek Öğretim Kurulu Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*, Ankara.

EKLER

ANKARA İLİ, GÖLBAŞI İLÇESİNDE GÖREV YAPAN GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN, DERS AMAÇLARININ GERÇEKLEŞMESİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN TESPİTİ

Esra EROĞLU

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Görsel Sanatlar Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Form No:.....

Tarih: ..... / ..... / 2012

ANKET SORULARI

Okul Adı : ..... (Her forma kod verilecek)

0 -Çalıştığınız Okul : (1) Kamu (2) Özel

1- Okul Tipi : (1) İlköğretim Okulu (2) Ortaöğretim

2- Cinsiyet : (1) Erkek (2) Kadın

3- Kaç yaşındasınız? : (1) 25 ve altı (2) 26-31 (3) 32-36 (4) 37-41 (5) 42 ve üzeri

4- Kaç yıllık öğretmensiniz? (1) 0-5 (2) 6-10 (3) 11-15 (4) 16-20 (5) 21 yıl ve üzeri

5- Medeni durumunuz? : (1) Bekar (2) Evli

6- Doğum Yeriniz? : (1) İl (2) İlçe (3) Köy

7- Çocuk sayınız nedir : (1) Yok (2) 1-2 (3) 3 ve üzeri

8- Eğitim durumunuz nedir? (1) Ön lisans (2) Lisans (3) Yüksek Lisans ve üzeri

9- Okulda haftada kaç saat görsel sanatlar dersi işliyorsunuz?

(1) 15 ve altı (2) 16-30 (3) 31 ve üzeri

10- Son bir ay içerisinde kaç okulda görsel sanatlar dersine gidiyorsunuz?

(1) Bir okul (2) İki okul (3) Üç okul ve üzeri

Görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okul ortamı açısından karşılaştığınız sorunları belirtiniz?

		Sorun	Sorun Değil	Kismen Sorun
11	Görsel sanatlar atölyesinin olmaması	1	2	3
12	Sınıf mevcudunun fazla olması	1	2	3
13	Ders saatinin yetersiz olması	1	2	3
14	Öğrencilerin çalışmalarının sergileneceği sergi salonunun okulda bulunmaması	1	2	3
15	Okul kütüphanesinde Görsel sanatlar ile ilgili kaynak kitapların bulunmaması	1	2	3
16	Video, slayt, bilgisayar, projeksiyon cihazı gibi görsel araç ve gereçlerin olmaması	1	2	3
17	Görsel sanatlar alanında yapılacak sınıf dışı etkinliklerin (müze gezisi, dersin dış mekânda islenişi vb) yapılmaması	1	2	3

18-Son bir ay içerisinde girdiğiniz dersliklerde görsel sanatlar dersinin sınıf mevcudu en çok kaç kişidir?

(1) 20 ve altı (2) 21-34 (3) 35 ve üzeri

19- Sınıf mevcudunun fazla olması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi var mıdır?

(1) Evet (2) Hayır

20- Okullarda görsel sanatlar atölyesinin olmaması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde olumsuz etkisi var mıdır?

(1) Evet (2) Hayır

Okullarda görsel sanatlar atölyesinin ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerinde etkisi ile ilgili değerlendirmenizi belirtiniz?

		Evet	Hayır	Kismen
21	Atölyede uygulamalı olarak verilmesi gereken eğitimin dersliklerde anlatım yöntemiyle verilmesi belirlenen hedeflere ulaşılmasını güçleştirmektedir.	1	2	3

22	Görsel sanatlar atölyesinin olmaması konular arasındaki bağı koparmaktadır.	1	2	3
23	Yeterli demirbaş malzemenin olmaması ders amaçlarının gerçekleşmesi üzerine olumsuz etkisi vardır	1	2	3
24	Görsel sanatlar atölyesinin olmaması yaratıcılığı engellemektedir.	1	2	3
25	Görsel sanatlar atölyesinin olmaması öğrencilerin birbirleriyle iletişim ve sosyalleşme adına gelişimlerini engellemektedir.	1	2	3
26	Görsel sanatlar atölyesinin olmaması atölye ortamında muhafaza edilmesi gereken çalışmaların ev-okul arasında getirilip götürülmesi yoluyla bozulması nedeniyle öğrencilerin motivasyonunu engellemektedir.	1	2	3

Görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde okullarda araç gereç kullanımı açısından karşılaştığınız sorunlar ile ilgili değerlendirmenizi belirtiniz?

		Evet	Hayır	Kismen
27	Sınıf mevcudunun fazla olması araç gereç kullanımını olumsuz yönde etkilemektedir.	1	2	3
28	Öğrencilerin istenilen malzemeleri alamaması veya alıp yanında getirememesi derse olan ilgiyi azaltmaktadır.	1	2	3
29	Okullarda yeterli araç ve gerecin bulunmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.	1	2	3
30	Öğrencilerin araç ve gerecin düzgün kullanımı açısından yeterli donanıma sahip olmaması	1	2	3

Görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde aile ve çevrenin katılımı açısından karşılaştığınız sorunlar ile ilgili değerlendirmenizi belirtiniz?

		Evet	Hayır	Kismen
31	Ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3

32	Ailelerin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3
33	Ailelerin görsel sanatlar dersine yönelik bilgilerinin olmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	1	2	3
34	Ailelerin sosyoekonomik durumunun kötü olması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	1	2	3
35	Yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3
36	Yakın çevrenin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3
37	Okul yönetimin görsel sanatlar dersine olan negatif tutumları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3
38	Görsel sanatlar dersini denetleyen ve rehberlik amacıyla gelen müfettişlerin, dersle ilgili bilgi birikimi ve deneyime sahip olmamaları öğretmenin motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3
39	Görsel sanatlar dersinin ilköğretim, orta öğretim bitirme ve üniversiteye hazırlık aşamasında soru bulunmaması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	1	2	3
40	Ailelerin ve öğrencilerin geleceğe yönelik sınav kaygısının bulunması görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde sorun oluşturmaktadır.	1	2	3
41	Çarpık kentleşme ve estetikten yoksun anlayışın öğrencinin hayal gücünde yarattığı olumsuz etki nedeniyle öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3

Görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde genel olarak karşılaştığınız sorunlar ile ilgili değerlendirmenizi belirtiniz?

		Evet	Hayır	Kismen
42	Dersin amaçları genel amaçlarla paralellik göstermemektedir	1	2	3
43	Amaçlar öğrenci seviyesine uygun değildir	1	2	3
44	Amaçlar öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3

45	Amaçlar öğrencinin hayal gücünü azaltmaktadır	1	2	3
46	Tekrarlanan içerik öğrencinin derse olan motivasyonunu azaltmaktadır	1	2	3
47	Çok sayıda resim yarışmasının olması öğretim programının gecikmesine neden olmaktadır	1	2	3
48	Önemli gün ve haftalar için yapılan çalışmalar öğretim programının gecikmesine neden olmaktadır	1	2	3
49	Okullarda düzenlenen sınavların görsel sanatlar ders saatine yansıtılması sonucunda öğretim programının gecikmesine neden olmaktadır	1	2	3
50	Görsel sanatlar dersine ait olan formları doldurabilmeniz için ders süreniz yeterli oluyor mu?	1	2	3

Görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesinde aldığınız eğitim ile ilgili değerlendirmenizi belirtiniz?

		Evet	Hayır	Kismen
51	Üniversitede aldığınız eğitim görsel sanatlar ders amaçlarının gerçekleşmesi için yeterli midir?	1	2	3
52	Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?	1	2	3
53	Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili bir kitap okudunuz mu?	1	2	3
54	Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili bir bilimsel yayın okudunuz mu?	1	2	3
55	Son bir yıl içerisinde alanınız ile ilgili kongre, sempozyum, panel vb gibi etkinliklere katıldınız mı?	1	2	3
56	Son bir yıl içerisinde resim sergisine gittiniz mi?	1	2	3
57	Kendinizi mesleğiniz ile ilgili alanlarda geliştirebilmek için gerekli maddi imkânlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	1	2	3

Türkiye’de örgün eğitim kurumlarında görsel sanat eğitiminin bugünkü durumu ile ilgili değerlendirmenizi belirtiniz?

		Evet	Hayır	Kismen
58	Görsel sanat eğitimi amaç ve ilkeleri doğrultusunda uygulanmıyor	1	2	3
59	Türkiye’de görsel sanat eğitimi alanında eğitim programı değiştirilmesi kapsamında bir reform-yenilik yapılmasının gerekli olduğunu düşünüyorum	1	2	3
60	Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların programlarının yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum	1	2	3

61 Öğretim özelliği

1-Tekli öğretim	2-İkili öğretim
-----------------	-----------------

62 Okulda bulunan toplam resim iş atölye durumu

1-Var	2-Yok
-------	-------

Görev Yaptığınız Okul Hakkında Genel Bilgiler

Anasınıfı öğrenci sayısı	Toplam:	Kız:	Erkek:
İlköğretim (1-5. sınıf) Öğrenci Sayısı	Toplam:	Kız:	Erkek:
İlköğretim (6-8. sınıf) Öğrenci Sayısı	Toplam:	Kız:	Erkek:
Ortaöğretim Öğrenci Sayısı	Toplam:	Kız:	Erkek:
61 Öğretim özelliği	1-Tekli öğretim	2-İkili öğretim	
Toplam Öğretmen Sayısı:			
Görsel Sanatlar öğretmeni sayısı:			
Toplam İdareci Sayısı:			
Toplam Öğretmen dışı personel Sayısı:			
Okulda bulunan anasınıfı (derslik) sayısı	.....adet		

Okulda bulunan İlköğretim (1-5. sınıf) derslik sayısı	.....adet
Okulda bulunan İlköğretim (6-8. sınıf) derslik sayısı	.....adet
Okulda bulunan Ortaöğretim derslik sayısı	.....adet
62 Okulda bulunan toplam resim iş atölye durumu	1-Var .... adet 2-Yok

ARAŞTIRMAYA KATILAN OKULLARIN ÖZELLİKLERİ

Gölbaşı Anadolu Lisesi:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 507 idi. Bunun 266'sı kız öğrenci, 241'i erkek öğrenci idi. Toplam öğretmen sayısı 50 olarak bulundu. Okulda yer alan görsel sanatlar öğretmeni sayısı 2 idi. Okuldaki toplam idareci sayısı 4 kişi olarak tespit edildi. Okuldaki toplam öğretmen dışı personel sayısı 6 idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 18 adet idi.

Baldudak İlköğretim Okulu:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1360 idi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 80 kişi idi. Bunun 45'i kız öğrenci, 35'i erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5. sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 800 kişi olarak bulundu. Bu sayının 420'si kız öğrenci, 380'i erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8. sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 480 kişi idi. Bu sayının 250'si kız öğrenci, 230'u erkek öğrenci idi. Toplam öğretmen sayısı 58 idi. Okuldaki toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okuldaki toplam öğretmen dışı personel sayısı 6 idi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 4, ilköğretim 1-5. sınıflar derslik sayısı 20, ilköğretim 6-8. sınıflar derslik sayısı 12 adet idi.

Gündüz Alp İlköğretim Okulu

Okulda bulunan toplam öğrenci sayısı 870 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 70 idi. Bu sayımı 49'u kız, 21'i ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 500 kişiydi. Bu sayının 270'i kız, 230'u erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta toplam öğrenci sayısı 300 kişiydi. Bu sayının 163'ü kız, 137'si erkek öğrenciydi. Toplam öğretmen sayısı 56 idi. Toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Toplam öğretmen dışı personel sayısı 3 olarak tespit edildi. Okulda bulunan anasınıfı (derslik) sayısı 2 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (1-5.sınıf) derslik sayısı 18 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (6-8.sınıf) derslik sayısı 10 adet idi.

Sevgi Çiçeği İlköğretim Okulu:

Okulda bulunan toplam öğrenci sayısı 992 kişiydi. Anasınıfı öğrenci sayısı toplam 76 idi. Bu sayının 34'ü kız, 42'si ise erkek öğrenciydi. İlköğretim (1-5. sınıf) toplam öğrenci sayısı 573 kişiydi. Bu sayının 321'i kız, 252'si erkek öğrenciydi. İlköğretim (6-8. sınıf) toplam öğrenci sayısı 343 kişiydi. Bu sayının 190'ı kız, 153'ü

erkek öğrenci idi. Toplam öğretmen sayısı 61 kişiydi. Toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Toplam öğretmen dışı personel sayısı 4 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı (derslik) sayısı 2 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (1-5. sınıf) derslik sayısı 17 adetti. Okulda bulunan ilköğretim (6-8. sınıf) derslik sayısı 12 adet idi.

Gölbaşı İlköğretim Okulu:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 625 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 50 kişiydi. Bunların 26'sı kız öğrenci, 24'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 415 kişiydi. Bu kişilerin 217'i kız, 198'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 160 kişiydi. Bu sayının 75' i kız, 85'i ise erkek öğrenciydi. Toplam öğretmen sayısı 30 kişiydi. Okulda yer alan toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel sayısı 30 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 2, ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 11, ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 7 adet idi.

Taşpınar İlköğretim Okulu:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 120 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 14 kişiydi. Bu sayının 8'i kız, 6'sı erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 60 kişiydi. Bu sayının 40'ı kız, 20'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 46 kişiydi. Bu sayının 24'ü kız, 22'si erkek öğrenciydi. Toplam öğretmen sayısı 20 kişiydi. Okulda yer alan toplam idareci sayısı 2 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel sayısı 1 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1, ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 2, ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 3 adet idi.

Gölbaşı Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 39 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 1 kişiydi. Bu sayının 1'i kız öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 24 kişiydi. Bu sayının 7'si kız, 17'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 14 kişiydi. Bu sayının 6'sı kız öğrenci, 8'i ise erkek öğrenciydi. Toplam öğretmen sayısı 8 kişiydi. Okulda yer alan toplam idareci sayısı 2 kişiydi. .Okulda öğretmen dışı personel sayısı 4 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı

derslik sayısı 1, ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 5, ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 3 adet idi.

Gölbaşı Anadolu Teknik Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi:

Okulda toplam öğrenci sayısı 920 kişiydi. Bu sayının 518'i kız, 402'si erkek öğrenciydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 3 kişiydi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 20 adet idi.

Şerafettin Tombuloğlu Lisesi:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1158 kişiydi..Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 18 kişiydi. Bu sayının 10'u kız, 8'i ise erkek öğrenciydi. Ortaöğretimde okuyan toplam 1140 öğrenci var idi. Bu sayının 614'ü kız, 526'sı ise erkek öğrenciydi. Toplam öğretmen sayısı 67 kişiydi. Okulda yer alan toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel sayısı 4 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 24 adet idi.

Gölbaşı Kız Teknik ve Meslek Lisesi:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 871 kişiydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 70 kişiydi. Toplam idareci sayısı 7 kişiydi. Toplam öğretmen dışı personel sayısı 8 kişiydi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 19 adet idi.

Amerikan Kültür Koleji:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 96 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 16 kişiydi. Bu sayının 6'sı kız, 10'u erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 10 kişiydi. Bu sayının 6'sı kız, 4'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 35 kişiydi..Bu sayının 22'si kız, 13'ü ise erkek öğrenciydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 35 kişiydi. Bu sayının 22'si kız, 13'ü ise erkek öğrenciydi. Toplam öğretmen sayısı 50 kişiydi. Okulda yer alan toplam idareci sayısı 7 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel sayısı 15 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 10 adet idi. Okulda bulunan 6-8.sınıf derslik sayısı 6 adet idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 6 adet idi.

Şahin Sevin İlköğretim Okulu:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 741 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 30 kişiydi. Bu sayının 15'i kız, 15'i ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 403 kişiydi. Bu sayının 213'ü kız, 190'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 308 kişiydi. Bu sayının 164'si kız, 136'si ise erkek öğrenciydi. Okulda yer alan toplam öğretmen sayısı 30 kişiydi. Okulda yer alan toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel sayısı 1 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 22 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 13 adet idi.

İhsan Köksal İlköğretim Okulu

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 154 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 11 kişiydi. Bu sayının 5'i kız, 6'sı erkek öğrenci idi. İlköğretim 1-5.sınıf toplam öğrenci sayısı 73 kişiydi. Bu sayının 31'i kız öğrenci, 42'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıf toplam öğrenci sayısı 70 kişiydi. Bu sayının 24'ü kız, 36'sı erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 10 kişiydi. Okulda toplam idareci sayısı 2 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 2 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 1 adet idi.

İnönü İlköğretim Okulu:

Okulda toplam öğrenci sayısı 656 kişiydi. Anasınıfı toplam öğrenci sayısı 26 kişiydi. Bu sayının 14'ü kız, 12'si erkek öğrenciydi. İlköğretim (1-5.sınıf) toplam öğrenci sayısı 380 kişiydi. Bu sayının 210' u erkek öğrenci, 170' i erkek öğrenciydi. İlköğretim (6-8.sınıf) toplam öğrenci sayısı 250 kişiydi. Bu sayının 154'ü erkek, 96'sı erkek öğrenciydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 48 kişiydi. Toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Toplam öğretmen dışı personel sayısı 4 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (1-5.sınıf) derslik sayısı 9 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (1-5.sınıf) derslik sayısı 7 adet idi.

Gölbaşı İnönü İlköğretim Okulu:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 736 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 56 kişiydi. İlköğretim (1-5.sınıf) öğrenci sayısı 500 kişiydi. Bu sayının 246'sı kız, 254'ü erkek öğrenciydi. İlköğretim (6-8.sınıf) öğrenci sayısı 180 kişiydi. Bu sayının 95'i kız, 85'i erkek öğrenciydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 55 kişiydi. Toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Toplam öğretmen dışı personel sayısı 6 kişiydi. Anasınıfı(derslik) sayısı 2 adet idi. İlköğretim (1-5.sınıf) derslik sayısı 13 adet idi. İlköğretim (6-8.sınıf) derslik sayısı 10 adet idi.

Karaali Yatılı İlköğretim Bölge Okulu:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 155 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 9 kişiydi. Bu sayının 5'i kız, 4'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıf öğrenci sayısı toplam 64 kişiydi. Bu sayının 25 'i kız, 39'u ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıf toplam öğrenci sayısı 82 kişiydi. Bu sayının 32' si kız, 50'si ise erkek öğrenciydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 13 kişiydi. Okulda toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 9 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 1 adet idi. Okulda bulunan 1-5.sınıf derslik sayısı 5 adet idi. Okulda bulunan 6-8.sınıf derslik sayısı 7 adet idi.

Ahmet Alper Dinçer Anadolu Lisesi

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 500 kişiydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 500 kişiydi. Bu öğrencilerden 305'i kız, 195'i ise erkek öğrenciydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 30 kişiydi. Okulda toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 5 kişiydi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 16 adet idi.

Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Özel Okulları:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 896 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 72 kişiydi. Bu sayının 48'i kız, 24'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıf toplam öğrenci sayısı 416 kişiydi. Bu sayının 198'i kız, 218'i erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıf toplam öğrenci sayısı 217 kişiydi. Bu sayının 107'si kız, 110'u ise erkek öğrenciydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 191 kişiydi. Bu sayının 91'i kız, 100 'ü ise erkek öğrenciydi. Okulda toplam idareci sayısı 7 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 36 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı

11 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 20 adet idi. İlköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 12 adet idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 18 adet idi. Okulda 6 adet resim-iş atölyesi bulunmaktaydı.

Erdem Beyazıt Anadolu Lisesi

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 302 kişiydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 302 kişiydi. Bu sayının 270'i kız, 32'si erkek öğrenci idi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 50 kişiydi. Okulda toplam idareci sayısı 4 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 6 kişiydi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 12 adet idi.

Tek İlköğretim Okulu

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 2482 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 104 kişiydi. Bu sayının 52'si kız, 52'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 590 kişiydi. Bu sayının 373'ü kız, 217'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 547 kişiydi. Bu sayının 273'ü kız, 274'ü erkek öğrenciydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 1241 kişiydi. Bu sayının 698'i erkek, 543'ü erkek öğrenciydi. Okuldaki toplam öğretmen sayısı 57 kişiydi. Okuldaki toplam idareci sayısı 5 kişiydi. Okuldaki toplam öğretmen dışı personel sayısı 1 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 4 adet idi. Okulda ilköğretim 1-5 derslik sayısı 20 adet idi. İlköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 15 adet idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 50 adet idi. Okulda 1 adet resim-iş atölyesi bulunmaktaydı.

Özel Ahmet Ulusoy Kolejleri:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 676 kişiydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 357 kişiydi. Bu sayının 156'sı kız, 201'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 319 kişiydi. Bu sayının 174'ü kız, 145'i ise erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okuldaki toplam öğretmen sayısı 75 kişiydi. Okuldaki toplam idareci sayısı 8 kişiydi. Okuldaki toplam öğretmen dışı personel sayısı 25 kişiydi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 15 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 14 adet idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 29 adet idi.

Özel Nesibe Aydın Anadolu Lisesi:

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1234 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 84 kişiydi. Bu sayının 51' i kız, 33'ü erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 507 kişiydi. Bu sayının 205'i kız öğrenci, 302'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 228 kişiydi. Bu sayının 158'i kız, 70'i erkek öğrenciydi. Ortaöğretimdeki toplam öğrenci sayısı 415 kişiydi. Bu sayının 253'ü kız, 162'si erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okuldaki toplam öğretmen sayısı 130 kişiydi. Okuldaki toplam idareci sayısı 7 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 8 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 5 adet idi. Okulda bulunan 1-5.sınıf derslik sayısı 30 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 14 adet idi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 23 adet idi. Okulda 5 adet resim-iş atölyesi bulunmaktaydı.

Özel Erken Başarı İlköğretim Okulu

Okulda toplam öğrenci sayısı 141 kişiydi. Anasınıfı öğrenci sayısı toplam 23 kişiydi. İlköğretim (1-5.sınıf) toplam öğrenci sayısı 80 kişiydi. Bu sayının 45'i kız, 35'i erkek öğrenciydi. İlköğretim (6-8.sınıf) toplam 38 kişiydi. Bu sayının 17'si kız, 21'i erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 47 kişiydi. Toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Toplam öğretmen dışı personel sayısı 10 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 4 adet idi. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 4 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (1-5.sınıf) derslik sayısı 12 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim (6-8.sınıf) derslik sayısı 10 adet idi.

TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1500 kişiydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 1500 kişiydi. Bu sayının 900'ü kız, 600'ü ise erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okulda 2 adet resim-iş atölyesi bulunmaktaydı.

Melek İpek İlköğretim Okulu

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 560 kişiydi. Ana sınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 23 kişiydi. Bu sayının 15'i kız, 8'i erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıf öğrenci sayısı 137 kişiydi. Bu sayının 54'ü kız, 83'ü ise erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıf öğrenci sayısı toplam 116 kişiydi. Bu sayının 50'si kız, 66'sı erkek öğrenciydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 284 kişiydi. Bu sayının 180'i kız, 104'ü

erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okuldaki toplam öğretmen sayısı 17 kişiydi. Okulda toplam görsel sanatlar öğretmen sayısı 1 kişiydi. Okuldaki toplam idareci sayısı 1 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel bulunmamaktaydı. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 2 adet idi. Okulda bulunan 1-5.sınıf derslik sayısı 5 adet idi. Okulda bulunan 6-8.sınıf derslik sayısı 5 adet idi.

Atatürk İlköğretim Okulu

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1466 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 77 kişiydi. Bu sayının 40'ı kız, 37'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 832 kişiydi. Bu sayının 410'u kız, 422'si erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıfta okuyan toplam öğrenci sayısı 557 kişiydi. Bu sayının 269'u kız, 288'i erkek öğrenciydi. Okulda toplam 62 öğretmen bulunmaktaydı. Okulda toplam idareci sayısı 5 kişiydi. Okulda öğretmen dışı personel bulunmamaktaydı. Okulda bulunan anasınıfı derslik sayısı 2 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 25 adet idi. Okulda bulunan 6-8.sınıf derslik sayısı 15 adet idi. Okulda 1 adet resim-iş atölyesi vardı.

Otelcilik Turizm Meslek Lisesi

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 129 kişiydi. Ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 129 kişiydi. Bu sayının 75'i kız, 54'ü erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 22 kişiydi. Okuldaki toplam idareci sayısı 5 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 2 kişiydi. Okulda bulunan ortaöğretim derslik sayısı 9 adet idi.

Şehit Bülent Göçer İlköğretim Okulu

Okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1147 kişiydi. Anasınıfında okuyan toplam öğrenci sayısı 105 kişiydi. Bu sayının 50'si kız, 55'i erkek öğrenciydi. İlköğretim 1-5.sınıf öğrenci sayısı toplam 656 kişiydi. Bu sayının 300'ü kız, 356'sı erkek öğrenciydi. İlköğretim 6-8.sınıf öğrenci sayısı toplam 386 kişiydi. Bu sayının 184'ü kız, 202'ü erkek öğrenciydi. Okulda tekli öğretim görülmekteydi. Okulda toplam öğretmen sayısı 42 kişiydi. Okulda toplam idareci sayısı 3 kişiydi. Okulda toplam öğretmen dışı personel sayısı 1 kişiydi. Okulda bulunan anasınıfı sayısı 2 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 1-5.sınıf derslik sayısı 16 adet idi. Okulda bulunan ilköğretim 6-8.sınıf derslik sayısı 9 adet idi.

85.yıl
GAZİ
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

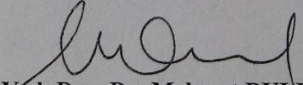
SAYI : B.30.2.GÜN.0.44.72.00 /2778
KONU : İzin

ANKARA
05.04.2012

ANKARA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğüne

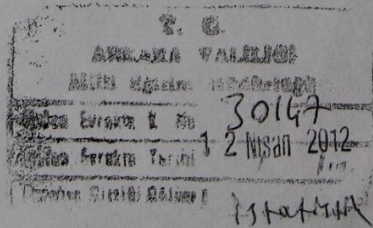
Enstitümüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Esra EROĞLU, Yrd. Doç. Yusuf Baytekin BALCI'nın danışmanlığında yürüttüğü "Ankara İli Gölbaşı İlçesinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Ders Amaçlarının Gerçekleşmesinde Karşılaştıkları Sorunların Tespiti" isimli tezi ilgili olarak Ankara İli Gölbaşı İlçesinde bulunan özel-resmî İlköğretim ve Ortaöğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerine uygulama yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet BULUT
Müdür Yardımcısı

EKLER

- 1-Dilekçe
- 2- Tez önerisi
- 3- Anket

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.06.20.01-60599/ 31234
Konu : Araştırma İzni
Esra EROĞLU

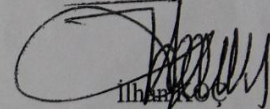
20/04/2012

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi.
b) Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 05/04/2012 tarih ve 2778 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Esra EROĞLU' nun "Ankara ili Gölbaşı ilçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin, ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunların tespiti" konulu tezi ile ilgili çalışma yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (4 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

İlhan KOC
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :
Anket (4 sayfa)

T.C.
GÖLBAŞI KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

29/06/2012

Sayı :B.08.4.MEM.0.06.51.20.605.99-5975
Konu : Araştırma İzni (Esra EROĞLU)

..... MÜDÜRLÜĞÜNE
GÖLBAŞI

İlgi: Ankara Valiliği M.E.M'.nün 20.04.2012 tarih ve 31234 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Esra EROĞLU'nun "Ankara İli Gölbaşı İlçesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin, ders amaçlarının gerçekleşmesinde karşılaştıkları sorunların tespiti" konulu tezi ile ilgili ilgi yazı ve ekleri yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İrfan ÖZBOĞRU
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:1.İlgi yazı (1.sayfa)

DAĞITIM :
Tüm Resmi Özel Okul Müd.lerine (Köy okulları hariç)

29/06/2012 Memur :H.ALTUN

ESRA GÖÇMEN (EROĞLU)

1978 yılında Çorum ili Sungurlu ilçesinde doğdu. İlkokul ve ortaokulu Sunguroğlu İlköğretim Okulu'nda, Liseyi Sungurlu Lisesinde okudu. Kırıkkale Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı, Süleyman Demirel Üniversitesi Resim İş Öğretmenliği bölümünü bitirdi. Çorum ili Sungurlu ilçesi Sunguroğlu İlkokulu, Ankara ili Akyurt ilçesi Nehire Bir İlköğretim Okulu, Ankara ili Keçiören ilçesi Karacaoğlan İlköğretim Okulu ve Yeşiltepe Ortaokulunda görev yaptı. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunda geçici görev ile çalıştı. Halen İzmir ili Dikili ilçesi Bademli Mehmet Ertuğrul Deniz Olgun Ortaokulunda Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Dr.Levent GÖÇMEN ile evlidir. Türk Geriatri Vakı Mütevelli Heyet üyesidir.